

Turinys

II *Komunikatai*

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI KOMUNIKATAI

Europos Komisija

2021/C 121/01	Komisijos pranešimas. Interesų konfliktų vengimo ir valdymo pagal Finansinį reglamentą gairės	1
2021/C 121/02	Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta (Byla M.9945 — Siemens Healthineers/Varian Medical Systems) ⁽¹⁾	44
2021/C 121/03	Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta (Byla M.9970 — Cordes & Graefe/FACQ) ⁽¹⁾	45
2021/C 121/04	Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta (Byla M.10194 — CDP Venture Capital/Generali Welion/JV) ⁽¹⁾	46
2021/C 121/05	Pranešimo apie koncentraciją atšaukimas (Byla M.9489 — Air Canada/Transat) ⁽¹⁾	47

IV *Pranešimai*

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

Europos Komisija

2021/C 121/06	2021 m. balandžio 8 d. Euro kursas	48
---------------	--	----

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI
KOMUNIKATAI

EUROPOS KOMISIJA

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

Interesų konfliktų vengimo ir valdymo pagal Finansinį reglamentą gairės

(2021/C 121/01)

ATSAKOMYBĖS RIBOJIMO PAREIŠKIMAS. „Šiame dokumente, remiantis taikomais ES teisės aktais, darbuotojams ir kitoms institucijoms, dalyvaujančioms įgyvendinant, stebint ir kontroliuojant ES biudžetą, pateikiamos techninės gairės, kaip aiškinti ir taikyti ES taisykles, siekiant palengvinti įgyvendinimą ir skatinti gerąją praktiką. Dokumente pateiktais pavyzdžiais siekiama tik iliustruoti kiekviename skyriuje pateiktas konkrečias sąvokas. Autoritetingai aiškinti Sąjungos teisę yra kompetentingas tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas.“

TURINYS

Puslapis

1. Teisės aktų nuorodos	3
2. Įžanga ir gairių tikslas	3
3. Interesų konfliktų vengimo sąvoka ir prievolės	4
3.1. Pagrindiniai ankstesnio ir dabartinio Finansinio reglamento nuostatų dėl interesų konfliktų skirtumai	4
3.2. Naujos 2018 m. FR nuostatos dėl interesų konfliktų	6
3.2.1. Interesų konflikto apibrėžtis	7
3.2.2. Kam tai taikoma	7
3.2.3. Situacijos, kurios gali būti objektyviai suprantamos kaip interesų konfliktas	10
3.2.4. Prievolės interesų konflikto atveju	12
4. Specifiniai aspektai, susiję su tiesioginiu arba netiesioginiu valdymu	15
4.1. Interesų konfliktai vykdant skyrimo procedūras	16
4.2. Kitos 2018 m. FR nuorodos į interesų konfliktus	17
4.3. Etikos klausimai, kylantis su finansais nesusijusiomis aplinkybėmis	18
5. Specifiniai aspektai, susiję su pasidalijamuoju valdymu	22
5.1. Kas ir ką daro pagal pasidalijamojo valdymo principą?	23
5.2. Viešųjų pirkimų direktyvose nustatytos taisyklės dėl interesų konfliktų	25
5.3. Specifiniai aspektai, susiję su pasidalijamojo valdymo finansinėmis priemonėmis	29
6. Galimos interesų konfliktų vengimo ir valdymo priemonės	30
6.1. Informuotumo didinimas	31
6.2. Politika, taisyklės ir procedūros	31
6.3. Interesų deklaracijos, turto deklaracijos ir išskirtinės funkcijos	33
6.4. Kitos priemonės	35
I priedas. Kiti interesų konfliktus iliustruojantys pavyzdžiai	39
II priedas. ES teisės nuostatos dėl interesų konfliktų pasidalijamojo valdymo srityje	39

1. TEISĖS AKTŲ NUORODOS

Teisės aktas	Straipsniai
2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 ⁽¹⁾ Finansinis reglamentas (<i>toliau</i> – 2018 m. FR)	2, 26, 33, 36, 61, 62, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 77, 78, 89, 136, 137, 141, 150, 154, 155, 167, 205, 209, 216, 225, 237 straipsniai ir I priedo 20.6, 28.2 ir 29.1 punktai
2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 ⁽²⁾ Finansinis reglamentas (<i>toliau</i> – 2012 m. FR)	32, 57 ir 59 straipsniai
2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ Viešųjų pirkimų direktyva (<i>toliau</i> – VP direktyva)	2, 24, 41, 57, 58 ir 83 straipsniai

⁽¹⁾ OL L 193, 2018 7 30, p. 1.

⁽²⁾ OL L 298, 2012 10 26, p. 248.

⁽³⁾ OL L 94, 2014 3 28, p. 65.

⁽⁴⁾ Siekiant užtikrinti, kad gairės būtų aiškios ir lengvai suprantamos, nuorodos į Viešųjų pirkimų direktyvą 2014/24/ES taip pat turėtų būti suprantamos kaip nuorodos į 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo ir 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB, nes interesų konfliktų sąvoka yra panašiai apibrėžta visose trijose direktyvose.

2. ĮŽANGA IR GAIRIŲ TIKSLAS

2018 m. FR, kuris įsigaliojo 2018 m. rugpjūčio 2 d., sustiprintos ES finansinių interesų apsaugos priemonės. Vienas svarbiausių pavyzdžių yra sugriežtintos taisyklės dėl interesų konfliktų, kurios dabar aiškiai taikomos ne tik tiesioginiam ir netiesioginiam valdymui, bet ir valstybių narių valdžios institucijoms (neatsižvelgiant į valstybių narių vidaus valdymo tvarką), taip pat bet kuriam asmeniui, įgyvendinančiam bet kurį iš ES fondų, kuriam taikomas pasidalijamasis valdymas.

Interesų konfliktai gali kilti bet kuriuo metu. Nepaprastai svarbu užkirsti jiems kelią arba tinkamai juos valdyti, kai jie kyla. Šis reikalavimas labai svarbus siekiant užtikrinti viešojo sektoriaus skaidrumą, reputaciją ir nešališkumą, taip pat teisinės valstybės principų, kurie yra viena iš pagrindinių ES vertybių, patikimumą. Tai būtina norint išsaugoti visuomenės pasitikėjimą viešųjų įstaigų ir pareigūnų sąžiningumu ir nešališkumu, taip pat sprendimų priėmimo procesais, kuriais siekiama bendrųjų interesų. Ir atvirkščiai, jei interesų konfliktams nebus užkertamas kelias arba jie nebus tinkamai valdomi, jie gali neigiamai paveikti sprendimų priėmimo procesą viešosiose įstaigose, skatinti netinkamą valstybės lėšų naudojimą ir pakenkti reputacijai. Dėl jų taip pat gali būti prarastas pasitikėjimas viešojo sektoriaus galimybėmis veikti nešališkai ir bendrųjų visuomenės interesų labui.

Būtina užkirsti kelią interesų konfliktams ir juos spręsti, taip pat tinkamai laikytis ES biudžeto principų ⁽¹⁾. Išsami interesų konfliktų vengimo ir valdymo politika ir taisyklės – svarbi gero valdymo dalis.

Atsižvelgiant į esminę taisyklių dėl interesų konfliktų svarbą, ES teisės pažeidimas šiuo požiūriu turi būti vertinamas kaip didelį susirūpinimą keliantis klausimas ir paprastai dėl jo turi būti siekiama tam tikro žalos atlyginimo – finansinio ar kitokio, pavyzdžiui, skiriant drausmines nuobaudas ⁽²⁾.

⁽¹⁾ 2018 m. FR II antraštinė dalis.

⁽²⁾ Taip pat žr. 3.2.4 skyrių ir 5.1 skyrių.

Šiomis gairėmis siekiama:

- 1) skatinti, kad finansų pareigūnai ⁽³⁾ ir ES institucijų darbuotojai, dalyvaujantys vykdant, stebint ir kontroliuojant ES biudžetą pagal tiesioginio, netiesioginio ir (arba) pasidalijamojo valdymo principą, vienodai aiškintų ir taikytų interesų konfliktų vengimo taisykles ⁽⁴⁾;
- 2) didinti valstybių narių valdžios institucijų, viešąsias pareigas einančių asmenų (įskaitant vyriausybės narius) ir bet kurio kito asmens, dalyvaujančio vykdant ES biudžetą pagal pasidalijamojo valdymo principą ⁽⁵⁾, informuotumą apie taikytinas 2018 m. FR ir VP direktyvoje nustatytas nuostatas dėl interesų konfliktų vengimo, taip pat
- 3) didinti išorės partnerių ⁽⁶⁾ (įskaitant jų darbuotojus ir bet kurį subjektą, su kuriuo išorės partneris sieja sutartiniai santykiai dėl biudžeto vykdymo), dalyvaujančių vykdant ES biudžetą pagal netiesioginio valdymo principą, informuotumą apie taikytinas interesų konfliktų vengimo nuostatas, nustatytas 2018 m. FR.

Šių gairių 1–3 skyriai taikomi visiems valdymo būdams, o 4 ir 5 skyriuose nurodyta konkreți informacija, kuri yra svarbi taikant atitinkamai tiesioginio arba netiesioginio valdymo ir pasidalijamojo valdymo principus. 6 skyriuje pateikiamas nebaigtinis pasiūlymų ir rekomendacijų dėl priemonių, kurias būtų galima taikyti siekiant išvengti interesų konfliktų ir juos valdyti, sąrašas. Šiais pasiūlymais ir rekomendacijomis ES institucijoms ir valstybių narių valdžios institucijoms siekiama pateikti patarimų ir pasiūlyti priemonių, kurios galėtų padėti joms išvengti interesų konfliktų.

3. INTERESŲ KONFLIKTŲ VENGINIMO SAŲVOKA IR PRIEVOLĖS

3.1. Pagrindiniai ankstesnio ir dabartinio Finansinio reglamento nuostatų dėl interesų konfliktų skirtumai

2012 m. FR	2018 m. FR
<p>57 straipsnis Interesų konfliktas</p> <p>„1. Finansų pareigūnai ir visi kiti su biudžeto vykdymu ir valdymu, įskaitant susijusius parengiamuosius aktus, auditu arba kontrole susiję asmenys nesiima veiksmų, dėl kurių gali kilti jų ir Sąjungos interesų konfliktas.</p> <p>Kur kyla toks pavojus, atitinkamas asmuo susilaikyti nuo tokių veiksmų ir praneša apie tai įgaliotajam leidimus suteikiančiam pareigūnui, kuris raštu patvirtina, ar interesų konfliktas egzistuoja. Atitinkamas asmuo taip pat informuoja savo tiesioginį vadovą. Jei nustatyta, kad interesų konfliktas egzistuoja, atitinkamas asmuo privalo</p>	<p>61 straipsnis (pabraukta mūsų) Interesų konfliktas</p> <p>„1. Finansų pareigūnai šios antraštinės dalies 4 skyriaus prasme, ir kiti asmenys, įskaitant bet kokio lygmens nacionalines institucijas, dalyvaujantys biudžeto įgyvendinime taikant tiesioginį, netiesioginį ir pasidalijamąjį valdymą, įskaitant su juo susijusius parengiamuosius aktus, auditą arba kontrolę, turi nesiimti jokių veiksmų, dėl kurių gali kilti jų interesų ir Sąjungos interesų konfliktas. Be to, jie imasi atitinkamų priemonių, kad būtų užkirstas kelias interesų konfliktui vykdant jų atsakomybei tenkančias funkcijas ir būtų reaguojama į situacijas, kurios gali būti objektyviai suprantamos kaip interesų konfliktas.</p>

⁽³⁾ Finansų pareigūnai (pagal 2018 m. FR IV antraštinės dalies 4 skyriaus 73, 76, 77 ir 89 straipsnius) yra leidimus suteikiantys pareigūnai (kiekviena ES institucija vykdo leidimus suteikiančio pareigūno pareigas ir įgalioja bei perigalioja savo atitinkamo lygmens darbuotojus vykdyti leidimus suteikiančio pareigūno pareigas), apskaitos pareigūnai (juos kiekviena ES institucija skiria iš pareigūnų, kuriems taikomi Pareigūnų tarnybos nuostatai) ir avansinių lėšų administratoriai (jie paskiriami ES institucijos apskaitos pareigūno sprendimu, remiantis tinkamai pagrįstu atsakingo leidimus suteikiančio pareigūno pasiūlymu).

⁽⁴⁾ Neįskaitant etikos klausimų, kylančių su finansais nesusijusiomis aplinkybėmis; šiuos klausimus reglamentuoja ES teisės aktai ir Komisijos dokumentai, tiesiogiai nesusiję su ES biudžeto vykdymu.

⁽⁵⁾ ES fondų, kuriuos valstybės narės valdo taikydamos pasidalijamojo valdymo principą, pavyzdžiai: i) Europos regioninės plėtros fondas (ERPF); ii) Europos socialinis fondas (ESF); iii) Sanglaudos fondas (SF); iv) Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF); v) Prieglobsčio ir migracijos fondas (PMIF); vi) Vidaus saugumo fondas (VSF); vii) Sienų valdymo ir vizų priemonė; viii) Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP); ix) Europos žemės ūkio garantijų fondas (EŽŪGF); x) Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (EPLSAF); xi) Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas (EGF) ir xii) Europos Sąjungos solidarumo fondas (ESSF).

⁽⁶⁾ Nebaigtinis išorės partnerių sąrašas pateikiamas 4 skyriuje.

nutraukti bet kokią savo veiklą, susijusią su klausimu. Įgaliotasis leidimus suteikiantis pareigūnas asmeniškai imasi tolesnių tinkamų veiksmų.

2. Taikant 1 dalį interesų konfliktas kyla tais atvejais, kai dėl priežasčių, susijusių su šeima, emociniu gyvenimu, politine arba pilietine priklausomybe, ekonominiais interesais arba kitais su gavėju turimais bendrais interesais, kyla pavojus, kad 1 dalyje nurodytas finansų pareigūnas arba kitas asmuo nebe galės nešališkai ir objektyviai atlikti savo pareigų.

3. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus pagal 210 straipsnį, dėl kurių galėtų kilti interesų konfliktas, ir procedūrą, kurios reikia laikytis šiais atvejais.“

2012 m. FR taikymo taisyklių 32 straipsnis ⁽¹⁾

Veiksmai, dėl kurių gali kilti interesų konfliktų, ir procedūra (Finansinio reglamento 57 straipsnis)

„1. Veiksmai, dėl kurių gali iškilti interesų konfliktas, apibrėžtas Finansinio reglamento 57 straipsnio 2 dalyje, gali būti, *inter alia*, toliau nurodytų formų, neapribojant galimybės laikyti juos neteisėta veikla pagal Finansinio reglamento 106 straipsnio 1 dalies d punktą:

- suteikimas sau ar kitiems nepagrįstų tiesioginių arba netiesioginių privalumų;
- atsisakymas suteikti naudos gavėjui teisių ar privalumų, į kuriuos naudos gavėjas turi teisę;
- nederamų ar neteisėtų veiksmų vykdymas ar nevykdymas veiksmų, kurie yra privalomi.

Kiti veiksmai, dėl kurių gali iškilti interesų konfliktas, yra tokie veiksmai, kurie gali trukdyti asmeniui nešališkai ir objektyviai vykdyti savo pareigas, pvz., *inter alia*, dalyvauti viešųjų pirkimų arba dotacijos skyrimo procedūros vertinimo komitete, kai šių procedūrų rezultatai asmeniui gali būti tiesiogiai arba netiesiogiai finansiškai naudingi.

2. Laikoma, kad interesų konfliktas egzistuoja, jeigu pareiškėjas, kandidatas arba konkurso dalyvis yra darbuotojas, kuriam taikomi Tarybos nuostatai, išskyrus atvejį, kai jo vadovas iš anksto leido jam dalyvauti procedūroje.

3. Interesų konflikto atveju įgaliotas leidimus suteikiantis pareigūnas imasi atitinkamų priemonių, kad išvengtų bet kokios netinkamos susijusio asmens įtakos atitinkamam procesui arba procedūrai.“

2. Jei esama interesų konflikto rizikos, susijusios su nacionalinės institucijos darbuotoju, atitinkamas asmuo perduoda šį klausimą savo tiesioginiam vadovui. Jeigu tokia rizika yra darbuotojų, kuriems taikomi Pareigūnų tarnybos nuostatai, atveju, toks asmuo perduoda klausimą atitinkamam deleguotajam leidimus suteikiančiam pareigūnui. Atitinkamas tiesioginis vadovas arba deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas raštu patvirtina, ar nustatyta, kad esama interesų konflikto. Kai nustatyta, kad yra toks interesų konfliktas, paskyrimų tarnyba arba atitinkama nacionalinė institucija užtikrina, kad atitinkamas asmuo nutrauktų visą savo veiklą tuo klausimu. Atitinkamas deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas arba atitinkama nacionalinė institucija užtikrina, kad laikantis taikytinos teisės būtų imtasi atitinkamų tolesnių veiksmų.

3. 1 dalies tikslais interesų konflikto esama tais atvejais, kai dėl priežasčių, susijusių su šeima, emociniu gyvenimu, politinėmis ar nacionalinėmis pažiūromis, ekonominiais interesais arba kitais tiesioginiais ar netiesioginiais asmeniniais interesais, kyla pavojus, kad finansų pareigūnas arba kitas asmuo, kaip nurodyta 1 dalyje, nebe galės nešališkai ir objektyviai vykdyti savo funkcijų.“

⁽¹⁾ 2012 m. spalio 29 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1268/2012 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių taikymo taisyklių (OL L 362, 2012 12 31, p. 1).

2018 m. FR aiškiai išplėsta nuostatų dėl interesų konfliktų taikymo sritis – ji apima visus valdymo būdus (7) ir visus dalyvius, įskaitant visų lygmenų nacionalines valdžios institucijas, dalyvaujančias vykdančias ES biudžetą, įskaitant parengiamųjų aktų ir audito vykdymą, taip pat vykdančią kontrolę.

Toliau nurodyti pagrindiniai nuostatų dėl interesų konfliktų pakeitimai, atlikti 2018 m. FR.

- Platesnė taikymo sritis: nuostatos aiškiai taikomos pasidalijamam valdymui (ne tik tiesioginiam ir netiesioginiam valdymui) ir bet kokio lygmens nacionalinėms ar regioninėms valdžios institucijoms, įskaitant vyriausybės narius.
- Naują interesų konflikto apibrėžtis: dabar ji apima „kitus tiesioginius ar netiesioginius asmeninius interesus“, t. y. yra platesnė, nei 2012 m. FR 57 straipsnyje pateikta formuluoatė „kiti su gavėju turimi bendri interesai“.
- Taikoma daugiau situacijų: aiškiai reikalaujama ne tik užkirsti kelią interesų konfliktų situacijų susidarymui, bet ir į jas reaguoti, įskaitant tas, kurios „gali būti objektyviai suprantamos“ kaip interesų konfliktas. Šia nuostata sustiprinama interesų konfliktų situacijų prevencijos funkcija.

Pasidalijamasis valdymas

Kol nebuvo priimtas 2018 m. FR, 2012 m. FR 57 straipsnyje nustatytos taisyklės dėl interesų konfliktų vykdančias ES biudžetą pagal pasidalijamojo valdymo principą valstybėse narėse nebuvo tiesiogiai taikomos. Atsižvelgiant visų pirma į tai, kad konkrečios priemonės, kurios turėjo būti priimtos, kaip nurodyta 2012 m. FR 57 straipsnyje, buvo skirtos tik įgaliotojo leidimus suteikiančio pareigūno pareigoms, ši nuostata buvo taikoma tik ES institucijų ir ES įstaigų darbuotojams.

Tačiau 2012 m. FR 59 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta, kad „Komisija ir valstybės narės laikosi patikimo finansų valdymo, skaidrumo ir nediskriminavimo principų (8) (9) <...> valdydamos Sąjungos lėšas“ ir „Komisija ir valstybės narės vykdo savo atitinkamus kontrolės ir audito įsipareigojimus“. Pagal 2012 m. FR 59 straipsnio 4 dalį įstaigos, valstybių narių paskirtos valdyti ir kontroliuoti ES lėšas pagal pasidalijamojo valdymo principą, jau buvo įpareigos sukurti veiksmingą ir efektyvią vidaus kontrolės sistemą ir užtikrinti jos veikimą.

Be to, 2012 m. FR 32 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad biudžetas turi būti vykdomas taikant efektyvią ir veiksmingą vidaus kontrolę (taikoma visoms valdymo rūšims) ir atsižvelgiant į atitinkamas konkrečioms sektoriams taikomas taisykles. 2012 m. FR 32 straipsnio 3 dalies c punkte reikalaujama, kad šios vidaus kontrolės sistemos padėtų išvengti interesų konflikto, galinčio kilti taikant visus biudžeto vykdomo metodus.

Todėl interesų konflikto vengimas buvo vienas iš pasidalijamojo valdymo principų, įtvirtintų 2012 m. FR 59 straipsnio 1 dalyje. Taigi, dar prieš įsigaliojant 2018 m. FR, pagal 2012 m. FR valstybės narės, vykdydamos ES biudžetą pagal pasidalijamojo valdymo principą, buvo įpareigos imtis būtinų priemonių, kad būtų išvengta interesų konfliktų; pavyzdžiui, ši pareiga buvo aiškiai nustatyta mokėjimo agentūrų akreditavimo kriterijuose pagal Bendrąją žemės ūkio politiką (BŽŪP) (10).

(7) ES biudžeto vykdomo metodai nustatyti 2018 m. FR 62 straipsnyje (tiesioginis, netiesioginis arba pasidalijamasis valdymas).

(8) 2015 m. kovo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *eVigilo Ltd.*, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, 35, 42 ir 43 punktai, dėl viešųjų pirkimų. Teisingumo Teismas nustatė, kad sprendimu sudaryti sutartį, priimtu interesų konflikto aplinkybėmis, pažeidžiami vienodo požiūrio ir skaidrumo principai; jis padarė išvadą, kad pagal ES teisę nacionalinis teismas gali pripažinti sprendimą neteisėtu remdamasis tik šališkumu vykdančios skyrimo procedūrą, kurio skundo pateikėjui neprivaloma įrodyti, tačiau tai turi išnagrinėti sprendimą priimanči institucija. Interesų konfliktas kelia pavojų, kad perkančioji organizacija vadovausis su nagrinėjamu pirkimu nesusijusiais kriterijais ir vien dėl to pirmenybę teiks kuriam nors konkurso dalyviui. Taigi toks interesų konfliktas gali lemti vienodo požiūrio ir skaidrumo principų pažeidimą. Be to, perkančiųjų organizacijų pareiga su ekonominės veiklos vykdytojais elgtis vienodai ir jų nediskriminuoti bei veikti skaidriai reiškia, kad joms priskirtas aktyvus vaidmuo taikant tuos viešųjų pirkimų principus. Todėl perkančioji organizacija turi nustatyti, ar esama interesų konflikto, ir imtis tinkamų priemonių, kad interesų konfliktų būtų išvengta, jie būtų nustatomi ir šalinami.

(9) Kitoje byloje (2005 m. kovo 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *AFCO Management Consultants ir kiti / Komisija*, T-160/03, ECLI:EU:T:2005:107, 74 punktas) dėl Komisijos vykdyto pirkimo reikalavimas vengti interesų konfliktų taip pat buvo grindžiamas patikimo finansų valdymo principu.

(10) 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 907/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir dėl euro naudojimo (OL L 255, 2014 8 28, p. 18), I priedas, ypač 1 skyriaus B dalies v punktas.

3.2. Naujos 2018 m. FR nuostatos dėl interesų konfliktų

Svarbi teisinė nuostata ⁽¹⁾ siekiant išvengti interesų konfliktų yra 2018 m. FR 61 straipsnis, kuriame pateikiamos patikslintos taisyklės dėl interesų konfliktų. Nuo 2018 m. rugpjūčio 2 d. ji taikoma visoms lėšoms, gaunamoms iš ES biudžeto, ir visiems valdymo būdams.

2018 m. FR 61 straipsnis yra tiesiogiai taikomas valstybėse narėse tiek, kiek jos dalyvauja vykdamas ES biudžetą. Todėl jų pareiga užkirsti kelią interesų konfliktams ir į juos reaguoti, kaip nustatyta šiame straipsnyje, nepriklauso nuo priimamų nacionalinių įgyvendinimo priemonių. Tačiau 2018 m. FR 61 straipsnyje nėra išsamiai reglamentuojami interesų konfliktai ir tai, kaip jie turėtų būti sprendžiami, nes jame nurodoma imtis tinkamų interesų konfliktų prevencijos ir reagavimo į juos priemonių. Be to, nacionalinės valdžios institucijos išlaiko kompetenciją priimti papildomas ir galbūt dar išsamesnes ir (arba) griežtesnes nacionalines taisykles, kaip matyti iš 2018 m. FR 61 straipsnio 2 dalies, kurioje nustatyta, kad „laikantis taikytinos teisės būtų imtasi atitinkamų tolesnių veiksmų“.

Pirmiau nurodytomis aplinkybėmis tokių nacionalinių taisyklių taikymas nebebūtų išimtinai nacionalinis dalykas ir pagal 2018 m. FR 61 straipsnio 2 dalį galėtų būti įtrauktas į Komisijos tarnybų ir Europos Audito Rūmų atliekamų patikrinimų, kontrolės ir audito sritį. Nors valstybės narės ir toliau yra kompetentingos taikyti savo papildomas ir (arba) išsamesnes nacionalines taisykles (net jei 2018 m. FR 61 straipsnis yra taikomas tiesiogiai), jos turėtų apsvarstyti galimybę suderinti ar papildyti švelnesnes ar mažiau išsamias nacionalines taisykles, kad būtų padidintas teisinis tikrumas dėl ES biudžetui taikomų taisyklių.

Valstybėse narėse taikomų etikos ir interesų konfliktų taisyklių pavyzdžiai

- 1) Vienoje valstybėje narėje vadovaujančias pareigas einantiems valstybės tarnautojams (pvz., ministrams, valstybės sekretoriams, centrinės įstaigos vadovams) draudžiama turėti daugiau nei 10 proc. privačių įmonių akcijų.
- 2) Antroje valstybėje narėje valstybės vadovas, ministrai ir parlamento nariai negali priimti dovanų, turėti privačių ar valstybinių įmonių akcijų arba sudaryti viešojo pirkimo sutarčių.
- 3) Trečioje valstybėje narėje viešojo sektoriaus pareigas einantys asmenys negali vykdyti jokios prekybos veiklos, jei jiems priklauso daugiau nei 10 proc. įmonės akcijų.
- 4) Ketvirtoje valstybėje narėje ministrai ir parlamento nariai negali būti privačių įmonių priežiūros ar valdymo organų nariais ir, jei jiems nuosavybės teise priklauso 0,5 proc. ar daugiau privačios įmonės akcijų, jie turi perduoti atitinkamas valdymo teises kitam asmeniui iki savo kadencijos pabaigos.
- 5) Penktoje valstybėje narėje pareigūnai, kuriems tenka finansinė atsakomybė ir dėl jų hierarchinio lygmens ar pareigų pobūdžio, per du mėnesius nuo paskyrimo turi imtis visų veiksmų, kad užtikrintų, jog jiems einant pareigas jų finansinis turtas būtų valdomas tokiais sąlygomis, kuriomis jiems nesuteikiama jokia teisė tikrinti.

3.2.1. Interesų konflikto apibrėžtis

2018 m. FR 61 straipsnyje nustatyta, kad interesų konflikto esama tais atvejais, kai „dėl priežasčių, susijusių su šeima, emociniu gyvenimu, politinėmis ar nacionalinėmis pažiūromis, ekonominiais interesais arba kitais tiesioginiais ar netiesioginiais asmeniniais interesais, kyla pavojus, kad finansų pareigūnas arba kitas asmuo“, susijęs su biudžeto vykdymu, „nebegalės nešališkai ir objektyviai vykdyti savo funkcijų“.

Interesų konfliktas gali kilti net tada, kai asmuo iš tikrųjų negauna naudos tokiu atveju, nes pakanka to, kad dėl aplinkybių kyla grėsmė objektyviam ir nešališkam jo funkcijų vykdymui. Tačiau tokios aplinkybės turi turėti tam tikrą identifikuojamą ir individualų ryšį su konkrečiais asmens elgesio, veiksmų ar santykių aspektais (arba daryti jiems įtaką).

⁽¹⁾ Kartu su ES viešųjų pirkimų direktyvomis, pareigūnų tarnybos nuostatais ir įvairiomis konkrečioms sektoriams taikomomis taisyklėmis.

Vien ryšys su asmenis įsitikinimais, pažiūromis, nuomonėmis ar nuostatomis paprastai ar automatiškai nėra asmeninis interesas (tačiau kiekvienas atvejis gali būti skirtingas). Kad ir kaip būtų, asmenys, dalyvaujantys biudžeto vykdymo procese, savo saviraiškos, nuomonės ir politinio bei pilietinio dalyvavimo teisėmis turėtų naudotis apsvaistydami ir valdydami riziką, kuri gali kilti jų nešališkumui vykdant funkcijas ir institucijų ar valdžios institucijų, kuriose jie dirba, įvaizdžiui ir reputacijai ⁽¹²⁾.

Be to, interesų konflikto paprastai nebūtų tada, kai asmuo yra suinteresuotas tik kaip visuomenės ar didelės žmonių grupės narys, nebent to asmens (arba susijusio asmens, pvz., šeimos nario) padėtis yra specifinė ir kitokia, palyginti su kitų visuomenės narių ar didelės žmonių grupės padėtimi.

Taip pat ir interesų konflikto sąvoka paprastai neapima atvejų, kai atitinkamo asmens ES biudžeto vykdymo užduotys yra susijusios su: 1) bendro pobūdžio sprendimais, grindžiamais objektyviais kriterijais, kurie taikomi visam ekonomikos sektoriui arba labai didelei potencialių naudos gavėjų grupei, ir 2) sprendimais, kuriems dėl to nekiltų pavojus nei dėl emocinio gyvenimo, politinių ar nacionalinių pažiūrų ir ekonominių interesų, nei dėl to, kad vienas iš naudos gavėjų yra atitinkamas asmuo ar jo šeimos narys.

Nacionalinės pažiūros, politinės pažiūros, emocinis gyvenimas ar kiti veiksniai, išvardyti 2018 m. FR 61 straipsnio 3 dalyje, gali kelti pavojų asmens, dalyvaujančio biudžeto vykdymo procese, nešališkumui ir objektyvumui. Siekdami išvengti tokio pavojaus, biudžeto vykdymo procese dalyvaujantys asmenys praktiškai turėtų nedalyvauti, nedaryti įtakos ar spaudimo, kuris gali turėti įtakos jų nešališkumui ir objektyvumui (arba nešališkumo ar objektyvumo suvokimui) vykdant profesinę veiklą. Tai visų pirma gali atsirasti dėl draugų ar priešų, šeimos santykių, narystės partijose, asociacijose ar religinių įsitikinimų. Asmenys, dalyvaujantys biudžeto vykdymo procese, savo veiklą ir profesinius sprendimus turėtų grįsti tik teisiniais ir objektyviais kriterijais bei pakankamais ir tinkamais įrodymais ⁽¹³⁾.

Įtraukta formuluotė „kitais tiesioginiais ar netiesioginiais asmeniniais interesais“ yra platesnė nei 2012 m. FR formuluotė „kitais su gavėju turimais bendrais interesais“. Netiesioginis interesas reiškia, kad nebūtinai tiesioginis atitinkamo asmens ir ES lėšų gavėjo ryšys.

Tiesioginis ir netiesioginis interesas taip pat gali apimti dovanas ar svetingumą, neekonominius interesus arba atsirasti dėl dalyvavimo nevyriausybinėse ar politinėse organizacijose (net jei tai daroma neatlygintinai), konkuruojančių lojalumo pareigų vienam subjektui, kuriam asmuo turi būti lojalus, ir kito asmens ar subjekto, kuriam asmuo turi būti lojalus.

Asmeninio intereso pavyzdys

Vadovaujančiosios institucijos arba mokėjimo agentūros vadovas:

- 1) gali turėti tiesioginį asmeninį (šeimos) interesą skirti ES lėšas savo sutuoktinio arba partnerio įmonės projektui (ir todėl turėtų pranešti apie interesų konfliktą ir nusišalinti priimant sprendimus, susijusius su tuo projektu, kad situaciją būtų galima valdyti);
- 2) gali turėti netiesioginį asmeninį (šeimos) interesą skirti ES lėšas įmonei, kuri pažadėjo pastatyti naują gamyklą, kurios svarbiausias subrangovas greičiausiai bus jo sutuoktinio arba partnerio įmonė (todėl turėtų nusišalinti priimant sprendimus, susijusius su skyrimo procedūra), arba jam nuosavybės teise priklauso žemė, kurią įmonė turės nusipirkti gamyklai pastatyti.

⁽¹²⁾ Taip pat žr., pavyzdžiui, Reglamento Nr. 31 (EEB), 11 (EAEB), nustatančio Europos ekonominės bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas, 12, 12b, 15 ir 17a straipsnius.

⁽¹³⁾ Taip pat žr., pavyzdžiui, Reglamento Nr. 31 (EEB), 11 (EAEB), nustatančio Europos ekonominės bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas, 12, 12b, 15 ir 17a straipsnius ir 2014 m. sausio 7 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 240/2014 dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodekso (OL L 74, 2014 3 14, p. 1).

Santykiai, kuriais grindžiama narystė šeimoje, įvairiose šalyse gali skirtis, todėl juos reikia analizuoti atsižvelgiant į teisines ir kultūrinės aplinkybes (pavyzdžiui, priklausomai nuo giminytės laipsnio). Tačiau tam tikros bendrosios gairės grindžiamos 2018 m. FR 61 straipsnio tekstu ir tikslu, kaip išdėstyta 2 skyriuje, t. y. apsaugoti sprendimų, susijusių su ES biudžeto vykdymu, priėmimo sąžiningumą ir nešališkumą bei visuomenės pasitikėjimą juo.

- Pirmą, reikėtų pažymėti, kad 2018 m. FR 61 straipsnio 3 dalyje atskirai kalbama apie „šeimą“ ir „emocinį gyvenimą“. Todėl šeimos narių emocinis ryšys nėra būtinas, kad asmens nešališkumui kiltų pavojus dėl su šeima susijusių priežasčių.
- Antra, 2018 m. FR 61 straipsnio 3 dalyje nenurodyta, kad interesų konfliktas yra automatinis šeimos santykių padarinys, tačiau turi kilti pavojus atitinkamo asmens nešališkumui (išimtiniais atvejais taip gali nebūti).
- Trečia, iš 2018 m. FR 61 straipsnio tikslo apsaugoti biudžeto vykdymo sąžiningumą ir visuomenės pasitikėjimą galima suprasti, kad šeimos sąvoka turėtų apimti atitinkamo asmens ir susijusios šalies santykius, dėl kurių paprastai kiltų pagrįstų įtarimų dėl galimos nederamos su šeima susijusios įtakos vykdant oficialias funkcijas.

Atsižvelgiant į tai, 2018 m. FR 61 straipsnis turėtų teikti nuorodą bent jau į artimiausius šeimos narius. Artimiausių šeimos narių sąvoka yra gerokai platesnė už šeimos siaurąją prasmę sąvoką, tačiau tiksliai jos ribos nėra visuotinai pripažįstamos ar apibrėžtos ES teisės aktuose, išskyrus konkrečias politikos, visų pirma migracijos, sritis. Komisijos tarnybos laikosi nuomonės, kad, atsižvelgiant į 2018 m. FR 61 straipsnį ir remiantis jo tikslu, „artimiausiems šeimos nariams“ turėtų būti priskiriami bent jau šie asmenys, įskaitant susijusius įvaikinimo santykiais: sutuoktinis (įskaitant partnerį, su kuriuo asmuo yra sudaręs (ne)registruotą nesantuokinę partnerystę), vaikai ir tėvai, (proseneliai) seneliai ir (provaikaičiai) vaikaičiai, (netikri) broliai ir seserys (įskaitant iš šeimų, kuriose kiekvienas iš sutuoktinių turi vaikų iš ankstesnių santuokų), dėdės ir tetos, dukterėčios ir sūnėnai, pirmos eilės pusbroliai ir pusseserės, uošviai, žentai ir marčios, sutuoktinių broliai ir seserys, brolių ir seserų sutuoktiniai, patėviai ir povaikiai.

Jeigu atitinkamas asmuo ir dalyvaujanti šalis yra siejami vienais iš šių šeimos santykių, turėtų būti bent jau laikoma, kad tai yra situacija, kuri objektyviai suprantama kaip interesų konfliktas (žr. 3.2.3 skyrių), išskyrus išimtinės, objektyviai tikėtinas aplinkybes.

Nekalbant apie artimiausių šeimos narių sąvoką, interesų konfliktas vis tiek gali kilti pagal platesnę išplėstinę šeimos sąvoką, visų pirma pagal atitinkamos šalies taisykles ir teisės aktus ar socialinį supratimą arba atsižvelgiant į kitas aplinkybes, pavyzdžiui, emocinius ar ekonominius ryšius.

- Galiausiai visuomenės pasitikėjimas patikimu ES biudžeto vykdymu, kuris užtikrinamas pagal 2018 m. FR 61 straipsnį, iš esmės yra nedalomas. Valstybės A piliečiai turi galėti pasitikėti biudžeto vykdymo valstybėje B sąžiningumu. Todėl 2018 m. FR 61 straipsniu pagrįstų standartų taikymas skirtingose šalyse gali skirtis tik nežymiai.

Analogiškai, dėl asmeninės draugystės (arba krikšto tėvų ir krikšto vaikų santykių), kuri gali reikšti artimesnį ryšį nei su artimiausiais šeimos nariais, gali susidaryti aplinkybės, kai atitinkamo asmens nešališkumui ir objektyvumui kiltų pavojus dėl ypatingo santykio su tuo draugu.

Kiekvienas asmuo, nuolat gyvenantis atitinkamo asmens namų ūkyje, yra bent jau tokioje padėtyje, kurią objektyviai galima suprasti kaip interesų konfliktą⁽¹⁴⁾, nebent tokia išvada paneigiama objektyviai tikėtinu kontrargumentu.

Valstybėje narėje taikomų etikos ir interesų konfliktų taisyklių pavyzdys

Vienoje valstybėje narėje parlamento nariams, vyriausybės nariams ar vietos valdžios institucijų vadovams draudžiama įdarbinti asmenį iš pirmojo šeimos rato (sutuoktinį, vaikus ir tėvus) parlamento nario padėjėju ar savo kabineto nariu. Įdarbinant asmenį iš antrojo šeimos rato (broliai, seserys, svainiai, svainės, sūnėnai ar dukterėčios, buvę sutuoktiniai ir pan.), teisės aktai įpareigoja tokį įdarbinimą deklaruoti.

⁽¹⁴⁾ Žr. 3.2.3 skyrių.

3.2.2. Kam tai taikoma

Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, yra atsakinga už ES biudžeto vykdymą pagal jo sudarymo ir vykdymo finansines taisykles, laikydamosi patikimo finansų valdymo principo (SESV⁽¹⁵⁾ 317 straipsnis ir FR 63 straipsnio 1 dalis).

2018 m. FR 61 straipsnis taikomas finansų pareigūnams ir kitiems asmenims (ES ar nacionaliniu lygmeniu), įskaitant nacionalines valdžios institucijas, jei jie bet kuriuo lygiu dalyvauja vykdam ES biudžetą pagal tiesioginio, netiesioginio ir pasidalijamojo valdymo principą (įskaitant parengiamuosius aktus, auditą ar kontrolę). Tai reiškia, kad 2018 m. FR 61 straipsnis taikomas visiems asmenims ir subjektams, kurie priklauso valstybių narių jurisdikcijai⁽¹⁶⁾ ir dalyvauja ES biudžeto vykdymo procese⁽¹⁷⁾.

2018 m. FR 61 straipsnis taikomas: i) finansų pareigūnams⁽¹⁸⁾ (pagal 2018 m. FR IV antraštinės dalies 4 skyriaus 73, 76, 77 ir 89 straipsnius), kurie yra leidimus suteikiantys pareigūnai (kiekviena ES institucija vykdo leidimus suteikiančio pareigūno pareigas ir įgalioja bei perįgalioja savo atitinkamo lygmens darbuotojus vykdyti leidimus suteikiančio pareigūno pareigas), apskaitos pareigūnams (juos kiekviena ES institucija skiria iš pareigūnų, kuriems taikomi Pareigūnų tarnybos nuostatai⁽¹⁹⁾) ir avansinių lėšų administratoriams (jie paskiriami ES institucijos apskaitos pareigūno sprendimu, remiantis tinkamai pagrįstu atsakingo leidimus suteikiančio pareigūno pasiūlymu), ii) darbuotojams (įskaitant vokų atplėšimo komisijų ir vertinimo komitetų narius ir jiems padėti atrinktus išorės ekspertus⁽²⁰⁾), dalyvaujantiems vykdam ES biudžetą.

2018 m. FR 61 straipsnis taip pat taikomas 2018 m. FR 62 straipsnio 1 dalies c punkte išvardytiems išorės partneriams, kuriems patikėtas (netiesioginis) ES lėšų valdymas, įskaitant visus subjektus, su kuriais išorės partnerį sieja sutartiniai santykiai dėl biudžeto vykdymo (pvz., finansų tarpininkus), taip pat jų darbuotojams ir nariams, jei jie priklauso valstybių narių jurisdikcijai ir dalyvauja vykdam ES biudžetą (daugiau informacijos ir rekomendacijų pateikta 4 skyriuje).

2018 m. FR 69 straipsnyje nurodytoms vykdomosioms įstaigoms 2018 m. FR 61 straipsnis taikomas tiesiogiai.

Decentralizuotoms agentūroms, nurodytoms 2018 m. FR 70 straipsnyje, taikomos taisyklės dėl interesų konfliktų nustatytos finansinio pagrindų reglamento⁽²¹⁾ 42 straipsnyje. Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės įstaigoms, nurodytoms 2018 m. FR 71 straipsnyje, taikomos taisyklės dėl interesų konfliktų nustatytos pavyzdinio finansinio reglamento⁽²²⁾ 27 straipsnyje. Abu šie straipsniai atitinka 2018 m. FR 61 straipsnio nuostatas, juose aiškiai nurodyti jų

⁽¹⁵⁾ Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo.

⁽¹⁶⁾ Reglamentai yra teisės aktai, automatiškai ir vienodai taikomi visoms ES šalims, kai tik jie įsigalioja, ir jų nereikia perkelti į nacionalinę teisę. Visoms ES šalims jie yra privalomi visi.

⁽¹⁷⁾ 2018 m. FR 61 straipsnis paprastai nebūtų taikomas kandidatams, konkurso dalyviams, pareiškėjams, naudos gavėjams (įskaitant galutinius gavėjus įgyvendinant pasidalijamojo valdymo finansines priemones) bei rangovams ir neturėtų būti naudojamas nurodant juos, nebent jų padėtis yra specifinė ir skirtinga. Šiuo atžvilgiu gali pasitaikyti atveju, kai 2018 m. FR 61 straipsnis yra taikomas, o išvadą galima padaryti tik atsižvelgiant į teisinę sistemą, pagal kurią minėti kandidatai, konkurso dalyviai, pareiškėjai, naudos gavėjai ir rangovai atlieka savo vaidmenį ar funkcijas. Pavyzdžiui, taikant Bendrųjų nuostatų reglamentą (BNR), naudos gavėjas gali būti pagalba skirianti įstaiga (valstybės pagalbos atveju, kai pagalba vienai įmonei yra mažesnė nei 200 000 EUR). Panašiai yra ir vykdam finansinių priemonių operacijas, kai naudos gavėjas yra įstaiga, įgyvendinanti finansinę priemonę ar fondų fondą (atitinkamai), arba kai vadovaujančioji institucija yra techninės pagalbos gavėja pagal programą. Nurodytais atvejais šios įstaigos vykdo ES biudžetą ir joms taikomos 2018 m. FR 61 straipsnio nuostatos. Panašiai yra tada, kai valdžios institucija kai kurias savo biudžeto vykdymo užduotis perleidžia išorės įmonei. Tokiu atveju išorės įmonė dalyvauja vykdam biudžetą, todėl jai taikomos 2018 m. FR 61 straipsnio nuostatos. Daugiau informacijos pateikta 3.2.4 skyriaus paskutinėje pastraipoje, informacijos apie tiesioginį ir netiesioginį valdymą – 4.1 skyriuje, pasidalijamąjį valdymą – 5.2 skyriuje, o 6.4 skyriaus pabaigoje nurodytos papildomos priemonės, susijusios su naudos gavėjais ir rangovais.

⁽¹⁸⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/en/man/finactor/Pages/finactor.aspx>

⁽¹⁹⁾ Reglamentas Nr. 31 (EEB), 11 (EAEB), nustatantis Europos ekonominės bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų darbuotojų įdarbinimo sąlygas.

⁽²⁰⁾ 2018 m. FR 150 straipsnio 5 dalis.

⁽²¹⁾ 2018 m. gruodžio 18 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2019/715 dėl finansinio pagrindų reglamento, taikomo organams, įsteigtiems pagal SESV ir Euratomo sutartį ir nurodytiems Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 70 straipsnyje (OL L 122, 2019 5 10, p. 1).

⁽²²⁾ 2019 m. kovo 13 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2019/887 dėl viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės įstaigų, nurodytų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 71 straipsnyje, pavyzdinio finansinio reglamento (OL L 142, 2019 5 29, p. 16).

atitinkamų valdančiųjų tarybų ar valdybų nariai; be to, jie buvo įtraukti į visų atitinkamų decentralizuotų agentūrų ir viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės įstaigų finansines taisykles. Tiek, kiek šie subjektai vykdo ES biudžetą pagal netiesioginio valdymo principą, jiems taikomas 2018 m. FR 61 straipsnis.

Pasidalijamojo valdymo atveju nacionalinės valdžios institucijos yra atsakingos už vidaus kontrolės sistemų nustatymą, aiškiai paskirstant funkcijas arba užduotis, nes tai yra svarbu nustatant asmens „dalyvavimą vykdant biudžetą“ kiekvienu konkrečiu atveju.

Tačiau reikėtų pažymėti, kad pagal 2018 m. FR 61 straipsnio 1 dalį „dalyvavimas“ apima parengiamuosius aktus ir visus ES lėšų panaudojimo planavimo, sprendimo dėl panaudojimo, valdymo, audito ir kontrolės proceso etapus. Todėl ši sąvoka apima visus, kurie gali turėti įtakos sprendimų priėmimo procesui, įskaitant nacionalines, regionines ir vietos valdžios institucijas, šių institucijų darbuotojus ar narius ir vyriausybės narius tiek, kiek jie susiduria su bet kuriuo iš pirmiau minėtų ES biudžeto vykdymo veiksmų.

Taigi 2018 m. FR 61 straipsnis taikomas visiems veiksams, kurių imasi visi asmenys, atsakingi už sprendimų priėmimo procesą, susijusių su ES biudžeto vykdymu, ir (arba) gali jį valdyti ir (arba) daryti jam įtaką. Tačiau jų dalyvavimas turi būti pakankamai svarbus: asmuo turi turėti teisę naudotis tam tikra biudžeto vykdymo veiksmų laisve ar kontrole (t. y. teise veikti arba duoti nurodymus tiems, kurie veikia; patarti ar teikti nuomonę tiems, kurie veikia).

Asmens, dirbančio vadovaujančioje institucijoje arba Komisijos tarnyboje, bet nedalyvaujančio vykdant ES biudžetą, todėl nepatenkančio į 2018 m. FR 61 straipsnio taikymo sritį, pavyzdys

Komunikacijos departamente dirbantis darbuotojas, atsakingas tik už kvietimų teikti pasiūlymus paskelbimą interneto svetainėje, tačiau nedalyvaujantis jų rengimo procese, nėra susijęs su biudžeto vykdymu (net jei jis dirba vadovaujančioje institucijoje arba Komisijos tarnyboje).

Būtina atsižvelgti ne tik į asmens artumą sprendimų priėmimo proceso atžvilgiu, bet ir į kitus svarbius aspektus, pavyzdžiui, atliekamų funkcijų pobūdį ir svarbą (įskaitant tai, ar jos yra politinio, administracinio, teisėkūros ar vykdomojo pobūdžio), esamus funkcinis ar hierarchinius ryšius, sprendimų priėmimo proceso pobūdį ir jo skaidrumą bei atvirumą visuomenės kontrolei. Visi šie aspektai taip pat turi įtakos objektyviam interesų konfliktų suvokimui (žr. 3.2.4 skyrių).

Bet kurio lygmens asmenų, dalyvaujančių vykdant ES biudžetą, įskaitant parengiamuosius aktus, todėl patenkančių į 2018 m. FR 61 straipsnio taikymo sritį, pavyzdžiai

- 1) Valdžios institucijos darbuotojas ar Komisijos narys, turintis tiesioginių ar netiesioginių įgaliojimų duoti nurodymus ar daryti įtaką institucijai ar tarnybai, valdančiai ES lėšas (tai svarbu tuo atveju, kai kyla pavojus, kad einant šias pareigas gali būti susiduriama su konkrečiomis aplinkybėmis, kuriomis gali kilti arba atrodyti, kad kyla, interesų konfliktas).
- 2) ES lėšas valdančios nacionalinės ar regioninės institucijos, Komisijos tarnybos, ES įstaigos, tarnybos ar agentūros vadovas, turintis įgaliojimus duoti nurodymus asmeniui, atsakingam už paraiškų gauti ES lėšas vertinimą (kaip ir pirmiau nurodytu atveju).
- 3) ES lėšas administruojančios nacionalinės ar regioninės institucijos, Komisijos tarnybos, ES įstaigos, tarnybos ar agentūros darbuotojas, atsakingas už viešojo pirkimo sutarčių arba dotacijų administravimą (kaip ir pirmiau nurodytu atveju).
- 4) Mokėjimo agentūros, tvirtinančiosios institucijos, audito institucijos ar Komisijos tarnybos darbuotojas (arba asmuo ar subjektas, kuriam buvo perduota veikla), atsakingas už ES lėšų panaudojimo auditą.

Patariamųjų grupių, susijusių su biudžeto vykdymu, sudėtis

Privatūs interesai gali daryti poveikį valstybės biudžeto vykdymui per valdžios institucijų įsteigtas patariamąsias grupes. Patariamoji ar ekspertų grupė reiškia bet kuri komiteta, valdybą, komisiją, darbo grupę ar panašią grupę, pakomitetį ar kitą jos pogrupį, kuris teikia ES institucijoms ir nacionalinėms valdžios institucijoms patarimus, ekspertines žinias ar rekomendacijas dėl biudžeto vykdymo. Jas paprastai sudaro valdžios institucijų, privačiojo sektoriaus ir (arba) pilietinės visuomenės organizacijų atstovai, jas įsteigti gali ES institucijos ir nacionalinės valdžios institucijos.

Gali kilti pavojus, kad biudžetas bus vykdomas nesąžiningai, kai, pavyzdžiui, patariamųjų grupių darbą lemia arba jam įtaką daro privatūs interesai. Pavyzdžiui, kai įmonių vadovai ar interesų grupių atstovai pataria vyriausybėms kaip patariamąsios grupės nariai, jie veikia kaip sprendimų priėmimo proceso dalis, darydami tiesioginę įtaką sprendimus priimančioms asmenims, tačiau vis tiek turi savo privačių interesų. Šiuo atžvilgiu, nors patariamųjų grupių ekspertinės žinios iš tiesų yra svarbios sprendimų priėmimo proceso kokybei, ne mažiau svarbu, kad tokių grupių sudėtis būtų subalansuota ir būtų atstovaujama skirtingoms atitinkamoms kompetencijos sritims ir interesams, reikalingiems vykdamas konkrečias atitinkamas įstaigos užduotis ir (arba) priimant tos įstaigos sprendimą.

Taikant 2018 m. FR 61 straipsnį tokių patariamųjų grupių nariams, svarbu atskirti sektoriaus ar visuomenės interesus, kuriems jie oficialiai atstovauja dirbdami patariamąjoje grupėje, ir asmeninius nario interesus (pvz., nes projektą, kuris pateiktas patariamajai grupei, vykdo nario sutuoktinis arba partneris). Pastaruoju atveju narys privalo atskleisti informaciją apie situaciją ir turi būti nušalintas nuo šio projekto svarstymo.

3.2.3. Situacijos, kurios gali būti objektyviai suprantamos kaip interesų konfliktas

Bet kokia veikla ar interesai, galintys trukdyti nešališkai ir objektyviai vykdyti finansų pareigūno ar kito asmens funkcijas ir taip paveikti visuomenės pasitikėjimą ES biudžeto patikimu finansų valdymu, yra situacija, kuri gali būti suprantama kaip interesų konfliktas.

Numanomas interesų konfliktas gali visų pirma kilti tada, kai asmeniui, nepaisant jo ketinimų, gali pagrįstai atrodyti arba kitiems gali atrodyti, kad jis turi konkuruojančių asmeninių ir viešųjų interesų, nes jie gali pakenkti asmens gebėjimui vykdyti savo užduotis ir pareigas nešališkai ir objektyviai būdu (pvz., favoritizmo ar priešiško rizika ar galimybė dėl šeimos interesų ir nacionalinių ar politinių pažiūrų gali būti objektyviai suprantama kaip interesų konfliktas). Numanomas interesų konfliktas apima objektyvias aplinkybes, turinčias įtakos pasitikėjimui asmens ar subjekto nepriklausomumu ir nešališkumu, net jei interesų konfliktas nepasireiškia ⁽²³⁾ arba net jei asmuo iš tikrųjų negauna naudos dėl tos situacijos. Šiomis aplinkybėmis nepaprastai svarbu užtikrinti veiksmingą interesų konfliktų vengimo taisyklių laikymąsi ir išvengti bet kokių abejonių, kurios gali kilti protingam, informuotam, objektyviam ir sąžiningam asmeniui dėl asmens, dalyvaujančio vykdamas biudžetą, elgesio atitikties.

Į 2018 m. FR 61 straipsnį įtraukus formuluotę „situacijos, kurios gali būti objektyviai suprantamos kaip interesų konfliktas“, iš dalies užtikrinamas suderinimas su VP direktyvoje nustatyta interesų konflikto apibrėžtimi. Tačiau, palyginti su VP direktyva, 2018 m. FR 61 straipsnyje yra terminas „objektyviai“ – jis buvo įtrauktas į 2018 m. FR siekiant pabrėžti, kad yra svarbu, jog numanomų interesų konfliktų rizika būtų grindžiama objektyviais ir pagrįstais aspektais. Tai visų pirma apima patikrinamas faktines prielaidas, kad esama ryšių ⁽²⁴⁾ tarp funkcijų ir atitinkamo intereso, pavyzdžiui, įgaliojimai veikti ar duoti nurodymus, ryšys per trečiąjį asmenį, nuolatinis ryšys su ankstesnėmis pareigomis, ryšys su būsimois pareigomis ar hierarchinis ir (arba) funkcinis ryšys.

⁽²³⁾ Pz., darbuotojas iš esmės naudojami savo įgaliojimais teikdamas pirmenybę arba sąmoningai teikdamas pranašumą ūkinės veiklos vykdytojiui, priklausančiam artimiausiam šeimos nariui.

⁽²⁴⁾ 2015 m. kovo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *eVigilo Ltd.*, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, 45 punktas: „Jeigu pasitvirtintų informacija, t. y. pagrindinėje byloje išdėstyti teiginiai dėl perkančiosios organizacijos paskirtų ekspertų ir konkursą laimėjusių įmonių specialistų sąsajų, be kita ko, aplinkybė, kad šie asmenys kartu dirba tame pačiame universitete, priklauso tai pačiai mokslinei grupei arba tame universitete juos sieja pavaldumo santykiai, ją reikėtų laikyti objektyvia informacija, dėl kurios perkančioji organizacija arba prirėkus administracinės ar teisminės kontrolės institucijos turi pradėti išsamų tyrimą.“

Interesas turi būti pakankamai reikšmingas, kad būtų galima suprasti, jog dėl jo asmuo „nebegalės nešališkai ir objektyviai vykdyti savo funkcijų“. Paprastai būtų galima teigti, kad kuo didesnė atsakomybė ir atskaitomybė, didesnis interesas ar aktyvesnis dalyvavimas vykdant biudžetą, tuo didesnė numanomo interesų konflikto tikimybė.

Atsižvelgiant į tai, 2018 m. FR 61 straipsnyje nenustatyta tiksli kiekybinė interesų, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas, riba ir atrodo, kad jos nustatyti neįmanoma. Gali atrodyti, kad 10 proc. įmonės akcijų paketas nėra didelis, tačiau jis (ar iš tikrųjų dar mažesnė procentinė dalis) vis tiek gali būti didžiausias vieno asmens valdomas atitinkamos įmonės akcijų paketas, jis gali suteikti teisę vetuoti svarbius įmonės sprendimus arba, atsižvelgiant į įmonės dydį, būti didelis turtas. Tokiomis aplinkybėmis reikės nuodugnai išnagrinėti kiekvieną atvejį.

Pavyzdžiai, kada asmuo, dirbantis vadovaujančioje institucijoje, mokėjimo agentūroje (arba nacionalinėje perkančiojoje organizacijoje) ar Komisijos tarnyboje ir atsakingas už paraiškų ES finansavimui gauti vertinimą, gali atsirasti situacijoje, kuri gali būti arba gali būti objektyviai suprantama kaip interesų konfliktas

- 1) Asmuo (ar jo partneris) tuo pat metu teikia su paraiškų ES finansavimui gauti teikimu susijusias konsultacijas konsultacinei įmonei arba trečiajam šaliai, teikiančiai paslaugas konsultacinei įmonei.
- 2) Asmuo (ar artimiausias asmens šeimos narys) tiesiogiai ar netiesiogiai valdo įmonę, teikiančią paraišką ES finansavimui gauti.
- 3) Asmuo yra asmeninis įmonės, teikiančios paraišką ES finansavimui gauti, vadovų arba savininkų draugas.
- 4) Asmuo yra kandidatas (kaip politinės partijos narys) į valstybės pareigas, o jo politinė partija palaiko verslo santykius su konkrečiu ES finansavimo pareiškėju.
- 5) Prieš išeidamas iš valstybės tarnybos, asmuo derasi dėl savo būsimo darbo įmonėje, teikiančioje paraišką ES finansavimui gauti ⁽²⁵⁾ (arba susijusioje įmonėje ar įmonėje partnerėje, kitoje įmonėje, kurios savininkai yra tie patys, kaip ir ES finansavimo prašančios įmonės).
- 6) Asmuo neseniai ėjo vadovaujamas pareigas įmonėje, pateikusi paraišką ES finansavimui gauti, ir buvo atsakingas už konkrečią įmonės veiklos sritį, kuriai dabar prašoma finansavimo.
- 7) Jei asmuo gyvena savivaldybėje, kuri teikia paraišką dėl infrastruktūros finansavimo, tai neturėtų būti objektyviai suprantama kaip interesų konfliktas. Kuo didesnė grupė, kuriai priklauso asmuo, kuriai būtų naudinga priemonė (šiuo atveju atitinkamos savivaldybės gyventojai), tuo mažesnė yra interesų konflikto rizika. Tačiau kiekvienu konkrečiu atveju būtina atlikti vertinimą, nes, jei, pavyzdžiui, asmuo dėl finansavimo priemonės gautų tam tikros naudos, pvz., dėl viešosios infrastruktūros padidėtų nekilnojamojo turto vertė kaimynystėje, tai gali būti suprantama kaip interesų konfliktas.

3.2.4. *Priešinės interesų konflikto atveju*

Taisyklės dėl interesų konfliktų turėtų būti įgyvendinamos visapusiškai prevenciniu būdu, nes jomis visų pirma siekiama neleisti asmeniui patekti į tokią situaciją, kai jis savo įgaliojimais naudotųsi vadovaudamasis savo interesu. Jei atrodo, kad asmens, dalyvaujančio vykdant ES biudžetą, nešališkas sprendimui gali trukdyti asmeniniai interesai teikiant pirmenybę tam tikram pasirinkimui arba būnant per daug kritišku ar priešišku siekiant, kad veiksmai neatrodytų kaip favoritizmas, tokios aplinkybės turėtų būti nedelsiant pakeistos, kol nepadarytas neteisėtas veiksmas.

Kai tik atsiranda situacija, kuri gali būti objektyviai suprantama kaip interesų konfliktas, ji turi būti ištirta ir išspręsta taip, kad objektyviai jos nebebūtų galima taip suprasti. Šiuo aspektu ir nepažeisdami griežtesnių nacionalinių taisyklių, finansų pareigūnai ir kiti asmenys, dalyvaujantys vykdant ES biudžetą, privalo:

— nesiimti jokių veiksmų, dėl kurių gali kilti jų asmeninių interesų ir Sąjungos interesų konfliktas;

⁽²⁵⁾ EBPO „Managing Conflict of Interest in the Public Sector“, EBPO *Guidelines and Country Experiences* (2003), p. 25, <http://www.oecd.org/corruption/ethics/48994419.pdf>.

Pavyzdys

Nesiimkite jokių veiksmų, susijusių su jūsų asmeniniais interesais. Asmuo negali nuspręsti skirti viešąsias lėšas projektui, kurį jis (ar jo asmeniniai draugai ar artimiausi šeimos nariai) ketina vykdyti arba dalyvauti jį vykdant, taip pat negali vertinti, stebėti, kontroliuoti ar audituoti tokio projekto.

- imtis tinkamų priemonių, kad būtų užkirstas kelias interesų konfliktams vykdant jų atsakomybei tenkančias funkcijas;

Pavyzdys

Atitinkamas asmuo neturi priimti sprendimų, turinčių įtakos lėšų paskirstymui jo paties (arba artimiausių šeimos narių) subjektams. Turi būti užtikrinta, kad nebūtų daroma jokia įtaka priimant sprendimus ⁽²⁶⁾, susijusius su biudžeto vykdymu. Pavyzdžiui, dėl žemės ūkio paskirties žemės (tais atvejais, kai žemė atitinka reikalavimus) naudos gavėjas automatiškai turi teisę (nes nėra atrankos procedūros) gauti tiesiogines išmokas iš Europos žemės ūkio garantijų fondo. Tokiomis aplinkybėmis atitinkamas asmuo neturėtų dalyvauti sprendimų priėmimo procese nustatant konkretaus žemės sklypo atitiktį reikalavimams.

- imtis tinkamų priemonių, kad būtų reaguojama į situacijas, kurios gali būti objektyviai suprantamos kaip interesų konfliktas.

Pavyzdys

Atitinkamas asmuo galėtų imtis priemonių ir užtikrinti, kad nebedalyvautų jokiame biudžeto vykdymo etape arba nebeturėtų jokių ekonominių ar kitokių asmeninių interesų, kaip apibrėžta 2018 m. FR 61 straipsnyje, susijusių su subjektu, teikiančiu paraišką ES finansavimui gauti. Taigi asmuo galėtų nutraukti visus ryšius su subjektu; arba atitinkamas asmuo turėtų nedalyvauti priimant sprendimus dėl ES finansavimo skyrimo atitinkamam subjektui (įskaitant atsistatydinimą, jei nedalyvavimas reikiamu metu negalėtų tinkamai išspręsti situacijos); arba subjektas galėtų atsiimti paraišką dėl ES finansavimo.

Jei kyla interesų konflikto, susijusio su asmeniu, dalyvaujančiu vykdant ES biudžetą, rizika, būtina imtis toliau nurodytų veiksmų.

- Asmuo turi apie tai pranešti savo tiesioginiam vadovui (arba atitinkamam įgaliotajam leidimus suteikiančiam pareigūnui); politikoje dalyvaujančių asmenų atveju geroji praktika yra atitinkamus asmeninius interesus atskleisti viešoje interesų deklaracijoje.
- Atitinkamas tiesioginis vadovas (arba atitinkamas įgaliotasis leidimus suteikiantis pareigūnas) turi raštu patvirtinti, ar yra interesų konfliktas (o atitinkamas asmuo privalo susilaikyti nuo *fait accompli* sukūrimo, kol vadovas priims sprendimą). Tiesioginis vadovas turi priimti sprendimą ir atidžiai apsvarstyti, ar kas nors, žinantis atitinkamus faktus, galėtų manyti, kad dėl neišspręsto interesų konflikto kyla pavojus organizacijos reputacijai. Tiesioginis vadovas turėtų įvertinti, ar galima interesų konfliktą deklaravusį asmenį reikia pakeisti kitu. Prieš tai ir nepažeidžiant taikytinos teisės, institucija arba tiesioginis vadovas turėtų aptarti situaciją su atitinkamu asmeniu, kad galėtų geriau įvertinti šališko jo pareigų vykdymo riziką.
- Nustačius, kad kilo interesų konfliktas, atitinkama nacionalinė valdžios institucija (arba paskyrimų tarnyba) privalo užtikrinti, kad atitinkamas darbuotojas nutrauktų visą su biudžeto vykdymu susijusią veiklą, įskaitant visus parengiamuosius aktus.

⁽²⁶⁾ Įskaitant reikalavimų ar mokėjimo prašymų tikrinimą, tvirtinimą, apmokėjimą ir apskaitą.

2018 m. FR 61 straipsnyje taip pat reikalaujama, kad nacionalinė valdžios institucija (arba atitinkamas įgaliotasis leidimus suteikiantis pareigūnas) užtikrintų, kad laikantis taikytinos teisės būtų imtasi atitinkamų tolesnių veiksmų (žr. 3.2 ir 6.2 skyrius). Tai svarbu ne tik siekiant išspręsti šią problemą, bet ir užtikrinti veiklos tęstinumą. Šiuo atžvilgiu institucijai (arba atitinkamam įgaliotajam leidimus suteikiančiam pareigūnui) gali prireikti kitų kompetentingų įstaigų patarimo ar įsikišimo pagal taikytiną teisę.

Galiausiai, esant neišspręstam objektyviai suprantamam interesų konfliktui arba kilus interesų konfliktui, pvz., darbuotojui iš esmės naudojantis savo įgaliojimais teikiant pirmenybę arba sąmoningai teikiant pranašumą ūkio subjektui, priklausančiam artimiausiam šeimos nariui, dėl tokių situacijų turėtų būti nagrinėjamas jo poveikis ES biudžeto vykdymui⁽²⁷⁾, taip pat siekiant nustatyti tinkamas teisų gynimo priemones (pvz., nutraukti ir pakartotinai vertinti skyrimo procedūras, nutraukti sutartis arba susitarimus, sustabdyti mokėjimus, taikyti finansines pataisas ir susigrąžinti lėšas). Be to, pagal administracinę, valstybės tarnybos ar baudžiamąją teisę tokios situacijos paprastai galėtų būti prilyginamos neteisėtai veikai ir turėtų būti skiriamos atitinkamos nuobaudos. Kita vertus, kandidatų, konkurso dalyvių ar pareiškėjų bandymai netinkamai paveikti skyrimo procedūrą ar gauti konfidencialios informacijos turėtų būti vertinami bent jau kaip sunkus profesinis nusižengimas ir turėtų lemti pašalinimą iš skyrimo procedūrų (kaip tiesioginio arba netiesioginio valdymo atveju pagal 136 straipsnio 1 dalies c punkto iv ir v papunkčius – žr. 4 skyrių).

4. SPECIFINIAI ASPEKTAI, SUSIJĘ SU TIESIOGINIU ARBA NETIESIOGINIU VALDYMU

Kaip nustatyta 2018 m. FR 36 straipsnio 3 dalies c punkte dėl biudžeto vykdymo vidaus kontrolės taikant visus valdymo būdus (įskaitant tiesioginį arba netiesioginį valdymą), vidaus kontrolės sistemos turi padėti išvengti interesų konfliktų.

Pagal tiesioginio valdymo principą, vadovaudamasi 2018 m. FR 62 straipsnio 1 dalies a punktu, Komisija (taigi ir Komisijos darbuotojai) tiesiogiai vykdo biudžetą per savo tarnybas.

Pagal netiesioginio valdymo principą, vadovaudamasi 2018 m. FR 62 straipsnio 1 dalies c punktu⁽²⁸⁾, Komisija biudžeto vykdymą paveda išorės partneriams. Tokių išorės partnerių pavyzdžiai yra tarptautinės organizacijos, kurias globoja Jungtinės Tautos, Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas, Europos investicijų bankas, Europos investicijų fondas, ES įstaigos⁽²⁹⁾, privatinės teisės subjektai, kuriems pavesta teikti viešąsias paslaugas, viešosios teisės reglamentuojamos įstaigos, įskaitant valstybių narių organizacijas, ir trečiosios valstybės⁽³⁰⁾ arba jų paskirtos įstaigos.

Tačiau, net jei išorės partneriai yra atsakingi už veiksmingos ir efektyvios vidaus kontrolės sistemos sukūrimą ir palaikymą, Komisija ir toliau lieka visiškai atsakinga ir atskaitinga už ES biudžeto vykdymą. Dėl šios priežasties į susitarimus (naujus ar keičiamus), pasirašomus su išorės partneriais, Komisija turėtų įtraukti prievoles, susijusias su interesų konfliktų vengimu pagal 2018 m. FR 61 straipsnį. Tai dar svarbiau, kai išorės partneris nepriklauso valstybių narių jurisdikcijoms⁽³¹⁾ (žr. 3.2.2 skyrių). Išorės partneriai taip pat turėtų įtraukti šias prievoles į savo susitarimus su bet kuriuo kitu subjektu (pvz., įgyvendinančiais subjektais – finansų tarpininkais), su kuriuo juos sieja sutartiniai santykiai dėl biudžeto vykdymo. Kad ir kaip būtų, išorės partneriai ir toliau yra kompetentingi priimti papildomas ir galbūt dar išsamesnes ir (arba) griežtesnes taisykles, tačiau jie privalo laikytis bent jau 2018 m. FR 61 straipsnyje nustatytų prievolių.

⁽²⁷⁾ Dėl ES institucijų darbuotojų taip pat žr. 2018 m. FR 93 straipsnį.

⁽²⁸⁾ Taip pat žr. 2018 m. FR 156, 157 ir 158 straipsnius.

⁽²⁹⁾ Pažymėtina, kad vykdomosios įstaigos (2018 m. FR 69 straipsnis) FR nuostatas taiko tiesiogiai.

Decentralizuotoms agentūroms (2018 m. FR 70 straipsnis) taikomos taisyklės dėl interesų konfliktų nustatytos 2018 m. gruodžio 18 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/715 dėl finansinio pagrindų reglamento, taikomo organams, įsteigtiems pagal SESV ir Euratomo sutartį, 42 straipsnyje ir nurodytiems 2018 m. FR 70 straipsnyje.

Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės įstaigoms (2018 m. FR 71 straipsnis) taikomos taisyklės dėl interesų konfliktų nustatytos 2019 m. kovo 13 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/887 dėl 2018 m. FR 71 straipsnyje nurodytų viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės įstaigų pavyzdinio finansinio reglamento 27 straipsnyje.

⁽³⁰⁾ Šios gairės taip pat svarbios šalims kandidatėms, pavyzdžiui, kai netiesioginis valdymas vykdomas su lengvatomis besinaudojančia šalimi, o ES lėšų panaudojimą šalys partnerės arba lengvatomis besinaudojančios šalys valdo netiesiogiai, partnerėms arba lengvatomis besinaudojančioms šalims pasitelkiant kitas netiesioginio valdymo formas pagal Europos kaimynystės priemonę (pvz., sąmatų programos; Egiptas ar Tunisas), ir nacionaliniams leidimus suteikiantiems pareigūnams bei panašias funkcijas šalyse partnerėse atliekantiems asmenims, kuriems tenka atsakomybė už ES lėšų valdymą.

⁽³¹⁾ Reglamentai yra teisės aktai, automatiškai ir vienodai taikomi visoms ES šalims, kai tik jie įsigalioja, ir jų nereikia perkelti į nacionalinę teisę. Visoms ES šalims jie yra privalomi visi.

Komisijai taip pat pavesta prižiūrėti šiuos partnerius, kad jie atliktų savo pareigas ⁽³²⁾. Tai yra privaloma ir svarbu tiek, kiek pagal netiesioginio valdymo principą Komisija turi užtikrinti, kad išorės partneriai užtikrintų ES finansinių interesų apsaugos lygį, kuris būtų lygiavertis pagal tiesioginio valdymo principą užtikrinamai apsaugai ⁽³³⁾.

Tiesioginis valdymas leidžia nuolatos užkirsti kelią interesų konfliktams, juos aptikti ir valdyti visais etapais nuo projektavimo iki įgyvendinimo etapo, audito ir vertinimo, o Komisijos dalyvavimas užkertant kelią interesų konfliktams, juos aptinkant ir valdant netiesioginio valdymo atvejais taip pat yra grindžiamas išorės partnerio procedūrų *ex ante* vertinimu.

Tokio vertinimo etapai išdėstyti 2018 m. FR 154 straipsnio 4 dalyje ir išsamiau detalizuoti Komisijos sprendime ⁽³⁴⁾ dėl ramsčiais pagrįstos metodikos, naudojamos pagal 2018 m. FR, naujos techninės užduoties nustatymo. Pagal šią metodiką visų pirma vertinamos taikomos procedūros, skirtos išvengti interesų konfliktų vykdant veiklą pagal vidaus kontrolės sistemų ramstį, taip pat, kai taikoma, pagal dotacijų, viešųjų pirkimų ir finansinių priemonių ramstį. Subjektui galima patikėti vykdyti biudžeto vykdymo užduotis tik tuo atveju, jeigu jo įvertinimas yra teigiamas.

Todėl, sprendžiant interesų konfliktus netiesioginio valdymo atvejais, reikėtų sutelkti dėmesį į interesų konfliktų prevenciją, kai biudžeto vykdymo užduotys yra patikimos išorės partneriui, ir į interesų konfliktų aptikimą ir šalinimą, kuri turi atlikti išorės partnerio patikrinimus arba auditą atliekantys subjektai (ir bet kuris subjektas, su kuriuo išorės partnerį sieja sutartiniai santykiai dėl biudžeto vykdymo) įgyvendinimo etapu ir jam pasibaigus.

Pagrindiniuose įvairių politikos sričių, fondų ar programų teisės aktuose (sektorių teisės aktuose) taip pat gali būti nurodytos tolesnės taisyklės dėl interesų konfliktų, visų pirma pareiga vengti interesų konfliktų. Atsižvelgiant į Komisijos įsipareigojimą (ir reikalavimą) veikti skaidriai, svarbu pateikti dalyviams ⁽³⁵⁾, naudos gavėjams ⁽³⁶⁾, išorės partneriams ir kt. aiškią informaciją apie jų prievoles dėl interesų konfliktų ir į: i) pirkimo dokumentus, ii) darbo programas, iii) kvietimus teikti pasiūlymus, iv) viešojo pirkimo sutartis, v) dotacijų sutartis, vi) susitarimus dėl įnašo ir vii) finansavimo susitarimus įtraukti nuostatas arba kryžmines nuorodas į teisės nuostatas dėl tų prievolių (ir jų pažeidimo pasekmių).

4.1. Interesų konfliktai vykdant skyrimo procedūras

Viešųjų pirkimų taisyklės, kurių turi laikytis ES institucijos, nustatytos 2018 m. FR ⁽³⁷⁾. 2018 m. FR 2 straipsnio 3 punkte nustatyta, kad skyrimo procedūra yra viešųjų pirkimų procedūra, dotacijos skyrimo procedūra, apdovanojimo konkursas arba ekspertų, asmenų ar subjektų, vykdančių biudžetą pagal netiesioginio valdymo principą, atrankos procedūra.

Komisijos (Biudžeto generalinio direktorato) „Centrinės finansų tarnybos viešųjų pirkimų vadovas“ ⁽³⁸⁾ ir „Dotacijų vadovas“ ⁽³⁹⁾ yra vidaus naudojimo dokumentai, skirti suteikti praktinę pagalbą ES institucijoms ir įstaigoms rengiant ir įgyvendinant šias procedūras, taip pat teikti rekomendacijas ⁽⁴⁰⁾, kaip spręsti interesų konfliktus vykdant skyrimo procedūras.

⁽³²⁾ 2018 m. FR 154 straipsnio 5 dalis.

⁽³³⁾ 2018 m. FR 154 straipsnio 3 dalis.

⁽³⁴⁾ 2019 m. balandžio 17 d. Komisijos sprendimas dėl ramsčiais pagrįstos metodikos, naudojamos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2018/1046, naujos techninės užduoties nustatymo (OL C 191, 2019 6 6, p. 2).

⁽³⁵⁾ 2018 m. FR 2 straipsnio 47 punkte dalyvis apibrėžiamas kaip „viešųjų pirkimų procedūroje dalyvaujantis kandidatas ar konkurso dalyvis, dotacijos skyrimo procedūroje dalyvaujantis pareiškėjas, ekspertų atrankos procedūroje dalyvaujantis ekspertas, apdovanojimo konkurse dalyvaujantis pareiškėjas ar asmuo arba subjektas, dalyvaujantis Sąjungos lėšų naudojimo procedūroje pagal 62 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punktą“; t. y. netiesioginis valdymas.

⁽³⁶⁾ 2018 m. FR 2 straipsnio 5 punkte naudos gavėjas apibrėžiamas kaip „fizinis asmuo arba juridinio asmens statusą turintis ar jo neturintis subjektas, su kuriuo pasirašytas susitarimas dėl dotacijos“.

⁽³⁷⁾ Valstybių narių viešųjų pirkimų taisyklės nustatytos viešųjų pirkimų direktyvose.

⁽³⁸⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/imp/procurement/Documents/vademecum-public-procurement-en.pdf>

⁽³⁹⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/imp/grants/Documents/grants-vademecum-en-combined.pdf>

⁽⁴⁰⁾ Dėl pavyzdinių sutarčių ir dotacijos susitarimų bei interesų konflikto nebuvimo ir konfidencialumo deklaracijų taip pat žr. BUDGWEB: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/Pages/index.aspx>.

Daugiau informacijos taip pat pateikta Viešųjų pirkimų ir dotacijų vykdant Europos Sąjungos išorės veiksmus praktiniame vadove (PRAG) ⁽⁴¹⁾. Šiuo praktiniame vadovu perkančiosioms organizacijoms ir konkurso dalyviams, kandidatams, pareiškėjams ir rangovams teikiama praktinė pagalba rengiant ir įgyvendinant viešųjų pirkimų ir dotacijų sutartis išorės veiksmų srityje. Šis praktinis vadovas netaikomas skyrimo procedūroms, kai Komisija veikia kaip perkančioji organizacija savo sąskaita (jos aptariamoms pirmiau minėtuose viešųjų pirkimų ir dotacijų vadovuose). Šio praktinio vadovo 2.5.4 skirsnyje pateiktos nuorodos, susijusios su interesų konfliktais, iš esmės yra panašios į keturis toliau pateiktus atvejus.

Vykdamas skyrimo procedūras, būtina išskirti keturias situacijas: i) interesų konfliktai pagal 2018 m. FR 61 straipsnį; ii) bandymai netinkamai paveikti skyrimo procedūrą ar gauti konfidencialios informacijos (kurie turėtų būti vertinami kaip sunkus profesinis nusižengimas); iii) dalyvavimas rengiant dokumentus, naudojamus vykdamas skyrimo procedūrą, ir iv) profesiniai interesų konfliktai ⁽⁴²⁾. Toliau išsamiau pristatomi su šiomis keturiomis situacijomis susiję atvejai, kad būtų aišku, kuriais atvejais kyla interesų konfliktas, kuriam taikomos 2018 m. FR 61 straipsnio nuostatos.

1. Interesų konfliktai pagal 2018 m. FR 61 straipsnį

Vykdydama skyrimo procedūras, ES (ir jos darbuotojai) veikia kaip perkančioji organizacija arba ES paramos teikėjas skiriant dotacijas, apdovanojimus, finansines priemones ir biudžeto garantijas.

Interesų konflikto sąvoka yra susijusi su patikimo finansų valdymo, skaidrumo ir vienodo požiūrio principais ⁽⁴³⁾. Kai teisinės priemonės numato patikimo finansų valdymo, skaidrumo ir vienodo požiūrio prievolę, tai apima kruopštų interesų konfliktų sprendimą, visų pirma siekiant užtikrinti vienodas sąlygas.

Pavyzdžiui, laikantis skaidrumo ir vienodo požiūrio principų, vertinimo komiteto nariai ⁽⁴⁴⁾ turi gebėti nešališkai ir objektyviai vertinti pasiūlymus. Todėl jie privalo imtis visų veiksmų, kurių reikalaujama pagal 2018 m. FR 61 straipsnį.

Interesų konflikto sąvoka reiškia situacijas, kai biudžeto vykdymo procese dalyvaujantys asmenys patenka į vieną iš 2018 m. FR 61 straipsnyje nurodytų situacijų, t. y. kai „dėl priešasčių, susijusių su šeima, emociniu gyvenimu, politinėmis ar nacionalinėmis pažiūromis, ekonominiais interesais arba kitais tiesioginiais ar netiesioginiais asmeniniais interesais, kyla pavojus“, kad asmuo nebegalės nešališkai ir objektyviai vykdyti savo funkcijų. Šiuo atžvilgiu taikomos 3 skyriuje paašikintos prievolės ⁽⁴⁵⁾.

Vykdamas skyrimo procedūras, 2018 m. FR 61 straipsnis taikomas leidimus suteikiantiems pareigūnams ⁽⁴⁶⁾ ir asmenims, kurie dalyvauja ar yra atsakingi už skyrimo procedūrą, taip pat asmenims, kurie dalyvauja rengimo, vokų atplėšimo ir vertinimo etapuose. „Interesų konflikto“ sąvoka, apibrėžta 2018 m. FR 61 straipsnyje, netaikoma dalyviams (t. y. kandidatams, konkurso dalyviams ar pareiškėjams) ir neturėtų būti vartojama, kai kalbama apie juos.

Be to, taisyklės dėl interesų konfliktų 2018 m. FR dar labiau sugriežtintos nustatčius šias nuostatas:

— vokų atplėšimo komisijų ir vertinimo komitetų nariai (ir jiems padėti atrinkti išorės ekspertai) turi laikytis 2018 m. FR 61 straipsnio nuostatų (2018 m. FR 150 straipsnio 5 dalis, 225 straipsnio 4 dalis, 237 straipsnio 2 dalis, I priedo 28.2 ir 29.1 punktai),

⁽⁴¹⁾ <https://ec.europa.eu/europeaid/prag/> (Šis praktinis vadovas netaikomas civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijoms, kurias vykdo Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinis direktoratas).

⁽⁴²⁾ Žr. 2018 m. FR 104 konstatuojamąją dalį.

⁽⁴³⁾ 2015 m. kovo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *eVigilo Ltd.*, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, 35 punktas, dėl viešųjų pirkimų. Teisingumo Teismas nustatė, kad sprendimu sudaryti sutartį, priimtu interesų konflikto aplinkybėmis, pažeidžiami vienodo požiūrio ir skaidrumo principai. 2005 m. kovo 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *AFCon Management Consultants ir kiti / Komisija*, T-160/03, ECLI:EU:T:2005:107, 74 punktas, dėl Komisijos vykdyto pirkimo; reikalavimas vengti interesų konfliktų buvo papildomai grindžiamas patikimo finansų valdymo principu.

⁽⁴⁴⁾ 2005 m. kovo 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *AFCon Management Consultants ir kiti / Komisija*, T-160/03, ECLI:EU:T:2005:107: Komisija netyrė akivaizdaus konkurso dalyvio ir pasiūlymų vertinimo komiteto nario interesų konflikto.

⁽⁴⁵⁾ Taip pat žr. prie Sprendimo C(2004)2958 pridėtų gairių dėl Komisijos dalyvavimo privatinės teisės subjektų veikloje 5 punktą.

⁽⁴⁶⁾ Įskaitant įgaliotuosius ir perigaliotuosius.

- asmenų ar subjektų, kuriems pavedama vykdyti ES biudžetą pagal netiesioginio valdymo principą, atranka neturėtų kelti interesų konfliktų (2018 m. FR 154 straipsnio 1 dalis),
- kai Komisija tiesiogiai įgyvendina finansines priemones, specialios paskirties investavimo priemonių valdytojų, finansų tarpininkų ir gavėjų atranka neturėtų kelti interesų konfliktų (2018 m. FR 216 straipsnio 3 dalis).

2. Sunkus profesinis nusižengimas

Yra konkrečių situacijų, kai dalyvių veiksmai laikomi sunkaus profesinio nusižengimo atvejais, o ne interesų konfliktais pagal 2018 m. FR 61 straipsnį:

- kai dalyvis sudaro susitarimą su kitais asmenimis ar subjektais ⁽⁴⁷⁾, siekdamas iškraipyti konkurenciją,
- kai dalyvis bando daryti netinkamą įtaką perkančiosios organizacijos sprendimų priėmimo procesui pirkimo procedūros metu, pavyzdžiui, menkindamas kitą dalyvį arba neteisingai nuroydamas dalyvio turimą patirtį ir išteklius,
- kai dalyvis bando gauti konfidencialios informacijos, kuri jam gali suteikti nepagrįstą pranašumą procedūros metu.

Šie atvejai yra išvardyti 2018 m. FR 136 straipsnio 1 dalies c punkte ir yra pagrindas pašalinti dalyvį iš skyrimo procedūrų, jei „galutiniu teismo sprendimu arba galutiniu administraciniu sprendimu yra nustatyta, kad asmuo arba subjektas yra kaltas dėl sunkaus profesinio nusižengimo, padaryto pažeidžiant taikytinus įstatymus ar kitus teisės aktus, arba profesijos, kuriai asmuo arba subjektas atstovauja, etikos standartus, arba padaryto bet kokiais neteisėtais veiksmais, kurie daro poveikį jo profesiniam patikimumui, kai tokie veiksmai rodo blogus ketinimus ar didelį aplaidumą“. Kaip nustatyta 2018 m. FR 136 straipsnio 2 dalyje, gali būti uždraudžiama dalyvauti ir tada, kai nėra galutinio teismo sprendimo arba galutinio administracinio sprendimo, pagal preliminarų teisinį kvalifikavimą atsižvelgiant į nustatytus faktus ar kitas išvadas, išdėstytus 2018 m. FR 143 straipsnyje nurodytos komisijos rekomendacijoje.

3. Dalyvavimas rengiant dokumentus, naudojamus vykdant skyrimo procedūrą

Gali pasitaikyti atvejų, kai perkančioji organizacija arba ES paramos teikėjas sudarė sutartis, pavyzdžiui, su išorės ekspertais, kad šie padėtų parengti dokumentus, kurie bus naudojami vykdant skyrimo procedūrą (pvz., rengiant vēlesnės viešojo pirkimo procedūros konkurso specifikacijas), ir kai pats paslaugų teikėjas nusprendžia dalyvauti toje pačioje skyrimo procedūroje kaip dalyvis.

Vadovaujantis 2018 m. FR 137 straipsnio 1 dalimi, dalyvis privalo pranešti apie savo dalyvavimą rengiant dokumentus, naudojamus vykdant skyrimo procedūrą (arba bet kurią kitą situaciją, nurodytą 2018 m. FR 136 straipsnio 1 dalyje ir 141 straipsnio 1 dalyje) ir, kai taikoma, pareikšti, ar ėmėsi taisomųjų priemonių, nurodytų 2018 m. FR 136 straipsnio 6 dalies a punkte ir 136 straipsnio 7 dalyje.

Perkančioji organizacija arba ES paramos teikėjas turi užtikrinti vienodą požiūrį į dokumentus rengiant dalyvavusius dalyvius ir kitus dalyvius. Dalyviui, dalyvavusiam rengiant dokumentus, turi būti draudžiama dalyvauti vēlesnėje procedūroje, jei dalyvaujant pažeidžiamas vienodo požiūrio principas, įskaitant konkurencijos iškraipymą, kurio negalima ištaisyti kitomis priemonėmis (FR 2018 m. 141 straipsnio 1 dalies c punktas ⁽⁴⁸⁾). Šiuo atžvilgiu perkančioji organizacija

⁽⁴⁷⁾ Pz., kitas asmuo ar subjektas galėtų būti: 1) kitas dalyvis arba 2) paslaugų teikėjas (anksčiau dalyvavęs rengiant dokumentus, kurie bus naudojami vykdant skyrimo procedūrą), kai dalyvis susitaria su šiuo paslaugų teikėju, kad šis padėtų parengti jo pasiūlymą arba paraišką, siekdamas iškraipyti konkurenciją (kaip žinia, sudėtinga parengti dotacijos arba konkurso specifikacijas, kurios būtų pakankamai tikslios, kad jas visi pareiškėjai suprastų vienodai. Konsultantas, padėjęs perkančiajai organizacijai jas sudaryti, neturėtų vēliau siūlyti dalyviui (arba su juo susitarti dėl) konsultacijos, kaip tiksliai parengti atitinkamą pasiūlymą arba paraišką).

⁽⁴⁸⁾ Pabrėžiama, kad, be pašalinimo iš procedūros dėl dalyvavimo rengiant dokumentus, naudojamus vykdant skyrimo procedūrą, yra ir kitų aplinkybių, dėl kurių dalyvis gali būti pašalintas, pavyzdžiui, kaip nurodyta 2018 m. FR 141 straipsnio 1 dalies b punkte, kai dalyvis klaidingai pateikė informaciją, kuri reikalinga kaip viena iš dalyvavimo procedūroje sąlygų, arba tos informacijos nepateikė. Toliau pateikiamas pavyzdys, kai leidimus suteikiantis pareigūnas pašalino dalyvį iš skyrimo procedūros dėl nepateiktos informacijos (2019 m. balandžio 9 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Sopra Steria / Europos Parlamentas*, T-182/15, ECLI:EU:T:2019:228): Bendrasis Teismas atmetė įmonės „Sopra Steria“ ieškinį motyvuodamas tuo, kad nesvarbu, ar konfliktas nepasireiškė, nes „Sopra Steria“ pažeidė konkurso taisykles, pagal kurias turėjo nedelsdama informuoti Europos Parlamentą apie visus galimus interesų konfliktus; Europos Parlamentas turi pašalinti dalyvį, kuris nepateikia informacijos, kuri reikalinga kaip viena iš dalyvavimo sąlygų: Europos Parlamentas paskelbė kelių dalių skirtingų IT paslaugų konkursą. Viena iš šių dalių buvo kitų pirkimo dalių vertinimas, todėl akivaizdu, kad vienas konsorciumas negalėjo teikti pasiūlymo dėl šios dalies ir dėl kitų dalių. Vykdamas procedūrą, susijungė dvi konsorciumų, pateikusių pasiūlymus dėl tokių nesuderinamų dalių, įmonės, o tai nulėmė konkurso nutraukimą dėl nesuderinamumo taisyklės nesilaikymo. Teisingumo Teismas nepanaikino Europos Parlamento sprendimo nutraukti konkursą.

galėtų, pavyzdžiui, pateikti informaciją vertinimo komiteto nariams apie paslaugų teikėjus, kurie dalyvavo rengiant dokumentus, kurie bus naudojami vykdant skyrimo procedūrą.

Įrodinėjimo pareiga tenka perkančiajai organizacijai arba ES paramos teikėjui. Taigi perkančioji organizacija arba ES paramos teikėjas turi įrodyti konkurencijos iškraipymą arba įrodyti, kad ėmėsi visų įmanomų priemonių, jog atitinkamas dalyvis nebūtų pašalintas iš skyrimo procedūros⁽⁴⁹⁾. Tokiam pašalinimui taikoma prieštaravimų procedūra⁽⁵⁰⁾, todėl dalyviui turi būti suteikta galimybė įrodyti, kad ankstesnis jo dalyvavimas neiškraipė konkurencijos.

Praktikoje rekomenduojama vengti šalinimo iš procedūros nustatant priemones, turinčias apsaugoti nuo konkurencijos iškraipymo. Visų pirma, informacija, suteikta paslaugų teikėjui rengiant dokumentus, kurie bus naudojami vykdant skyrimo procedūrą, turėtų būti pateikta ir kitiems antrosios procedūros dalyviams. Be to, antrosios procedūros pasiūlymų arba paraiškų pateikimo terminas turėtų būti pakankamai ilgas, kad visi dalyviai būtų gerai informuoti.

4. Profesiniai interesų konfliktai (tik viešojo pirkimo atvejais)

Ekonominės veiklos vykdytojai⁽⁵¹⁾, dalyvaujantys viešųjų pirkimų procedūrose, neturėtų būti patekę į interesų konflikto situaciją, kuri gali daryti neigiamą poveikį sutarties vykdymui (2018 m. FR 167 straipsnio 1 dalies c punktas ir I priedo 20.6 punktas).

Tai paprastai vadinama profesiniu interesų konfliktu, kuris turėtų būti sprendžiamas atrankos etapu, kad būtų išvengta atvejų, kai, pavyzdžiui, su ekonominės veiklos vykdytoju sudaroma sutartis dėl projekto, kuriame jis dalyvavo, vertinimo arba sąskaitų, kurias jis yra patvirtinęs anksčiau, audito, nes tokiais atvejais ekonominės veiklos vykdytojas jau yra susijęs būtent su konkurso dalyku. Tokių situacijų dažnai pasitaiko vykdant vertinimo ar audito bendrąsias sutartis, kai rangovui gali kilti profesinis interesų konfliktas dėl konkrečios sutarties.

Norint patvirtinti, kad interesų konfliktas gali daryti neigiamą poveikį konkrečios nagrinėjamos sutarties vykdymui, reikia atlikti vertinimą kiekvienu konkrečiu atveju. Jei ekonominės veiklos vykdytojas yra tokioje situacijoje, atitinkamas pasiūlymas atmetamas. Vertinimas turėtų apimti prieštaravimų procedūrą atitinkamo veiklos vykdytojo atžvilgiu ir turėtų būti grindžiamas objektyviais kriterijais ir faktine informacija, kuri patvirtintų, atsižvelgiant į atliekamų užduočių pobūdį, profesinį interesų konfliktą ir kartu užkirstų kelią nepagrįstam ekonominės veiklos vykdytojų, kurie gali dalyvauti viešųjų pirkimų procedūrose, skaičiaus ribojimui, kad taip pat būtų laikomasi nediskriminavimo, vienodo požiūrio ir skaidrumo principų.

⁽⁴⁹⁾ 2019 m. vasario 12 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Vakakis / Komisija*, T-292/15, ECLI:EU:T:2019:84, dėl dalyvavimo rengiant techninę užduotį (perkančioji organizacija to netyrė ir neatlikus tyrimo dėl netikrumo skyrimo procedūra buvo apskųsta). Byla buvo susijusi su ginču dėl žalos atlyginimo. Konkursą laimėjusi įmonė buvo pasamdžiusi asmenį, kuris dalyvavo rengiant konkurso specifikacijas. Pralaimėjęs dalyvis reikalavo atlyginti žalą motyvuodamas tuo, kad laimėtojas dėl šios priežasties būtų buvęs pašalintas, jei tik sprendimą priėmusi institucija būtų atlikusi pakankamą tyrimą. Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokio tyrimo rezultatai buvo hipotetiniai ir dalyvis dėl jų vis tiek nebūtinai būtų pašalintas, jei buvo imtasi kitų atsargumo priemonių. 45 punktas: „<...> Vadovaujantis „Sutarčių sudarymo procedūrų Europos Sąjungos išorės veiksmų srityje praktiniu vadovu“, konkurso dalyvis, patenkantis į interesų konfliktą, turi būti pašalintas iš konkurso procedūros, nebent įrodytų, kad ši aplinkybė nesukuria nesąžiningos konkurencijos <...>.“

⁽⁵⁰⁾ 2005 m. kovo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Fabricom SA / Belgija*, C-21/03 ir C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127, 36 punktas, kuriame nurodyta, kad nacionalinės teisės nuostata neatitinka Bendrijos teisės, jei ji „neleidžia asmeniui, kuriam buvo pavesta atlikti su viešuoju darbų, prekių ar paslaugų pirkimu susijusį tyrimą, bandymus, studiją ar juos vystyti, pateikti prašymą dalyvauti arba pateikti paraišką tame viešajame pirkime, nesuteikiant jam galimybės įrodyti, kad tomis konkrečiomis aplinkybėmis jo įgyta patirtis negali iškraipyti konkurencijos.“

⁽⁵¹⁾ Vykdant viešųjų pirkimų procedūras pagal 2018 m. FR, ekonominės veiklos vykdytojas 2018 m. FR 2 straipsnio 24 punkte apibrėžiamas kaip „fizinis arba juridinis asmuo, įskaitant viešąjį subjektą, ar tokių asmenų grupė, kurie siūlo tiekti prekes, vykdyti darbus arba teikti paslaugas ar tiekti nekilnojamąjį turtą“.

Konkrečiu nepriklausomų išorės audito įstaigų arba ekspertų, kurie rengia išorės audito ataskaitą dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų metinių finansinių atskaitų, atrankos atveju 2018 m. FR 233 straipsnyje nustatyta, kad sutarties galiojimo terminas negali būti ilgesnis nei penkeri metai ir gali būti sudarytos ne daugiau kaip dvi tokios sutartys. Pasibaigus dviejų viena po kitos sudarytų sutarčių galiojimo terminui laikoma, kad yra interesų konfliktas, kuris gali padaryti neigiamą poveikį audito rezultatams.

Profesinis interesų konfliktas skiriasi nuo dalyvavimo rengiant dokumentus, naudojamus skyrimo procedūroms, kaip aprašyta šio 4.1 skyriaus 3 punkte.

4.2. Kitos 2018 m. FR nuorodos į interesų konfliktus

Interesų konfliktų sąvoka toliau nurodoma 2018 m. FR ir apima šias situacijas:

- jei Komisijos apskaitos pareigūnas yra ir vykdomosios įstaigos apskaitos pareigūnas (2018 m. FR 69 straipsnio 3 dalis) arba kai dvi ar daugiau ES institucijų arba organų turi tą patį apskaitos pareigūną (2018 m. FR 78 straipsnio 2 dalis), reikia specialių priemonių siekiant išvengti bet kokio interesų konflikto,
- įgyvendinimo subjektai arba garantijos šalys, dalyvaujantys įgyvendinant finansines priemones ir biudžeto garantijas, turi vengti interesų konflikto su kita jų vykdoma veikla (2018 m. FR 209 straipsnio 2 dalies e punktas),
- kai veiksmui ar darbo programai įgyvendinti naudos gavėjas turi skirti viešąsias sutartis, jis turi vengti bet kokio interesų konflikto (2018 m. FR 205 straipsnio 1 dalis),
- ES institucijos ir organai išimties tvarka gali priimti nepiniginę įmonių teikiamą paramą renginiui ar veiklai reklamos ar įmonių socialinės atsakomybės tikslais, jeigu dėl tokios paramos nekyla jokių interesų konfliktų (2018 m. FR 26 straipsnio 2 dalies c punktas).

Pirmi du pavyzdžiai savo esme yra artimi 4.1 skyriaus 4 punkte apibūdintai profesinių interesų konfliktų sąvokai.

4.3. Etikos klausimai, kylantis su finansais nesusijusiomis aplinkybėmis

Šiame dokumente visų pirma nagrinėjami finansų valdymo klausimai, susiję su interesų konfliktais ir reglamentuojami 2018 m. FR. Šiomis aplinkybėmis darbuotojai, dalyvaujantys vykdant ES biudžetą, kilus interesų konfliktui, kaip apibrėžta 2018 m. FR, turėtų laikytis 3.2.4 skyriuje aprašytų procedūrų. Vis dėlto manoma, kad šiame skyriuje naudinga trumpai aprašyti ir paminėti atitinkamus dokumentus, kuriuose nagrinėjami etikos klausimai, Komisijos lygmeniu kylantis su finansais nesusijusiomis aplinkybėmis.

Komisijos darbuotojams taikomos interesų konfliktų taisyklės (net kai jie nedalyvauja vykdant biudžetą) yra reglamentuojamos taisyklėmis, plačiai žinomomis kaip etikos taisyklės (profesinė etika ar deontologija). Jų sistema nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu dėl ES pareigūnų tarnybos nuostatų ir kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygų⁽⁵²⁾. Komisijos⁽⁵³⁾ Žmogiškųjų išteklių ir saugumo generalinis direktoratas yra atsakingas už darbuotojų etiką centriniu organizacijos lygmeniu, kuriam priklauso kabineto darbuotojai.

Be to, kiekviena Komisijos tarnyba yra įpareigota konsultuoti darbuotojus etikos klausimais ir nustatyti interesų konfliktų prevencijos ir valdymo vidaus priemones.

Prevencinės ir riziką mažinančios priemonės yra svarbus Komisijos interesų konfliktų reguliavimo aspektas. Darbuotojams privaloma, be kita ko, deklaruoti:

- bet kokią situaciją, kai darbuotojo prašoma spręsti klausimą, kuriuo jis yra tiesiogiai ar netiesiogiai asmeniškai suinteresuotas, todėl tai pakenktų jo nepriklausomumui, ypač dėl šeimos ir finansinių interesų,

⁽⁵²⁾ Reglamentas Nr. 31 (EEB), 11 (EAEB), nustatantis Europos ekonominės bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų darbuotojų įdarbinimo sąlygas.

⁽⁵³⁾ Visose kitose ES institucijose, agentūrose ir įstaigose taikomos lygiavertės procedūros.

Pavyzdys

Atitinkamas asmuo turėtų deklaruoti bet kurią situaciją, kai jo prašoma spręsti klausimą, susijusį su jo šeimos ir (arba) finansiniais interesais (pavyzdžiui, įmonėmis, priklausančiomis jo artimiausiems šeimos nariams).

- bet kokių interesų konfliktą priimančią darbą arba grįžus iš atostogų dėl asmeninių priežasčių,
- sutuoktinių (įskaitant partnerį, su kuriuo asmuo yra sudaręs neregistruotą nesantuokinę partnerystę) ir galbūt kitų artimiausių šeimos narių profesinę veiklą,
- dovanų ar svetingumo pasiūlymus,
- apdovanojimą ar pagerbimą,
- apmokamą ar neapmokamą papildomą darbą ir pavedimus, kuriems paprastai reikia iš anksto paprašyti leidimo ir jį gauti.

Darbuotojo, be kita ko, gali būti paprašyta: i) atsisakyti veikti tam tikromis aplinkybėmis; ii) aktyvios tarnybos metu arba atostogaujant dėl asmeninių priežasčių susilaikyti nuo papildomo darbo; iii) tam tikrą laiką susilaikyti nuo profesinių ryšių su buvusiais kolegomis ar nuo atstovavimo priešingoms šalims, išėjus iš tarnybos. Be to, darbuotojas privalo susilaikyti nuo neteisėto konfidencialios informacijos atskleidimo.

Pirmiau minėtos taisyklės ir apribojimai taikomi siekiant užkirsti kelią interesų konfliktams, pvz., dėl darbuotojo papildomo darbo ar jo sutuoktinio (įskaitant partnerį, su kuriuo asmuo yra sudaręs neregistruotą nesantuokinę partnerystę) profesinės veiklos. Toliau išvardytuose informaciniuose dokumentuose ir informacijos šaltiniuose pateikiama išsamesnė informacija apie taisyklės dėl interesų konfliktų, darančių poveikį darbuotojams ⁽⁵⁴⁾, net jei jie nedalyvauja vykdam ES biudžetą:

- Reglamentas Nr. 31 (EEB), 11 (EAEB), nustatantis Europos ekonominės bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų darbuotojų įdarbinimo sąlygas ⁽⁵⁵⁾, ypač jo 11 ir 16 straipsniai,
- 2018 m. birželio 29 d. Komisijos sprendimas dėl papildomo darbo ir užduočių bei profesinės veiklos išėjus iš tarnybos ⁽⁵⁶⁾,
- Komisijos pirmininko pavaduotojo M. Šeščovičiaus pranešimas Komisijai dėl Gairių darbuotojams dėl dovanų ir svetingumo (SEC(2012) 167 *final* ⁽⁵⁷⁾),
- Europos Komisijos etikos vadovas (nuor. Ares(2019)4833796 – 2019 7 24) ⁽⁵⁸⁾,
- Praktinis darbuotojų etikos ir elgesio vadovas ⁽⁵⁹⁾,
- 2000 m. spalio 17 d. Komisijos sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamos jos darbo tvarkos taisyklės. Europos Komisijos darbuotojų gero administracinio elgesio bendraujant su visuomene kodeksas ⁽⁶⁰⁾,
- etikos ir darbuotojų elgesio klausimams skirtas tinklalapis ⁽⁶¹⁾,

⁽⁵⁴⁾ Dėl Komisijos narių žr. 2018 m. sausio 31 d. Komisijos sprendimą dėl Europos Komisijos narių elgesio kodekso (OL C 65, 2018 2 21, p. 7). Europos Sąjungos sutartyse nustatyta, kad Europos Komisijos narių nepriklausomumas negali kelti jokių abejonių ir kad Komisijos nariai privalo elgtis sąžiningai ir apdairiai per savo kadenciją ir jai pasibaigus. Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo tie principai išplėtojami. Valstybės narės negali bandyti paveikti Europos Komisijos narių. Komisijos nariai per savo kadenciją negali vykdyti kitos veiklos, o kadencijai pasibaigus privalo ir toliau elgtis sąžiningai ir apdairiai. Visus Europos institucijų darbuotojus saistantis įsipareigojimas saugoti tarnybinę paslaptį taikomas ir Komisijos nariams.

⁽⁵⁵⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:01962R0031-20200101>

⁽⁵⁶⁾ https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/Documents/talent-management/staff/C_2018_4048_F1_COMMISSION_DECLARATION_EN_V9_P1_954331.pdf

⁽⁵⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-to-the-commission-guidelines-on-gifts-and-hospitality_2012_en.pdf

⁽⁵⁸⁾ <https://webgate.ec.testa.eu/Ares/document/show.do?documentId=080166e5c60c438b>

⁽⁵⁹⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/Documents/staff-conduct/practical-guide-to-staff-ethics-and-conduct.pdf>

⁽⁶⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/code-good-administrative-behaviour-0_en

⁽⁶¹⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/EN/staff-conduct/Pages/index.aspx>

- 2013 m. gruodžio 10 d. Interesų konfliktų ES decentralizuotose agentūrose prevencijos ir valdymo gairės, kurios taikomos valdybos nariams ir ekspertams ⁽⁶²⁾,
- Informavimo apie pažeidimą gairės ⁽⁶³⁾ ⁽⁶⁴⁾.

Veiksmus tais atvejais, kai interesų konflikto neįmanoma tinkamai sumažinti, lemia taikytina teisinė sistema ir procedūra. ES institucijos galės naudotis skirtingomis teisių gynimo priemonėmis. Jos yra nustatytos 2018 m. FR, Pareigūnų tarnybos nuostatuose, sektorių teisės aktuose arba privalomuose susitarimuose, kuriuos sudarė Komisija, kiti asmenys arba subjektai, dalyvaujantys vykdam ES biudžetą, rangovai ir naudos gavėjai.

Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) arba Komisijos tyrimų ir drausmės tarnybos (IDOC) gali būti prašoma atlikti tyrimą, kai yra aplinkybių, susijusių su: i) įtariamu sukčiavimu, korupcija ar kita neteisėta veikla; ii) finansinių taisyklių (pvz., viešųjų pirkimų) pažeidimu; iii) favoritizmu, kuris turi įtakos ES finansiniams interesams, arba iv) sunkiu profesiniu nusizengimu.

Pavyzdys ⁽⁶⁵⁾

„Paskyrimų tarnyba nusprendė pašalinti iš pareigų pareigūną, kuris privačiai derėjosi dėl svarbių sutarties sąlygų su išorės įmone, negavęs savo vadovybės leidimo. Tiek Drausmės taryba, tiek Paskyrimų tarnyba laikėsi nuomonės, kad toks elgesys labai pakenkė institucijos įvaizdžiui ir turėjo neigiamą poveikį jo pareigų prestižui. Be to, pareigūnas atvirai rekomendavo savo partnerio įmonę kaip Komisijos subrangovą, todėl ta įmonė iš esmės veikė kaip subrangovas, pareigūno vadovybei apie tai nežinant. Pareigūnas taip pat dalyvavo administruojant sutartį, pagal kurią jo partnerio įmonė buvo susieta su Komisijos rangovu. Visa tai buvo rimtas interesų konfliktas. Paskyrimų tarnyba padarė išvadą, kad pareigūnas šturkščiai pažeidė Pareigūnų tarnybos nuostatų 11 straipsnio pirmą pastraipą, 12 ir 21 straipsnius, taip pat Finansinio reglamento 57 ir 79 straipsnius ⁽⁶⁶⁾“.

5. SPECIFINIAI ASPEKTAI, SUSIJĘ SU PASIDALIJAMUOJU VALDYMU

Be 2018 m. FR nustatytų taisyklių, sektorių teisės aktuose nustatytos papildomos pasidalijamojo valdymo lėšų valdymo ir kontrolės taisyklės.

Išsamesnės informacijos apie finansinių pataisų taisykles ir pasidalijamojo valdymo fondų valdymo ir kontrolės sistemų sukūrimą pateikiama atitinkamose nuostatose, nustatytose: i) 2018 m. FR, ii) kituose konkrečių sektorių teisės aktuose dėl pasidalijamojo valdymo fondų, konkrečiau, dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų – Bendrųjų nuostatų reglamente (BNR) ⁽⁶⁷⁾, ir iii) dokumente „Komisijai ir valstybėms narėms skirtos gairės dėl bendrosios valdymo ir kontrolės sistemų vertinimo valstybėse narėse metodikos – EGESIF 14-0010-*final*, 2014 12 18“ ⁽⁶⁸⁾. Be to, išsamios Europos žemės ūkio

⁽⁶²⁾ https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/2013-12-10_guidelines_on_conflict_of_interests_en.pdf

⁽⁶³⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/en/staff-conduct/individual-obligations/Pages/whistleblowing.aspx>

⁽⁶⁴⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/Documents/staff-conduct/whistleblowing-guidelines-en.pdf>

⁽⁶⁵⁾ Šaltinis: Komisijos tyrimų ir drausmės tarnybos (IDOC) 2019 m. veiklos ataskaita.

⁽⁶⁶⁾ Nuorodos į 2012 m. FR 72 ir 79 straipsnius atitinka 2018 m. FR 61 ir 100 straipsnius.

⁽⁶⁷⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽⁶⁸⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/lt/information/publications/guidelines/2014/guidance-for-the-commission-and-member-states-on-a-common-methodology-for-the-assessment-of-management-and-control-systems-in-the-member-states

garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) valdymo ir kontrolės sistemai taikomos taisyklės pateikiamos ir Horizontaliajame reglamente ⁽⁶⁹⁾, ypač mokėjimo agentūrų akreditavimo kriterijuose ⁽⁷⁰⁾.

5.1. Kas ir ką daro pagal pasidalijamojo valdymo principą?

Bendra atsakomybė ir atskaitomybė už ES biudžeto vykdymą tenka Komisijai. Tačiau valstybės narės maždaug 75 proc. ES biudžeto vykdo pagal pasidalijamojo valdymo principą, laikydamosi 2018 m. FR taisyklių, taikomų ES sektorių teisės aktų ir nacionalinių taisyklių. Todėl siekiant užtikrinti, kad ES biudžetas būtų naudojamas pagal patikimo finansų valdymo principus ir ES finansiniai interesai būtų gerai apsaugoti taikant tinkamą atskaitomybės modelį, būtinas glaudus nacionalinių valdžios institucijų ir Komisijos bendradarbiavimas.

Pasidalijamasis valdymas reiškia, kad valstybės narės (taip pat ir, priklausomai nuo jų struktūros, jų regionai), atsižvelgdamos į savo institucinę ir teisinę sistemą, yra atsakingos už programų, pagalbos schemų ir veiksmų, finansuojamų pagal pasidalijamojo valdymo principą, įgyvendinimą. Šis vaidmuo taip pat apima fondų paramos apimties nustatymą ir konkrečių paramos priemonių rengimą bei lėšų paskirstymą naudos gavėjams (pvz., įmonėms, ūkininkams, savivaldybėms ir pan.) bei programų įgyvendinimo auditą ir kontrolę.

Pagal pasidalijamojo valdymo principą Komisija yra atsakinga už teisės aktų nuostatų siūlymą ES lygmeniu, programų tvirtinimą, tam tikrų patariamųjų funkcijų vykdymą ir programų įgyvendinimo priežiūrą, įskaitant stebėseną ir auditą, tačiau įgyvendinant veiksmus tiesiogiai nedalyvauja; t. y. pagal pasidalijamojo valdymo taisykles Komisija iš esmės nėra nacionalinės ar regioninės valdžios institucijos ir naudos arba lėšų gavėjų sutartinių santykių šalis. Be to, Komisija prisideda prie žinių, gerosios patirties ir informacijos apie paramą, kuri teikiama pagal pasidalijamojo valdymo principą valdomų ES fondų lėšomis, sklaidos ir mainų visoje ES.

Vadovaujantis 2018 m. FR 36 straipsnio 1 dalimi ir 63 straipsnio 1 dalimi, Komisija ir valstybės narės turi laikytis patikimo finansų valdymo principo, kaip apibrėžta 2018 m. FR 33 straipsnyje.

Šiomis aplinkybėmis valstybės narės ir jų valdžios institucijos turi veikti atlikdamos toliau nurodytus veiksmus.

- Sukurti vidaus kontrolės sistemas ir užtikrinti jų veiksmingą veikimą. Šios kontrolės sistemos turi atitikti FR (visų pirma 2018 m. FR 36 ir 63 straipsnių), sektorių teisės aktų ir nacionalinių taisyklių reikalavimus, įskaitant dėl: i) tinkamų tokių vidaus kontrolės sistemų organizavimo procedūrų turėjimo; ii) veiksmų atrankos; iii) taikomų tinkamų priemonių siekiant užkirsti kelią interesų konfliktams, juos aptikti, tinkamai mažinti ir šalinti ir iv) būtinų administracinių ir valdymo patikrinimų ar patikrų vietoje ir audito atlikimo. Valstybės narės turėtų patikrinti savo esamas sistemas, kad užtikrintų, jog jos tinkamai aprėpia 2018 m. FR interesų konfliktų aspektus.
- Nustatyti priemones, kad būtų išvengta interesų konfliktų. Veiksminga interesų konfliktų prevencija yra svarbi siekiant apsaugoti ES finansinius interesus vykdant ES biudžetą pagal galiojančias ES taisykles. Kad užtikrintų sprendimų priėmimo proceso sąžiningumą, darbuotojai turėtų veikti neatsižvelgdami į asmeninius interesus.
- Nustatyti, ar konkrečiu atveju kyla interesų konfliktas, ir, jei taip, taikyti mažinimo priemones. Šiuo tikslu valstybė narė turi įvertinti, ar nėra interesų konflikto, pavyzdžiui, kai jos valdžios institucijos vertina paraišką finansavimui gauti arba tikrina išlaidų tinkamumą finansuoti.

⁽⁶⁹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013 12 20, p. 549).

⁽⁷⁰⁾ 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 907/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir dėl euro naudojimo (OL L 255, 2014 8 28, p. 18), 1 priedas, ypač 1 skyriaus B dalies v punktas.

- Pranešti apie interesų konflikto atvejus naudojant tinkamas pranešimo priemones, visų pirma Pažeidimų valdymo sistemą, skirtą pranešti Komisijai apie nustatytus pažeidimus.
- Šalinti pažeidimus, kai (atskiris atvejais arba nuolat ⁽⁷¹⁾) nesilaikoma interesų konfliktų vengimo taisyklių, nustatytų 2012 m. FR 59 straipsnio 2 dalies b punkte ir 2018 m. FR 63 straipsnio 2 dalies c punkte. Taisyklių dėl interesų konfliktų nesilaikymo atveju valstybės narės gali taikyti finansines pataisas ir susigrąžinti lėšas ⁽⁷²⁾, kaip nustatyta konkrečių sektorių taisyklėse, ir (arba) siekti kitokio žalos atlyginimo.

Pavyzdys

Vienu įsidėmėtinu atveju subjektas, kuris buvo naudojamas bendradarbiavimo programoms įgyvendinti, turėjo būti visiškai likviduotas, nes kai kurie subjekto valdybos nariai taip pat vadovavo techninės pagalbos biurams, kurie iš šio subjekto galėjo ir gaudavo konsultavimo darbų. Audito Rūmai tai kritiškai įvertino specialiojoje ataskaitoje Nr. 1/96. Vienas iš minėtų biurų pradėjo bylą dėl garbės ir orumo įžeidimo prieš Audito Rūmus, tačiau ją pralaimėjo. Sprendime toje konkrečioje byloje Teisingumo Teismas nurodė, kad „interesų konfliktas pats savaime ir, objektyviai vertinant, yra didelis pažeidimas ir todėl nebūtina vertinti atitinkamų šalių ketinimų ir to, ar jos elgėsi sąžiningai ar nesąžiningai“ (pabraukta mūsų) ⁽⁷³⁾ ⁽⁷⁴⁾.

Kaip paaiškinta 3.2.3 skyriuje, objektyviai suprantamo interesų konflikto buvimas turi būti vertinamas neatsižvelgiant į atitinkamo asmens ketinimus. Komisijos vertinimu, neišspręstas objektyviai suprantamas interesų konfliktas yra pažeidimas. Tokiems pažeidimams turi būti užkirstas kelias, tačiau to nepadarius, juos turėtų nustatyti ir ištaisyti kompetentingos nacionalinės institucijos ⁽⁷⁵⁾. Valstybių narių valdžios institucijos, remdamosi nacionalinės teisės aktais ir su naudos gavėjais arba galutiniais gavėjais sudarytais susitarimais ir sutartimis, gali jiems taikyti tikslingesnes taisomąsias priemones ir sankcijas arba nuobaudas.

Panašiai kaip ir 5.2 skyriuje apibūdintu finansinių pataisų taikymo atveju, kai nesilaikoma galiojančių viešųjų pirkimų taisyklių ⁽⁷⁶⁾, nereikia įrodyti jokio veiksmingo objektyviai suprantamo interesų konflikto poveikio ar to, kad objektyviai suprantamas interesų konfliktas buvo sąmoningai naudojamas siekiant tam tikram asmeniui arba subjektui gauti naudos (tai būtų svarbu tik nustatant pažeidimą, kuris laikomas sukčiavimu).

Nustačius interesų konfliktą, valstybių narių valdžios institucijos turėtų apsvarstyti galimą poveikį atitinkamos veiklos arba suinteresuotųjų šalių kitiems veiksams ar sutartims ir imtis tinkamų priemonių, kad būtų išvengta tolesnių interesų konfliktų.

⁽⁷¹⁾ Informacijos tikslu taip pat žr.: 1) 2005 m. spalio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Graikija / Komisija*, C-387/03, ECLI:EU:C:2005:646, ir 2) 2015 m. vasario 25 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Lenkija / Komisija*, T-257/13, ECLI:EU:T:2015:111, dėl taikymo BŽŪP srityje.

⁽⁷²⁾ Dėl BŽŪP visų pirma žr. 2013 m. gruodžio 17 d. Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54–56 straipsnius.

⁽⁷³⁾ 1999 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Ismeri Europa Srl / Audito Rūmai*, ECLI:EU:T:1999:124, T-277/97 ir apeliacinis skundas, 123 punktas. Toje pačioje byloje (146 punktas) interesų konfliktas dėl viešojo pirkimo sutarčių sudarymo jau kelia pavojų patikimam ES lėšų valdymui ir vienodoms galimybėms visiems sudaryti tokias sutartis. Taigi nebūtina, kad dėl jo būtų daroma ir materialinė žala, kurią galima įvertinti kiekybiškai.

⁽⁷⁴⁾ 2013 m. kovo 20 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Nexans France / Entreprise commune Fusion for Energy*, T-415/10, ECLI:EU:T:2013:141, 114 punktas. Tai, kad konkurso dalyvis, net to nenorėdamas, gali sau palankiu būdu paveikti konkurso sąlygas, yra interesų konflikto situacija.

⁽⁷⁵⁾ 2018 m. FR 63 straipsnio 2 dalis: „2. Vykdydamos su biudžeto vykdymu susijusias užduotis, valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, įskaitant teisėkūros, reguliavimo ir administracines priemones, Sąjungos finansiniams interesams apsaugoti, visų pirma <...> c) užkerta kelią pažeidimams ir sukčiavimui, juos nustato ir pašalina; <...> Jos taip pat susigrąžina nepagrįstai išmokėtas lėšas ir prirėkus tuo tikslu pradeda teismo procesą. Valstybės narės gavėjams taiko veiksmingas, atgrasančias ir proporcingas nuobaudas, numatytas konkrečioms sektoriams skirtose taisyklėse arba konkrečiose nacionalinės teisės nuostatose.“

⁽⁷⁶⁾ Žr. 2019 m. gegužės 14 d. Komisijos sprendimo C(2019) 3452 *final*, kuriuo išdėstomos ir patvirtinamos finansinių pataisų, susijusių su išlaidomis, Sąjungos finansuotomis pagal pasidalijamąjį valdymą, kurias dėl viešojo pirkimo taisyklių nesilaikymo turi atlikti Komisija, nustatymo gairės, priede nurodytą pažeidimo rūšį Nr. 21.

- Užtikrinti, kad be kontrolės priemonių, kurias taiko (arba už kurias atsako) už ES lėšų administravimą atsakingos nacionalinės valdžios institucijos, nacionalinės nepriklausomos audito įstaigos atliktų lėšų panaudojimo auditą, vadovaudamosi tarptautiniu mastu pripažintais audito standartais. Šių įstaigų audito nuomonė yra bendro patikinimo dėl ES lėšų naudojimo pagrindas. Tačiau tai, kad Komisija pasitiki nacionalinių įstaigų audito nuomone, netrukdo jai atlikti tolesnio ES lėšų panaudojimo audito ir neturi įtakos Komisijos pareigai atliekant rizikos vertinimą stebėti valstybėse narėse nustatytas kontrolės sistemas.

Komisija yra atsakinga už:

- patarimus ir rekomendacijas bei stebėjimą, ar nacionalinės vidaus kontrolės sistemos atitinka ES reikalavimus,
- valstybių narių vidaus kontrolės sistemų auditą siekiant įvertinti, ar jos yra tinkamos ir veiksmingos siekiant užkirsti kelią ir valdyti, be kita ko, interesų konfliktus (remiantis rizika, atsižvelgiant į nacionalinių valdžios institucijų ar kitų ES audito įstaigų atliktų patikrinimų, audito ir kontrolės rezultatus, kurie pateikiami Komisijai, ir visą kitą turimą informaciją), ir rekomendacijų, kaip patobulinti tas sistemas, teikimą,
- valstybių narių Komisijai deklaruotų išlaidų auditą siekiant patikrinti, ar laikomasi atitinkamų tinkamumo finansuoti taisyklių,
- tinkamų ES biudžeto apsaugos priemonių taikymą, pavyzdžiui, mokėjimo terminų nutraukimą, mokėjimų sustabdymą ir finansines pataisas, kai nesilaikoma (atskirais atvejais arba nuolat) taisyklių dėl interesų konflikto vengimo, kaip nustatyta 2012 m. FR 59 straipsnio 6 dalies b ir c punktuose arba 2018 m. FR 63 straipsnio 8 dalies b punkto c papunktyje, kartu su rekomendacijomis valstybėms narėms dėl tinkamų taisomųjų priemonių, kurių reikia imtis, įskaitant jų vidaus kontrolės sistemų stiprinimą ⁽⁷⁾.

2018 m. FR 63 straipsnio 8 dalies b punkte ⁽⁷⁸⁾ nustatytas įpareigojimas Komisijai nefinansuoti išlaidų ES lėšomis, kai yra taikytinos teisės pažeidimas. Jis gali būti nustatytas atlikus bet kurio lygmens valstybės narės kontrolės sistemų patikrinimą ir auditą, Komisijai atlikus patikrinimą ir auditą, Europos Audito Rūmams atlikus auditą ar Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF) atlikus tyrimą – taip siekiama atkurti situaciją, kai bendrai finansuojamos išlaidos atitiktų taikytiną teisę. Kaip paaiškinta pirmiau, už pažeidimų ištaisymą visų pirma atsako valstybės narės. Komisija gali nefinansuoti išlaidų ES lėšomis, jei valstybė narė nesiėmė reikiamų veiksmų, jei yra didelių veiksmingo valdymo ir kontrolės sistemos veikimo trūkumų arba visas veiksmo finansavimas ES lėšomis ar jo dalis yra netvarkingi. Komisija turi įgaliojimus taikyti ekstrapoliuotas arba fiksuoto dydžio pataisas, kai neįmanoma tiksliai nustatyti netvarkingų išlaidų dydžio ⁽⁷⁹⁾.

Apibendrinant galima pasakyti, kad administruojant lėšas pagal pasidalijamojo valdymo principą, visų pirma nacionalinės valdžios institucijos arba įstaigos, administruojančios ir kontroliuojančios ES lėšas, turi užkirsti kelią interesų konfliktams, juos aptikti, apie juos pranešti ir juos ištaisyti. Priemonių, kurių šiuo atžvilgiu ėmėsi šios institucijos arba įstaigos, auditą ir toliau gali atlikti nepriklausomos nacionalinės audito įstaigos, Komisija gali vykdyti jų stebėseną ir auditą, Europos Audito Rūmai atlikti jų auditą, o OLAF – tyrimus pagal savo kompetenciją.

5.2. Viešųjų pirkimų direktyvose nustatytos taisyklės dėl interesų konfliktų

2018 m. FR 61 straipsnis apima visus valdymo būdus ir visų rūšių ES biudžeto išlaidas.

⁽⁷⁷⁾ COM(2014) 38 *final*, Komisijos ataskaita Tarybai ir Europos Parlamentui „ES kovos su korupcija ataskaita“, p. 26. <https://eur-lex.europa.eu/procedure/LT/1041639>

⁽⁷⁸⁾ 2018 m. FR 63 straipsnio 8 dalies b punktas: „8. Siekdama užtikrinti, kad Sąjungos lėšos būtų naudojamos pagal taikytinas taisykles, Komisija: <...> b) Sąjungos lėšomis nefinansuoja išlaidų, kurių sumos išmokėtos pažeidžiant taikytiną teisę“.

⁽⁷⁹⁾ Komisijai atliekant auditą ir OLAF atliekant tyrimus buvo nustatyti keli faktai, susiję su interesų konfliktu tiek sistemos, tiek atskirų veiksmų lygmeniu. Nustačius faktus, susijusius su valstybėje narėje sukurta sistema, skirta užkirsti kelią interesų konfliktams, juos aptikti ir mažinti, dėl nustatytų sistemos trūkumų, įskaitant su interesų konfliktais susijusias problemas, buvo pateiktos rekomendacijos dėl sistemos ir pritaikytos fiksuoto dydžio pataisos. Nustačius interesų konfliktų, keliančių finansinę riziką, poveikį atskiriems projektams, buvo pritaikytos finansinės pataisos, siekusios 100 proc. išlaidų, kurias paveikė interesų konfliktas.

Viešųjų pirkimų taisyklės, nustatytos viešųjų pirkimų direktyvose ⁽⁸⁰⁾, yra svarbios taikant pasidalijamojo valdymo principą, ypač naudos gavėjui valstybėje narėje, kuri yra perkančioji organizacija ⁽⁸¹⁾ ir sudaro sutartis dėl ES biudžeto lėšomis finansuojamo projekto įgyvendinimo.

Viešųjų pirkimų taisyklės nustatomos nacionalinėje teisėje, visų pirma valstybėms narėms perkeltant viešųjų pirkimų direktyvas į nacionalinę teisę, arba jos gali būti nustatomos tiesiogiai remiantis bendraisiais principais, įtvirtintais ES teisėje.

Reikėtų pažymėti, kad viešųjų pirkimų direktyvų taikymo sritis yra ribota, ypač dėl minimalių pirkimo vertės be PVM ribų. Be to, atsižvelgiant į perkėlimo į nacionalinę teisę terminą (2016 m. balandžio 18 d.), 2014 m. viešųjų pirkimų direktyvos yra taikomos ne vėliau kaip nuo tos dienos arba anksčiau, jei iki tos dienos buvo perkeltos į nacionalinę teisę.

Pagal ankstesnės Viešųjų pirkimų direktyvos ⁽⁸²⁾ 2 straipsnį reikalavimas vengti interesų konfliktų buvo kildinamas iš vienodo požiūrio ir skaidrumo principų, įtvirtintų tame straipsnyje ⁽⁸³⁾. Iš tiesų, neapsiribodamas direktyvomis, Teisingumo Teismas pareiškė, kad, net jei direktyvose nėra jokių nuostatų, konkrečiai reglamentuojančių bet kokią ginčo klausimą ⁽⁸⁴⁾, arba kai nagrinėjama byla nepatenka į direktyvų taikymo sritį ⁽⁸⁵⁾ ⁽⁸⁶⁾, valstybių narių perkančiosios organizacijos iš esmės turi laikytis pagrindinių Sutarties taisyklių ir visų pirma vienodo požiūrio principo. Todėl šiais atvejais taip pat taikomas skaidrumo principas siekiant užtikrinti, kad būtų galima patikrinti, ar laikomasi vienodo požiūrio principo ⁽⁸⁷⁾.

Taigi, jei vienodo požiūrio ir skaidrumo principai, kuriais buvo grindžiamas reikalavimas vengti interesų konfliktų, paprastai yra taikomi viešųjų pirkimų srityje, tai interesų konfliktų vengimo principas šioje srityje turi būti laikomas vienodai taikytinu.

Naujosios VP direktyvos ⁽⁸⁸⁾ 24 straipsnyje nustatytas įpareigojimas valstybėms narėms užtikrinti, kad perkančiosios organizacijos imtųsi tinkamų priemonių, kad būtų veiksmingai užkertamas kelias interesų konfliktams, kylantiems vykdant pirkimo procedūras, ir nustatyta ši interesų konflikto sąvokos apibrėžtis:

Direktyvos 2014/24/ES 24 straipsnis

„Valstybės narės užtikrina, kad perkančiosios organizacijos imtųsi tinkamų priemonių, kad būtų veiksmingai užkertamas kelias *interesų konfliktams*, kylantiems vykdant pirkimo procedūras, ir kad jie būtų veiksmingai nustatomi ir šalinami, siekiant išvengti konkurencijos iškreipimo bei užtikrinti visų ekonominės veiklos vykdytojų lygiateisiškumą.

Interesų konfliktų koncepcija turi apimti bent visus atvejus, kai perkančiosios organizacijos darbuotojai arba perkančiosios organizacijos vardu veikiančio pirkimo paslaugų teikėjo darbuotojai, kurie dalyvauja vykdant pirkimo procedūrą arba gali padaryti poveikį tos procedūros rezultatams, turi tiesioginį arba netiesioginį finansinį, ekonominį ar kitokį asmeninį suinteresuotumą, kuris galėtų būti laikomas kenkiančiu jų nešališkumui ir nepriklausomumui vykstant pirkimo procedūrai.“

⁽⁸⁰⁾ Direktyvos 2014/23/ES, 2014/24/ES ir 2014/25/ES. Tiek, kiek direktyvos netaikomos, viešųjų pirkimų taisyklėms taikoma Sutartis ir nacionalinė viešųjų pirkimų teisė.

⁽⁸¹⁾ ES institucijų viešųjų pirkimų taisyklės nustatytos 2018 m. FR.

⁽⁸²⁾ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, 2004 4 30, p. 114).

⁽⁸³⁾ 2015 m. kovo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *eVigilo Ltd.*, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, 35 punktas.

⁽⁸⁴⁾ 2002 m. birželio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Hospital Ingenieure Krankenhaus-Planungs- GmbH (HI) / Stadt Wien*, C-92/00, ECLI:EU:C:2002:379, 47 punktas.

⁽⁸⁵⁾ 2000 m. gruodžio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Telaustria Verlags GmbH ir Telefonadress GmbH / Telekom Austria AG*, C-324/98, ECLI:EU:C:2000:669, 60 punktas.

⁽⁸⁶⁾ 2003 m. sausio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Makedoniko Metro ir Mikhaniki AE / Elliniko Dimosio*, C-57/01, ECLI:EU:C:2003:47, 69 punktas. Taip pat žr. Komisijos aiškinamojo komunikato dėl Bendrijos teisės, taikomos sudarant sutartis, kurioms netaikomos arba tik iš dalies taikomos viešųjų pirkimų direktyvos (OL C 179, 2006 8 1, p. 2), 16 ir 17 išnašose bei 1.1 skirsnyje minimus teismo sprendimus.

⁽⁸⁷⁾ 2000 m. gruodžio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Telaustria Verlags GmbH ir Telefonadress GmbH / Telekom Austria AG*, C-324/98, ECLI:EU:C:2000:669, 61–63 punktai.

⁽⁸⁸⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

Pagal šį straipsnį perkančiosios organizacijos yra įpareigos imtis tinkamų priemonių ir nustatyti sistemas, galinčias padėti nustatyti interesų konfliktus, užkirsti jiems kelią ir atlyginti jų žalą viešųjų pirkimų srityje⁽⁸⁹⁾. Tai taikoma visais viešųjų pirkimų procedūros etapais (rengiant pasiūlymą, atrenkant konkurso dalyvius arba kandidatus ir skiriant sutartį, taip pat konkursui pasibaigus).

VP direktyvos formuluotė nėra privalomo pobūdžio, kiek tai susiję su priemonėmis ir mechanizmais šiems tikslams pasiekti. Valstybės narės turi pačios nustatyti tinkamiausius sprendimus, kurie leidžiami nacionalinėse jurisdikcijose. Bet kuriuo atveju valstybės narės turi teikti informaciją ir konsultacijas perkančiosioms organizacijoms ir ekonominės veiklos vykdytojams, kaip nustatyta VP direktyvos 83 straipsnio 4 dalyje.

Atsižvelgiant į VP direktyvos 24 straipsnio tikslą apsaugoti sąžiningą konkurenciją ir vienodą požiūrį į konkurso dalyvius, pagal VP direktyvos 57 straipsnio 4 dalies e punktą valstybėms narėms leidžiama (bet jos neįpareigojamos) numatyti konkurso dalyvio pašalinimo pagrindą, kai interesų konflikto, kaip apibrėžta 24 straipsnyje, negalima pašalinti kitomis mažiau intervencinėmis priemonėmis.

Atvejams, kurie tradiciškai laikomi interesų konfliktu, būdingas konkurso dalyvio dalyvavimas rengiant kvietimą dalyvauti konkurse. Šie atvejai dabar atskirai reglamentuojami VP direktyvos 41 straipsnyje reikalaujant, kad perkančioji organizacija imtųsi tinkamų priemonių, kad išvengtų bet kokio konkurencijos iškraipymo. Pagal VP direktyvos 57 straipsnio 4 dalies f punktą valstybės narės gali numatyti, kad konkurso dalyvis bus pašalintas, kai padėties negalima ištaisyti kitomis mažiau intervencinėmis priemonėmis (pavyzdžiui, dalijantis atitinkama informacija su visais konkurso dalyviais ir nustatant pakankamus pasiūlymų pateikimo terminus). Prieš tokį pašalinimą konkurso dalyviams turi būti suteikiama galimybė įrodyti, kad jų dalyvavimas rengiant pirkimo procedūrą negalėtų iškreipti konkurencijos⁽⁹⁰⁾ ⁽⁹¹⁾.

VP direktyvos 58 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyta atrankos kriterijų, tarp jų konkurso dalyvio techninių ir profesinių pajėgumų, sistema. VP direktyvos 58 straipsnio 4 dalyje nustatyti šios rūšies kriterijai: [p]erkančioji organizacija gali daryti prielaidą, kad ekonominės veiklos vykdytojas neturi reikalingų profesinių pajėgumų, jeigu perkančioji organizacija nustatė ekonominės veiklos vykdytojo interesų konfliktą, galintį daryti neigiamą poveikį sutarties vykdymui. Šios nuostatos logika vienodai taikoma ir atvejams, kurie nepatenka į VP direktyvos taikymo sritį, ta prasme, kad (atsižvelgiant į nacionalinę teisę) perkančioji organizacija turi galimybę (bet neprivalo pagal VP direktyvą) neleisti skirti sutarties konkurso dalyviui, jei jam kyla interesų konfliktas.

Nacionalinės valdžios institucijos turėjo imtis priemonių, būtinų užtikrinti, kad iki perkėlimo į nacionalinę teisę galutinio termino (2016 m. balandžio 18 d.) būtų nustatytos visos priemonės, kad būtų laikomasi VP direktyvos. Iki 2017 m. balandžio mėn., o vėliau – kas trejus metus, valstybės narės turi pateikti Komisijai ataskaitą apie dažniausias netinkamo

⁽⁸⁹⁾ 2001 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Ismeri Europa / Audito Rūmai*, C-315/99 P, ECLI:EU:C:2001:391, 47 punktas: „<... > interesų supainiojimo sąvoka, Bendrojo Teismo apibrėžta kaip „faktas, kad pasiūlymus viešojo pirkimo sutarčiai sudaryti padedantis vertinti ir atrinkti asmuo tą sutartį sudaro su savimi“, tinkamai, aktualiai ir tiesiogiai rodo, kad atitinkamos institucijos arba įstaigos veikla yra netinkama“.

⁽⁹⁰⁾ 2005 m. kovo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Fabricom SA / Belgija*, C-21/03 ir C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127, 36 punktas, kuriame nurodyta, kad nacionalinės teisės nuostata neatitinka Bendrijos teisės, jei ji „neleidžia asmeniui, kuriam buvo pavesta atlikti su viešuoju darbų, prekių ar paslaugų pirkimu susijusį tyrimą, bandymus, studiją ar juos vystyti, pateikti prašymą dalyvauti arba pateikti paraišką tame viešajame pirkime, nesuteikiant jam galimybės įrodyti, kad tomis konkrečiomis aplinkybėmis jo įgyta patirtis negali iškraipyti konkurencijos“.

⁽⁹¹⁾ 2015 m. spalio 13 d. Bendrojo Teismo (antroji kolegija) sprendimas *Intrasoft International SA / Europos Komisija*, T-403/12, ECLI:EU:T:2015:774, 76 punktas: „Perkančiosios organizacijos neturi absoliučios pareigos sistemingai pašalinti iš konkurso dalyvių, patekusių į interesų konfliktą, nes toks pašalinimas nepagrįstas tais atvejais, kai įmanoma įrodyti, jog tokia situacija neturėjo įtakos jų elgesiui vykstant konkurso procedūrai ir ji nekelia realaus pavojaus, kad bus iškraipoma konkurso dalyvių tarpusavio konkurencija. Kita vertus, dalyvių, kuris patekęs į interesų konfliktą, būtina pašalinti, jei nėra tinkamesnės priemonės, kurią taikant būtų galima išvengti bet kokių vienodo požiūrio į konkurso dalyvius ir skaidrumo principų pažeidimo (šio sprendimo 75 punkte minėto Sprendimo *Nexans France / Entreprise commune Fusion for Energy*, EU:T:2013:141, 116 ir 117 punktai).“

taikymo ar teisinio netikrumo priežastis, sukčiavimo, korupcijos, interesų konflikto ir kitų rimtų pažeidimų viešųjų pirkimų srityje atvejų prevenciją, nustatymą ir tinkamą pranešimą apie tokius atvejus, kaip nustatyta VP direktyvos 83 straipsnio 3 dalyje. Panašios nuostatos įtrauktos į specialiąsias viešųjų pirkimų direktyvas dėl koncesijų ⁽⁹²⁾ ir komunalinių paslaugų ⁽⁹³⁾.

Pavyzdžiai, kai vykdamas viešųjų pirkimų procedūras kilo interesų konfliktų

- 1) Vykdamas viešojo pirkimo procedūrą, susijusią projektu dėl veiksmų, kuriais skatinama verslo plėtra, buvo nustatytas interesų konfliktas, nes vienintelės konkurse dalyvavusios įmonės vadovą perkančioji organizacija pasamdė, kad jis parengtų konkurso technines specifikacijas, tuo metu, kai buvo vykdoma konkurso procedūra. Todėl visos su viešuoju pirkimu susijusios išlaidos buvo netvarkingos (netinkamos bendrai finansuoti).
- 2) Vykdamas viešųjų pirkimų procedūrą, kuri buvo vykdoma įgyvendinant technologijų atnaujinimą aplinkai nekenksmingu būdu, laimėjusios įmonės akcininkas taip pat buvo konsultanto, kuris perkančiajai organizacijai patarė dėl techninės dokumentacijos, vadovas. Rengdama viešųjų pirkimų procedūrą, perkančioji organizacija pasirinko kitą, su laimėtoju nesusijusį, konsultantą. Viešųjų pirkimų konsultantas rengė tik kvietimo teisinę dalį, o kvietimo teikti pasiūlymus techninėms specifikacijoms panaudojo pirmojo konsultanto parengtą techninę dokumentaciją. Perkančioji organizacija nesiėmė tinkamų priemonių, kad būtų išvengta bet kokio konkurencijos iškraipymo. Todėl su viešuoju pirkimu susijusios išlaidos buvo netvarkingos (netinkamos bendrai finansuoti).
- 3) Vykdamas viešųjų pirkimų procedūrą, pagal nacionalines taisykles reikėjo pateikti tris savarankiškus pasiūlymus, tačiau naudos gavėjas (perkančioji organizacija) pasirinko dalyvio, kurio savininkas taip pat buvo išimtinis naudos gavėjo savininkas, pasiūlymą (tačiau šiuo atveju nebuvo įvykdytos vidinio skyrimo sąlygos). Šiuo atveju vadovaujanti institucija tinkamai nepatikrino, ar nėra naudos gavėjo ir jo rangovų priklausomumo. Nors pasiūlymo kaina buvo mažiausia, visos su šia viešojo pirkimo sutartimi susijusios išlaidos buvo pripažintos netvarkingomis ir todėl buvo netinkamos finansuoti bendro finansavimo lėšomis.

Pažeidus viešųjų pirkimų taisykles, gali būti taikomos finansinės pataisos ar kitos žalos atlyginimo priemonės. 2013 m. ⁽⁹⁴⁾ ir 2019 m. ⁽⁹⁵⁾ Komisija priėmė su ES finansuotomis išlaidomis susijusių finansinių pataisų, kurios turi būti atliekamos dėl viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo, nustatymo gaires.

Kaip ir 2013 m. gairėse, 2019 m. gairėse nustatytos fiksuoto dydžio finansinės pataisos, atliekamos su interesų konfliktais susijusiais atvejais, „[j]ei buvo nustatytas neatskleistas arba netinkamai sumažintas interesų konfliktas pagal Direktyvos 2014/24/ES 24 straipsnį (arba Direktyvos 2014/23/ES 35 straipsnį ar Direktyvos 2014/25/ES 42 straipsnį), bet susijusiam konkurso dalyviui pavyko užsitikrinti atitinkamą (-as) sutartį (-is)“ ⁽⁹⁶⁾. Interesų konfliktas gali kilti jau projekto rengimo etapu, jei projekto rengimas turėjo įtakos konkurso dokumentacijai arba konkurso procedūrai. Skundo pateikėjui nereikia įrodyti, kad interesų konfliktas kilo ⁽⁹⁷⁾.

⁽⁹²⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo (OL L 94, 2014 3 28, p. 1) 35 straipsnis, 38 straipsnio 7 dalies d punktas ir 45 straipsnio 3 ir 4 dalys.

⁽⁹³⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 243), 42 straipsnis, 59 straipsnis, 80 straipsnio 1 dalis ir 99 straipsnio 3 ir 4 dalys.

⁽⁹⁴⁾ 2013 m. gruodžio 19 d. Komisijos sprendimas C(2013) 9527 *final*, kuriuo išdėstomos ir patvirtinamos finansinių pataisų, susijusių su išlaidomis, Sąjungos finansuotomis pagal pasidalijamąjį valdymą, kurias dėl viešojo pirkimo taisyklių nesilaikymo turi atlikti Komisija, nustatymo gairės.

⁽⁹⁵⁾ 2019 m. gegužės 14 d. Komisijos sprendimas C(2019) 3452 *final*, kuriuo nustatomos su Sąjungos finansuotomis išlaidomis susijusių finansinių pataisų, kurias reikia atlikti dėl taikytinų viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo, nustatymo gairės.

⁽⁹⁶⁾ Interesų konfliktas, susijęs su nelaimėjusiu konkurso dalyviu, taip pat laikomas viešųjų pirkimų direktyvų nuostatų pažeidimu, tačiau Komisijos gairėse nėra nustatyta finansinės pataisos dėl tokio pažeidimo, nes ES biudžeto lėšomis būtų galima bendrai finansuoti tik laimėjusį pasiūlymą.

⁽⁹⁷⁾ 2015 m. kovo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *eVigilo Ltd.*, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, 31–47 punktai.

Neatskleisto arba netinkamai sumažinto interesų konflikto sąlyga reiškia: i) atitinkamo asmens prievolę iš anksto atskleisti bet kokį numanomą interesų konfliktą ir ii) mažinančias priemones, kurias siekdama reaguoti į tokias situacijas turi įgyvendinti perkančioji organizacija. Šios priemonės pirmiausia turėtų būti skirtos atitinkamam asmeniui, susijusiam su perkančiąja organizacija (t. y. šis asmuo nutraukia visą su nagrinėjamu konkursu susijusią veiklą, pavyzdžiui, vertinimo komiteto narys nušalinamas). Jei tokių priemonių nepakanka interesų konfliktui sumažinti (pavyzdžiui, atitinkamas asmuo dalyvavo jau įvykusiųose pirkimo procedūros etapuose, kurių negalima pakeisti arba pakartoti), perkančioji organizacija turėtų imtis papildomų priemonių atitinkamo konkurso dalyvio atžvilgiu (pavyzdžiui, pašalinti konkurso dalyvį iš konkurso; tokia galimybė nurodyta ir VP direktyvos 57 straipsnio 4 dalies e punkte).

Nereikia įrodyti jokio veiksmingo interesų konflikto poveikio (taip pat dėl supratimo sąvokos interesų konflikto apibrėžtyje) konkrečiam sprendimų priėmimo procesui. Visų pirma, nereikia įrodyti, kad interesų konfliktas buvo sąmoningai panaudotas laimėjusio konkurso dalyvio pranašumui (jį reikėtų tik nustatant pažeidimą, kuris laikomas sukčiavimu).

Pavyzdys

Asmuo X yra vienas iš penkių konkurso vertinimo komiteto narių. Pasiūlymų vertinimo ir sprendimų dėl sutarties priėmimo laikotarpiu X dirbo įmonėje Y, kuri laimėjo konkursą, ir buvo atsakingas už užduotis, susijusias su konkurso dalyku, tačiau X, pažeisdamas savo procedūrinės prievolės, nepranešė apie šį darbą.

Nepaisant konkrečios ir reikšmingos asmens X įtakos sprendimui dėl sutarties skyrimo ir konkrečių aplinkybių (vertinimo komiteto sprendimų priėmimo būdas pagal objektyvius skyrimo kriterijus, šeši konkurse dalyvaujantys dalyviai ir pan.), situacija laikoma interesų konfliktu. Finansinė pataisa taikoma laikantis Komisijos gairių dėl finansinių pataisų viešųjų pirkimų srityje, jei vykdomos abi šiose gairėse nurodytos sąlygos, t. y.: 1) interesų konfliktas nebuvo atskleistas ir (arba) tinkamai sumažintas (nei asmens X, nei įmonės Y) ir 2) šis interesų konfliktas buvo susijęs su laimėjusia įmone.

Daugiau informacijos apie interesų konfliktų vengimą vykdant pirkimus pateikta šiuose dokumentuose: i) VP direktyvose, ii) 2013 m. dokumente „Interesų konfliktų nustatymas vykdant su struktūriniais veiksmais susijusių viešųjų pirkimų procedūras. Vadovams skirtas praktinis vadovas“⁽⁹⁸⁾; iii) 2018 m. vasario mėn. dokumente „Viešojo pirkimo gairės specialistams, kaip išvengti dažniausių klaidų projektuose, finansuojamuose iš Europos struktūrinių ir investicinių fondų lėšų“⁽⁹⁹⁾ ir iv) Regioninės ir miestų politikos GD dokumente „Sukčiavimo ir korupcijos prevencija įgyvendinant Europos struktūrinius ir investicinius fondus – ES valstybių narių praktikos apžvalga. BNR 125 straipsnio 4 dalies c punkto įgyvendinimo valstybėse narėse tyrimas“⁽¹⁰⁰⁾.

5.3. Specifiniai aspektai, susiję su pasidalijamojo valdymo finansinėmis priemonėmis

Kai ES fondai įgyvendinami pasitelkiant finansines priemones, kiekvienu finansinės priemonės operacijos įgyvendinimo etapu reikia imtis prevencinių ir mažinančių priemonių, pradedant finansines priemones įgyvendinančių subjektų atranka⁽¹⁰¹⁾ ir baigiant galutinių gavėjų atranka. BNR 38 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad šie subjektai turi būti pasirenkami taikant atviras, skaidrias, proporcingas ir nediskriminacines procedūras, vengiant interesų konflikto.

⁽⁹⁸⁾ Šį rekomendacinį dokumentą parengė OLAF koordinuojama valstybių narių ekspertų grupė, remiant Sukčiavimo prevencijos koordinavimo patariamajam komitetui (COCOLAF): <https://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/guide-conflict-of-interests-LT.pdf>.

⁽⁹⁹⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/public_procurement/2018/guidance_public_procurement_2018_lt.pdf

⁽¹⁰⁰⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/implement_article125_fraud_en.pdf

⁽¹⁰¹⁾ Išsami informacija apie finansines priemones įgyvendinančių subjektų atranką pateikta Komisijos pranešime „Finansines priemones įgyvendinančių subjektų atrankos gairės valstybėms narėms“ (OL C 276, 2016 7 29, p. 1).

Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 480/2014 ⁽¹⁰²⁾ 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad subjektų atranka turi būti vykdoma skaidriai, grindžiama objektyviomis priežastimis ir dėl jos neturi kilti interesų konfliktas. Jame taip pat nustatyta, kad tais atvejais, kai finansinę priemonę įgyvendinantis subjektas finansinei priemonei skiria nuosavus finansinius išteklius arba dalijasi rizika, būtinos galimų interesų konfliktų mažinimo priemonės.

Be to, Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 480/2014 6 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta, kad atranka turi būti vykdoma skaidriai, grindžiama objektyviomis priežastimis ir dėl jos neturi kilti interesų konfliktas.

6. GALIMOS INTERESŲ KONFLIKTŲ VENGINIMO IR VALDYMO PRIEMONĖS

Sprendžiant interesų konfliktus, daugiausia dėmesio reikėtų skirti prevencijai, nes aptikti ir ištaisyti tokias situacijas yra gerokai sunkiau. Verta nepamiršti, kad interesų konfliktai gali kilti bet kuriuo ES biudžeto vykdymo etapu. Dėl to, siekiant pirmenybę teikti ne ištaisymui, o prevencijai, įgyvendinant bet kokias tokių situacijų prevencijos ir sprendimo priemones turėtų būti atsižvelgiama į ankstyvus vykdymo etapus. Be to, interesų konfliktų prevencijos ir sprendimo priemonės turėtų būti veiksmingos, proporcingos, skaidrios ir reguliariai atnaujinamos (atsižvelgiant į bet kokius teisinius, politinius ar institucinius pokyčius).

Šiame skyriuje pateikiamas nebaigtinis pasiūlymų ir rekomendacijų dėl priemonių, kurias būtų galima įgyvendinti siekiant išvengti interesų konfliktų ir juos valdyti, sąrašas. Šiais pasiūlymais ir rekomendacijomis ES institucijoms ir valstybių narių valdžios institucijoms siekiama pateikti patarimų ir pasiūlyti priemonių, kurios galėtų padėti joms išvengti interesų konfliktų.

Daugiau paaiškinimų ir pavyzdžių pateikta išsamiauose EBPO (Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos) ir SIGMA (Paramos valdymui ir administravimui gerinti iniciatyvos ⁽¹⁰³⁾) dokumentuose, skirtuose interesų konfliktams ⁽¹⁰⁴⁾, ir 4 skyriuje nurodytoje ES institucijų reguliavimo sistemoje.

⁽¹⁰²⁾ 2014 m. kovo 3 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 480/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos (OL L 138, 2014 5 13, p. 5).

⁽¹⁰³⁾ SIGMA yra bendra EBPO ir ES iniciatyva, finansuojama daugiausia ES lėšomis.

⁽¹⁰⁴⁾ EBPO 1) „Managing Conflict of Interest in the Public Sector“ (2005), <https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>.

2) EBPO „Managing Conflict of Interest in the Public Sector“, EBPO *Guidelines and Country Experiences* (2003), p. 24, <http://www.oecd.org/corruption/ethics/48994419.pdf>.

3) EBPO „Guidelines for managing conflict of interest in the public service – report on Implementation“ (2007).

4) Recommendation of the Council on OECD Guidelines for Managing Conflict of Interest in the Public Service, OECD/LEGAL/0316, <https://legalinstruments.oecd.org/public/doc/130/130.en.pdf>

5) SIGMA (Parama valdymui ir administravimui gerinti) – bendra EBPO ir ES iniciatyva, finansuojama daugiausia ES lėšomis, dokumentas Nr. 36 – GOV/SIGMA(2006)1/REV1, [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma\(2006\)1/REV1](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma(2006)1/REV1)

6) OECD (2017), *Recommendation on Public Integrity*, <http://www.oecd.org/gov/ethics/OECD-Recommendation-Public-Integrity.pdf>.

7) EBPO (2014), *Survey on managing conflict of interest in the executive branch and whistle-blower protection*, <https://www.oecd.org/governance/ethics/2014-survey-managing-conflict-of-interest.pdf>.

8) EBPO (2010), *Post Public Employment – Good Practices for Preventing Conflict of Interest*, <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264056701-en.pdf?expires=1578648145&id=id&accname=oid031827&checksum=A96A1-D7335AAB93369841CEF00EA4789>.

9) EBPO (2009), *Revolving doors, accountability and transparency: Emerging regulatory concerns and policy solutions in the financial crisis*, [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=GOV/PGC/ETH\(2009\)2&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=GOV/PGC/ETH(2009)2&docLanguage=En).

10) EBPO (2005), *Guidelines for managing conflict of interest in the public service, Policy brief*, https://www.coe.int/t/dg1/legalcooperation/economiccrime/cybercrime/cy%20activity%20Interface2006/143_2006_if_oecd%20Policy%20Brief.pdf.

11) EBPO (2019), *Fraud and corruption in European Structural and Investment Funds. A spotlight on common schemes and preventive actions*, <https://www.oecd.org/gov/ethics/prevention-fraud-corruption-european-funds.pdf>.

6.1. Informuotumo didinimas

Vadovų atskaitomybės modelis yra toks požiūris į viešąjį valdymą, kai vadovai dėl jiems priskirtos atsakomybės yra atsakingi už rezultatus, taip pat turi suteiktus įgaliojimus priimti sprendimus, yra savarankiški ir turi išteklių, reikalingų norimiems rezultatams pasiekti. Praktikoje vyresnieji vadovai turėtų turėti įgaliojimus ir autonomiją atsiskaityti už jų prižiūrimos organizacijos ar subjekto rezultatus.

Atsižvelgiant į tai, interesų konfliktų prevencija yra glaudžiai susijusi su dalyvaujančių asmenų informuotumu; jei numatoma, kad gali kilti interesų konfliktas, jo galima išvengti. Todėl primygtinai rekomenduojama didinti informuotumą apie interesų konfliktus. Be to, labai svarbu puoselėti sąžiningumą remiančią stiprią valdymo kultūrą (kryptis formuojama „iš viršaus“), nes aukšti valstybės pareigūnai ir darbuotojai gali sukurti sąžiningumo kultūrą, kurioje kiekvienas prisiima atsakomybę už savo veiksmus, o interesų konfliktai nėra toleruojami. Taip pat svarbu skatinti kultūrą, kurioje darbuotojai galėtų kreiptis pagalbos ir patarimų nebijodami atsakomųjų veiksmų.

ES institucijos ir nacionalinės valdžios institucijos turėtų nuolat, išsamiai ir privalomai mokyti etikos ir sąžiningumo bei kaip nustatyti, valdyti ir stebėti interesų konfliktus. Tai apima interesų konfliktų pavyzdžius ir patarimus, kai pareigūnui kyla abejonų dėl taikomos politikos ar procedūrų. Viena iš taikomų priemonių taip pat galėtų būti etikos pareigūno paskyrimas subjekte, dalyvaujančiame vykdam ES biudžetą. Toks pareigūnas kiekvienam pageidaujantiems asmeniui teiktų konsultacijas, susijusias su etikos principų laikymusi. Nors etikos pareigūnas būtų susaistytas profesinės paslapties, jis galėtų atlikti labai svarbų vaidmenį užtikrinant dialogo ir pasitikėjimo principais grindžiamos sąžiningumo kultūros sklaidą.

6.2. Politika, taisyklės ir procedūros

Atsižvelgiant į programų skaičių, dydį ir sudėtingumą ir į esamus darbuotojus, svarbu užtikrinti, kad funkcijų atskyrimo (arba užduočių ir pareigų atskyrimo) principas būtų tinkamai įgyvendinamas praktikoje (tarp visų su ES lėšų administravimu ir (arba) kontrole susijusių įstaigų ir jų viduje), nes tai yra svarbus reikalavimas nustatant valdymo ir kontrolės sistemas, kaip nustatyta 2018 m. FR 36 straipsnio 3 dalies a punkte.

Kiekviena įstaiga turėtų turėti: i) rašytinius susitarimus dėl skirtingų funkcijų vykdymo ir sprendimų priėmimo proceso; ii) aiškų darbuotojų funkcijų padalijimą ir aiškias pareigines instrukcijas; iii) pakankamai tinkamos kvalifikacijos žmoniškųjų išteklių skirtinguose lygmenyse ir skirtingoms funkcijoms atlikti.

Funkcijų atskyrimo principas yra svarbus tiek, kiek sumažinama interesų konfliktų tikimybė, kai funkcijos yra tinkamai atskirtos, t. y. tinkamas funkcijų atskyrimas sumažina interesų konfliktų riziką. Procedūrų, užtikrinančių tinkamą funkcijų atskyrimą, nebuvimas yra valdymo ir kontrolės sistemų trūkumas.

Funkcijų atskyrimo principo taikymo pavyzdžiai

- 1) Darbuotojui, kuris buvo atsakingas už paraiškos ES finansavimui gauti vertinimą, vėliau pavesta atlikti to finansavimo įgyvendinimo auditą. Atlikdamas auditą, darbuotojas gali manyti, kad jo paramą atrenkant projektą turėtų patvirtinti teigiama jo įgyvendinimo ataskaita. Net jei yra daugybė priežasčių, dėl kurių pasirinktas projektas gali būti įgyvendinamas netinkamai, aiškaus funkcijų atskyrimo nebuvimas gali sukelti interesų konfliktą.
- 2) Audito institucija atlieka kai kuriuos techninės pagalbos veiksmus. Kai tokie veiksmai įtraukiami į imtį, kurią turi tikrinti audito institucija, tokių veiksmų auditą turėtų atlikti kitas nepriklausomas auditorius, kad būtų užtikrinta, jog funkcijos yra tinkamai atskirtos. Panašios aplinkybės gali susidaryti, pavyzdžiui, tam tikros programos vadovaujančiosios institucijos lygmeniu, kai vadovaujančioji institucija yra ir lėšų gavėja. Tokiais atvejais vadovaujančiosios institucijos užduotys turėtų būti perduotos kitam padaliniiui (net jei tai yra tos pačios organizacijos padalinys), o dotacijos paraiškos vertinimo, sprendimo dėl dotacijos skyrimo patvirtinimo ir valdymo patikrinimų tvarka turi užtikrinti funkcijų atskyrimą.

3) Regioninės ministerijos ekonomikos departamentas siunčia balso teisę turintį narį dirbti atrankos komitete:

1 scenarijus. Regioninės ministerijos aplinkos departamentas teikia paraišką dėl projekto, kurio paraiškų atranką turi vykdyti tos pačios ministerijos ekonomikos departamentas. Vertinimas: i) interesų konflikto nėra, jei nėra hierarchinių ekonomikos ir aplinkos departamentų santykių, ir jei ekonomikos departamentas nedalyvavo rengiant projektą, kurį vykdydys aplinkos departamentas, o funkcijos yra aiškiai atskirtos .

2 scenarijus. Ekonomikos departamentas teikia paraišką dėl projekto. Vertinimas: interesų konfliktas.

Taip pat labai svarbu įgyvendinti etikos ir (arba) elgesio kodeksą ⁽¹⁰⁵⁾ arba bet kokią kitą taikomą politiką ir procedūras, įskaitant taisykles, reglamentuojančias interesų konfliktų valdymą organizacijoje ⁽¹⁰⁶⁾. Visa tai yra naudingos priemonės, skirtos informuotumui didinti ir interesų konfliktų vengimo ir valdymo taisyklėms ir prievolėms nustatyti. Politika ir procedūros turėtų būti nedviprasmiškos ir apimti tokius klausimus, kaip:

— interesų konfliktai – paaiškinimai, jų deklaravimo reikalavimai ir procedūros, prieštaravimų procedūros, po kurių gali būti taikomos sankcijos,

— dovanų ir svetingumo politika ⁽¹⁰⁷⁾ – paaiškinimas, kas yra atitiktis, ir kokia yra darbuotojų atsakomybė,

— konfidenciali informacija – paaiškinimas ir darbuotojų funkcijos,

— reikalavimai pranešti apie įtariamą sukčiavimą, įskaitant pranešėjų apsaugą (kaip nurodyta 2018 m. FR 142 straipsnio 2 dalies a punkte). Informavimo apie pažeidimus politikoje ir taisyklėse turėtų būti nustatyta, kokią informaciją nurodyti, kaip pranešti apie pažeidimą, kam apie tai pranešti, kur rasti paramą, asmens duomenų apsauga, pranešėjų apsaugos priemonės, kaip jų pranešimas bus tiriamas ir perduodamas bei pasekmės žmonėms, kurie kerštauja pranešėjams ⁽¹⁰⁸⁾.

Turi būti taikomos šios priemonės: teisės aktai, politika ir oficialios procedūros, skirtos interesų konfliktams reguliuoti, interesų konfliktų rizikai mažinti ir kylantiems interesų konfliktams spręsti (taip pat žr. 3.2 skyrių). Nuolat besikeičiančioje aplinkoje politika ir procedūros turi išlikti veiksmingos ir aktualios sprendžiant interesų konfliktus, prireikus jos turi būti atnaujinamos. Darbuotojai turi deklaruoti, kad laikysis nustatytų taisyklių, politikos ir procedūrų.

⁽¹⁰⁵⁾ Iš Europos Parlamento biudžeto kontrolės komiteto tyrimo „Elgesio kodeksai ir interesų konfliktai bet kuriuo ES fondų valdymo lygmeniu“: remiantis EBPO, yra aiškus elgesio kodeksų ir etikos kodeksų apibrėžties skirtumas. Elgesio kodeksas yra taisyklėmis grindžiamas atitikties metodo dokumentas. Jame kaip įmanoma konkrečiau ir nedviprasmiškiau aprašoma, kokio elgesio tikimasi, ir nustatomos griežtos stebėsenos ir nuobaudų taikymo taisyklės, skirtos kodeksui metodus. Etikos kodeksas grindžiamas vertybėmis pagrįstu valdymo požiūriu. Jame daugiausia dėmesio skiriama bendrosioms vertybėms, o ne konkrečioms gairėms, labiau pasitikint darbuotojo gebėjimu vertinti etikos aspektus. Etikos kodeksu siekiama padėti ir mokyti, kaip šias vertybes taikyti kasdienio gyvenimo situacijose (Bertók, J. & Maesschalck, J. (2009). *Public Sector Ethics: an infrastructure*. In: OECD (Eds.): *No longer business as usual – Fighting Bribery and Corruption*. Paris. p. 34). Tačiau atitinkamo varianto pasirinkimas priklauso nuo kelių veiksnių, įskaitant esamą jurisdikcijos teisinę bazę ir organizacijos etikos kultūrą valdymo ir vadovavimo srityje. Todėl dažniausiai pageidaujama mišri forma, kai nustatomi bendrieji etikos principai ir aiškūs nurodymai, kaip elgtis (*ten pat*, p. 35).

https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU%282017%29572715

⁽¹⁰⁶⁾ Pavyzdžiui, 2000 m. rugsėjo 13 d. Komisija priėmė „Europos gero administracinio elgesio kodeksą“, kuriame išdėstyti principai, kuriais grindžiamas Komisijos tarnybų administracinis elgesys, įskaitant sąžiningumą ir interesų konfliktų vengimą, https://ec.europa.eu/info/files/code-good-administrative-behaviour-0_en.

⁽¹⁰⁷⁾ EBPO dokumente „Managing Conflict of Interest in the Public Sector“ pateikta dovanų ir kitokios naudos kontrolinių sąrašų pavydžiū (<https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>). Taip pat žr. šio dokumento 4.3 skyriuje nurodytą ES institucijų reguliavimo sistemą, ES pareigūnų tarnybos nuostatus ir ES etikos standartus.

⁽¹⁰⁸⁾ 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos. EBPO (2014), *Survey on managing conflict of interest in the executive branch and whistle-blower protection*, <https://www.oecd.org/governance/ethics/2014-survey-managing-conflict-of-interest.pdf>.

Faktinės interesų konfliktų reguliavimo teisinės priemonės kiekvienoje šalyje gali būti skirtingos. Pavyzdžiui, tai gali būti: i) specialūs teisės aktai, kuriais sprendžiama interesų konfliktų problema administruojant ES lėšas; ii) horizontalieji teisės aktai, kuriuose interesų konfliktų problema nagrinėjama bendrai viso viešojo sektoriaus lygmeniu, iii) teisinės priemonės ar bet kuri kita priemonė, tinkama tokioms taisyklėms nustatyti ir jų vykdymui užtikrinti.

6.3. Interesų deklaracijos, turto deklaracijos ir išskirtinės funkcijos

Interesų deklaracijos

Siekiant užkirsti kelią interesų konfliktams bet kuriuo ES biudžeto vykdymo etapu, labai svarbu skaidrumas. ES institucijos ir bet kurio lygmens nacionalinės valdžios institucijos turėtų parengti savo vidaus kontrolės sistemų priemones, užtikrinančias skaidrumą ir atskaitomybę.

Naudinga priemonė, padedanti nustatyti ir valdyti interesų konfliktus, yra interesų konflikto nebuvimo deklaracija ir, jei taikoma, esamų ir buvusių interesų deklaracija.

Buvę interesai yra svarbūs tol, kol asmuo ir toliau turi pareigų arba įsipareigojimų, atsirandančių dėl buvusių pareigų ar darbo (tam tikru veiklos pertraukos laikotarpiu ir susilaikant nuo pareigų, kurios gali trukdyti atlikti buvusio darbo pareigoms, vykdymo). Buvusių interesų deklaracijos gali apimti, pavyzdžiui, tik penkerius metus arba tiek, kiek asmuo toliau turi pareigų arba įsipareigojimų, susijusių su tomis buvusiomis pareigomis ar darbu.

Atitinkamo asmens deklaracijos turėtų būti prašoma kuo greičiau (ir ji turėtų būti atnaujinta, kai tik pasikeičia jo interesai). Ji gali apimti, pavyzdžiui, interesus, susijusius su sutarčių valdymu, sprendimų priėmimu ir pagalba rengiant ar teikiant politines rekomendacijas. Tokiose deklaracijose turėtų būti:

- aiški nuoroda į konkrečias užduotis ir dalyką,
- nurodytas pasirašančiojo asmens vardas ir pavardė, gimimo data, organizacijoje einamos pareigos ir išsamios funkcijos,
- nurodyta pasirašymo data.

Deklaracijoje pasirašančiajam asmeniui turėtų būti galimybė oficialiai pareikšti:

- ar jis turi interesų, kurie, jo manymu, yra ar gali būti suprantami kaip prieštaraujantys ES biudžeto vykdymui, ir (arba) ar jie yra nesuderinami su interesu, susijusiu su ES biudžeto vykdymu,
- ar yra aplinkybių (įskaitant interesus), dėl kurių artimiausiu metu jam gali kilti interesų konfliktas, ir
- kad jis nedelsdamas praneš apie bet kokią galimą interesų konfliktą atsiradus bet kokioms aplinkybėms, dėl kurių toks konfliktas galėtų kilti.

Prie deklaracijos galėtų būti pridedamas paaiškinimas, kuriame pasirašantys asmenys būtų aiškiai informuojami apie toliau nurodytus aspektus:

- organizacijos politiką, įskaitant deklaracijos paskirtį ir tai, kad ji gali būti tikrinama siekiant įsitikinti jos teisingumu,
- teisinius reikalavimus, įskaitant tam tikrų su apibrėžtimi susijusių klausimų paaiškinimą. Pavyzdžiui, turėtų būti paaiškinta, kuriais santykiais grindžiama narystė šeimoje (žr. 3.2.1 skyrių),
- elgesio kodeksą, politiką ir procedūras, kuriais reglamentuojamas interesų konfliktų valdymas organizacijoje,
- susilaikymo ir nusišalinimo tvarka tais atvejais, kai nustatomas galimas interesų konfliktas. Kai darbuotojas atskleidžia informaciją apie galimą interesų konfliktą arba trečioji šalis praneša apie galimą interesų konfliktą, atitinkamas darbuotojas turėtų būti įpareigotas nenagrinėti atitinkamos bylos, kol jo vadovas ar kompetentinga institucija priims sprendimą, ar kyla interesų konfliktas (tai gali apimti ir ankstesnius atvejus),
- procedūrą, kurios reikia laikytis pasikeitus aplinkybėms, ypač kada, kaip ir kam deklaruoti bet kurią kylantį interesų konfliktą,
- interesų konflikto neatskleidimo pasekmes, dažnai tai vadinama piktnaudžiavimo pasitikėjimu procedūromis. Asmuo ar įstaiga, įgaliota jas įgyvendinti, turi turėti pakankamus įgaliojimus ir atsakomybę.

Kai interesų konfliktas kyla po pirminės deklaracijos pateikimo, tai dar nereiškia, kad pirminė deklaracija buvo melaginga. Gali būti, kad deklaracijos teikimo metu dar nebuvo nė vienos iš interesų konfliktą lėmusių aplinkybių ar jos nebuvo žinomos. Todėl turėtų būti nustatytas įpareigojimas:

- deklaruoti esamas aplinkybes, kai tik atitinkamas asmuo sužino apie aplinkybes, kurios gali turėti įtakos nešališkam ir objektyviam jų pareigų vykdymui,
- susilaikyti nuo veiksmų ir perduoti bylą savo tiesioginiam vadovui (arba atitinkamam įgaliotajam leidimus suteikiančiam pareigūnui).

Svarbu, kad organizacijos nustatytų aiškius ir objektyvius interesų deklaracijų vertinimo kriterijus ir nuosekliai jas taikytų. Atliekant veiksmingus patikrinimus, kuriais siekiama nustatyti galimas melagingas deklaracijas, visos deklaracijos turėtų būti tinkamai registruojamos, valdžios institucija jas turėtų išsaugoti ir jos, laikantis taikytinos teisės, turėtų būti tikrinamos (pagal tinkamą metodiką) pagal kitus informacijos šaltinius, siekiant nustatyti, ar nėra duomenų, pavyzdžiui, apie projektų atrankoje dalyvaujančių asmenų ir galimų naudos gavėjų ryšius.

Kai pažeidimus padaro pareigūnai, naudos gavėjai ir rangovai, taikomos ES ir nacionalinės taisyklės dėl sankcijų ir teisių gynybos priemonių. Aptikusi melagingą deklaraciją, valdžios institucija, vadovaudamasi galiojančia teisine sistema, turėtų imtis atitinkamų tiriamųjų (įskaitant jos poveikio ES biudžeto vykdymui tyrimą) ir taisomųjų priemonių. Pastarosios galėtų apimti drausminių ir baudžiamųjų sankcijų taikymą melagingą deklaraciją pateikusiam pareigūnui, skyrimo procedūrų atšaukimą ir pervertinimą, sutarčių arba susitarimų panaikinimą, mokėjimų sustabdymą, finansinių pataisų taikymą ir lėšų susigrąžinimą. Nedeklaruoti interesų konfliktai nebūtinai yra nusikalstamos veikos. Tačiau interesų konfliktai, jei jie nebus nustatyti ir tinkamai valdomi, galiausiai gali tapti tokia veika, priklausomai nuo taikomos teisinės sistemos.

Turto deklaracijos ir išskirtinės funkcijos

Padėti išvengti interesų konfliktų ir juos aptikti gali padėti reikalavimas deklaruoti turtą, taip pat išskirtinių funkcijų ir (arba) darbo keliose darbo vietose politika, taikomi viešąsias pareigas einantiems asmenims ar pareigūnams, kurių pareigos yra pažeidžiamos ar didesnės rizikos. Galima įtraukti šias priemones:

- asmens pajamų deklaravimą,
- šeimos pajamų ir turto deklaravimą ⁽¹⁰⁹⁾,
- asmeninio turto deklaravimą,
- viešą ankstesnio asmens darbo informacijos, pareigų, funkcijų ir darbo valstybiniuose ir privačiuose subjektuose metų skaičiaus atskleidimą,
- pajamų ir turto ⁽¹¹⁰⁾ deklaracijų viešą atskleidimą (arba registre, su kuriuo gali susipažinti tik tie asmenys, kurie gali pagrįsti teisėtą interesą gauti šiuos asmens duomenis),
- apribojimus dėl nuosavybės ar naudojimosi teisėmis, kurias suteikia privačių įmonių nuosavybės teisės,
- turto perleidimą parduodant dalį verslo ar investicijas arba įforminant (kartu su kitomis priemonėmis) anoniminę patiką, siekiant užtikrinti, kad gavėjas nežinotų apie savo turtą ir neturėtų teisės kištis į savo turto valdymą,
- dovanų deklaravimą, įskaitant dovanų ir kitokios naudos, pavyzdžiui, svetingumo, apribojimus ir kontrolę pagal iš anksto nustatytą politiką ir procedūras,
- darbuotojų nušalinimą ir įprastą darbuotojų viešųjų pareigų nevykdymą dalyvaujant posėdyje ar priimant sprendimą, dėl kurių jiems kiltų interesų konfliktas,
- vidaus informacijos saugumą ir galimybes su ja susipažinti kontrolę,
- reguliarią ir veiksmingą pažeidžiamas pareigas einančių darbuotojų (kurie rengia kvietimus, vertina ir tikrina paraiškas, suteikia leidimus, atlieka mokėjimus ir tvarko apskaitą, įskaitant viešųjų pirkimų srityje) rotaciją; pagalbos tarnybų naudojimąsi nuasmenintomis funkcinėmis pašto dėžutėmis,

⁽¹⁰⁹⁾ Siekiant užtikrinti proporcingumą, šeimos pajamų ir turto deklaravimas galėtų būti siejamas su tais atvejais, kai atitinkamas asmuo perleido savo turtą šeimos nariams likus ne mažiau kaip trejiems metams iki kadencijos pradžios.

⁽¹¹⁰⁾ Kuris tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso nuosavybės teise (tikroji nuosavybė).

- antraeilio darbo, paskyrimų tuo pat metu (pvz., dirbti nevyriausybinėje organizacijoje, politinėje organizacijoje ar valstybės valdomoje įmonėje), verslo pasibaigus darbo santykiams, sutuoktinio (arba partnerio, su kuriuo asmuo yra sudaręs (ne)registruotą nesantuokinę partnerystę) įdarbinimo ir net kitų artimiausių šeimos narių įdarbinimo apribojimus (ir (arba) skaidrumo, registracijos, priežiūros reikalavimus),
- tinkamas teisinis nuostatas dėl interesų konfliktų, susijusių su nauja profesine veikla pasibaigus valstybės tarnybai, t. y. tai, kad valstybės tarnautojas, neseniai palikęs tarnybą, užmegs naujus darbo ar privačius verslo santykius srityje, susijusioje su jo ankstesnėmis funkcijomis, arba, atvirkščiai, kad asmuo, turintis naujausios verslo patirties tam tikroje srityje, būtų įdarbintas atlikti susijusių viešąją funkciją. Šios nuostatos taip pat gali apimti apribojimus, kurie tam tikrą laiką taikomi profesiniams kontaktams su buvusiais kolegomis ar atstovaujant priešingoms šalims po išėjimo iš tarnybos. Tokios aplinkybės gali kelti didelį pavojų pasitikėjimui viešuoju administravimu. Todėl tokioms aplinkybėms valdyti turėtų būti nustatytos specialios taisyklės ir procedūros, kurios galėtų apimti etiško elgesio deklaracijas arba sutikimą, kad asmuo tam tikrą laiką būtų tikrinamas.

6.4. Kitos priemonės

Ypač svarbu, kad interesų konfliktai būtų aptinkami kuo anksčiau. Pavyzdžiui, jei interesų konfliktas nustatomas prieš skiriant ES finansavimą, atrankos procedūra turėtų būti sustabdyta, kol bus atliktas tolesnis tyrimas.

Vertinga interesų konfliktų prevencijos priemonė galėtų būti informacijos, gautos iš įmonių registrų duomenų bazių, ES ir nacionalinių įstaigų duomenų bazių, skirtų tikrinti fizinių ir juridinių asmenų darbo sutartis, viešųjų registrų⁽¹¹⁾, darbuotojų bylų, taip pat visos kitos ES institucijų ir nacionalinių valdžios institucijų turimos atitinkamos informacijos patikra. Siekiant naudoti šią priemonę pagal taikytiną teisę gali reikėti kitų kompetentingų įstaigų patarimo ar dalyvavimo. Taip pat galima naudoti rizikos vertinimo priemones (pavyzdžiui, ARACHNE, kuri minima toliau). Duomenys turi būti tvarkomi atsižvelgiant į duomenų apsaugos taisykles.

Konkrečių rizikos rodiklių nustatymas gali padėti įspėti apie interesų konfliktų riziką. Rizikos rodikliai yra neįprasto pobūdžio elementai arba elementai, kurie skiriasi nuo įprastos veiklos, ir gali įspėti apie tolesnio tyrimo poreikį. Interesų konfliktai gali būti įvairiausio pavidalo, jie gali kilti ir turėti įtakos sprendimams bet kuriuo momentu – nuo strateginių tikslų nustatymo iki projekto ar biudžeto įvykdymo patvirtinimo ataskaitos vertinimo. Todėl joks rodiklių sąrašas negali būti baigtinis.

Rizikos rodikliai turėtų padėti darbuotojams ir vadovams būti budresniais ir paskatinti juos imtis būtinų veiksmų. Tačiau rizikos rodikliai nereiškia, kad kilo arba gali kilti interesų konfliktas; jie reiškia, kad reikia tikrinti ir deramai stebėti aplinkybes.

Galėtų būti atsižvelgiama į šiuos rizikos rodiklius:

- interesų konflikto deklaracijos nebuvimas, kai ji yra privaloma ar jos prašoma,
- perkančiosios organizacijos darbuotojas, prieš pat įsidarbindamas joje, dirbo įmonėje, kuri gali dalyvauti konkurse, kurį rengs tas darbuotojas,
- perkančiosios organizacijos darbuotojo artimiausias šeimos narys dirba įmonėje, kuri gali dalyvauti konkurse,
- naudos gavėjo ir rangovo pasirašytos sutarties sąlygų pakeitimas,
- naudos gavėjas ir institucijos, dalyvaujančios vykdant biudžetą, darbuotojai arba galutinis naudos gavėjas ir rangovai susiję giminystės ryšiais arba yra pažįstami,
- naudos gavėjo ir subrangovo, su kuriuo sudaryta sutartis, biuro patalpos arba patalpos ar adresas yra tie patys arba įmonių pavadinimų panašumas rodo ekonominę tarpusavio priklausomybę,
- vertinimo komiteto nariai neturi reikalingų techninių žinių pateiktiems pasiūlymams įvertinti, o vertinimus atlieka vienas asmuo,

(11) Įskaitant tikrųjų savininkų.

- ekspertų komiteto narys, kuris vertina projektus, yra palankiai vertinamas vienoje iš įmonių, teikiančių projektą finansavimui,
- kriterijų sistemoje nustatyta arba vertinant pasiūlymą taikoma per daug subjektyvių elementų,
- specifikacijos pernelyg akivaizdžiai atitinka konkurso laimėtojo gaminamus produktus arba teikiamas paslaugas, ypač jei specifikacijoje nustatyti specifiniai reikalavimai, kuriuos galėtų tenkinti tik nedaugelis konkurso dalyvių,
- numatoma arba didžiausia sutarties suma neatskleidžiama viešai skelbiamuose pirkimo dokumentuose (nustatyta tik viduje), tačiau pasiūlymas yra labai artimas tai viduje nustatyta sumai (pavyzdžiui, 1–2 proc. skirtumas),
- naudos gavėjas įsteigtas prieš pat paraiškos gauti dotaciją pateikimą,
- į kvietimą teikti pasiūlymus arba dalyvauti konkurse atsiliepė nedaug arba mažiau, nei tikėtasi, pareiškėjų,
- su ta pačia įmone kelis kartus paeiliui sudaromos sutartys,
- dėl netinkamo sutarties vykdymo netaikomos nuobaudos arba su rangovu ar paslaugų teikėju nedraudžiama sudaryti kitas sutartis.

Tačiau šis sąrašas nėra baigtinis. Atitinkamos tarnybos ir valdžios institucijos turėtų jį papildyti.

Kovodama su sukčiavimu ⁽¹¹²⁾ (ir pažeidimais), Komisija parengė keletą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonių, taikomų biudžeto išlaidoms. Tai priemonės DAISY ir ARACHNE.

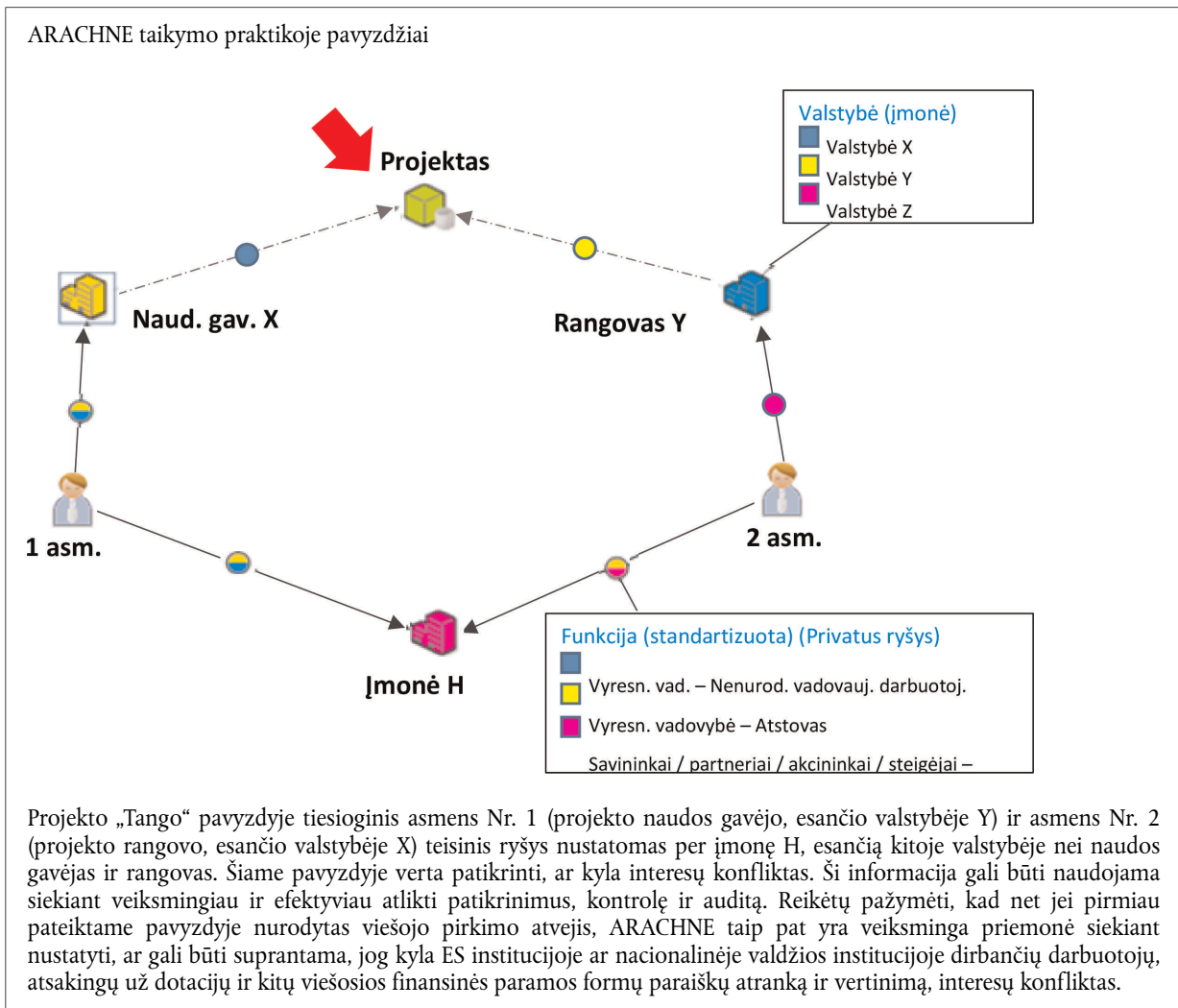
DAISY yra analizės priemonė, skirta Komisijos padaliniais, atsakingiems už tyrimus; ji apdoroja rizikos profilius ir grėsmių nustatymo rodiklius, kad audito pajėgumai ir kiti kontrolės ištekliai būtų sutelkti į didžiausios rizikos projektus.

ARACHNE ⁽¹¹³⁾, kuria gali naudotis valstybių narių valdžios institucijos, yra speciali duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonė, kurią naudojant vadovujančiųjų institucijų pateiktų duomenų pagrindu sukuriama išsami projektų duomenų bazė. Ji papildo šiuos duomenis viešai skelbiama informacija, kad, remiantis rizikos rodiklių rinkiniu, būtų galima identifikuoti projektus, naudos gavėjus, sutartis ir rangovus, kurie gali susidurti su sukčiavimu, interesų konfliktų ir pažeidimų rizika. ARACHNE nustatyta daugiau nei šimtas rizikos rodiklių, kurie suskirstyti į septynias rizikos kategorijas – viešųjų pirkimų, sutarčių valdymo, tinkamumo, veiksmingumo, koncentracijos, išpėjimų dėl reputacijos ir sukčiavimo.

Įdiegus ARACHNE ir jai tapus valdymo ir kontrolės sistemų dalimi, ji tapo priemone, kuri gali padidinti turimų duomenų sąveikumą, o kartu ir projektų atrankos, valdymo patikrų, kontrolės ir audito efektyvumą. ARACHNE gali padėti nustatyti interesų konfliktus ir apsisaugoti nuo jų. Ji atskleidžia įmonių ir asmenų teisinius ryšius ir gali nustatyti interesų konflikto riziką.

⁽¹¹²⁾ Daugiau informacijos galima rasti dokumente Nr. EGESIF_14-0021-00 „Sukčiavimo rizikos vertinimas ir veiksmingos bei proporcingos kovos su sukčiavimu priemonės“, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_fraud_risk_assessment_lt.pdf.

⁽¹¹³⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=325&intPageId=3587&langId=lt> ir <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7883&type=2&furtherPubs=yes>

Nėra vienos visiems tinkamos interesų konfliktų problemos sprendimo politikos, kuri būtų vienodai veiksmingai taikoma visose šalyse ir ES institucijose. Kad tokia politika būtų veiksminga, pagal ją visada turėtų būti atsižvelgiama į kiekvienos šalies politines, administracines ir teises aplinkybes, taip pat į ypatumus, dabartines tendencijas ir riziką, susijusią su skirtinga kultūrine ir regionine aplinka.

Siekiant didinti ir (arba) atkurti pasitikėjimą viešuoju sektoriumi, galima taikyti ne tik pirmiau minėtas priemones, bet ir, rengiant politiką ir procedūras, reikėtų atsižvelgti į papildomus rizikos veiksnius, realijas ir aspektus:

- siekiant užtikrinti sėkmingą su interesų konfliktais susijusios rizikos šalinimą, bet kokie veiksmai turėtų būti dalis platesnės valdymo kultūros, kuriai būdingas didesnis skaidrumas, sąžiningumas, nešališkumas ir atskaitomybė,
- patikima interesų konfliktų valdymo politika ir procedūros turėtų būti glaudžiai susijusios su šalių ir ES institucijų išpareigojimais kovoti su sukčiavimu, todėl turi tapti valdymo ir politiniu prioritetu,
- visi komitetai, atsakingi už interesų konfliktų valdymą, turėtų laikytis išsamių taisyklių ir atlikti patikrinimus, kad užtikrintų skaidrumą, atskaitomybę ir patikimumą.

Kitas interesų konfliktų prevencijos aspektas susijęs su naudos gavėjais ir rangovais. Laikantis taikytinos teisės ir neviršijant jos ribų, aukšto lygio apsauga gali būti skatinama nustatant nuostatas atitinkamo kvietimo specifikacijose ir sutarties ar finansavimo susitarimo sąlygose. Nuostatos, kuriomis užkertamas kelias interesų konfliktams, visų pirma gali būti susijusios su:

- naudos gavėjo ar rangovo atranka (gali būti ribojama jų sutarties trukmė ⁽¹¹⁴⁾),
- naudos gavėjo arba rangovo arba asmenų ar subjektų, turinčių ryšį su naudos gavėju ar rangovu (įskaitant tikruosius savininkus), vaidmeniu rengiant kvietimą,
- projekto įgyvendinimu, kurį atlieka naudos gavėjas ar rangovas ⁽¹¹⁵⁾,
- subrangovų ar subjektų partnerių atranka (ypač kai dotacijos skiriamos partneriams arba konsorciumo nariams iš skirtingų valstybių narių ar trečiųjų šalių).

Pavyzdžiui, naudos gavėjams ir rangovams turėtų būti nustatyti šie įpareigojimai: i) susilaikyti nuo bet kokios veiklos, sukeliančios interesų konfliktus, ii) perduoti šiuos ir kitus atitinkamus įpareigojimus bet kuriam fiziniam asmeniui, turinčiam teisę jiems atstovauti ar priimti sprendimus jų vardu, savo darbuotojams ir trečiosioms šalims, dalyvaujančioms vykdant arba įgyvendinant susitarimą ar sutartį, įskaitant subrangovus.

Naudos gavėjai ir rangovai taip pat turi užtikrinti, kad pirmiau nurodyti asmenys nepatektų į situaciją, dėl kurios gali kilti interesų konfliktas, ir privalo nedelsdami pranešti apie bet kokias aplinkybes, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas ar profesinis interesų konfliktas įgyvendinant sutartį arba susitarimą. Naudos gavėjai ir rangovai turi nedelsdami imtis veiksmų padėčiai ištaisyti, o perkančioji organizacija turėtų: i) patikrinti, ar veiksmas yra tinkamas, ii) reikalauti, kad naudos gavėjas arba rangovas iki nustatyto galutinio termino imtųsi papildomų veiksmų, ir (arba) iii) nuspręsti nesudaryti konkrečios sutarties su rangovu (preliminariųjų sutarčių atveju). Leidimus suteikiantis pareigūnas arba atitinkama institucija turėtų priimti sprendimą ir atidžiai apsarstyti teisių gynimo priemonių pobūdį ir intensyvumą konkrečiu nagrinėjamu atveju.

⁽¹¹⁴⁾ Taip yra, pavyzdžiui, atliekant nepriklausomą išorės audito įstaigų ar ekspertų, kurie rengia išorės audito ataskaitą dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų metinių finansinių atskaitų, atranką. Remiantis 2018 m. FR 233 straipsniu, jų sutarties galiojimo terminas negali būti ilgesnis nei penkeri metai ir gali būti sudarytos ne daugiau kaip dvi tokios sutartys.

⁽¹¹⁵⁾ Taip yra tiesioginio valdymo atveju: pagal 2018 m. FR I priedo 20.6 punktą „jei perkančioji organizacija nustatė, kad ekonominės veiklos vykdytojai kyla interesų konfliktas, kuris gali neigiamai paveikti sutarties vykdymą, ji gali padaryti išvadą, kad ekonominės veiklos vykdytojas neturi reikiamo profesinio pajėgumo, kad galėtų įvykdyti sutartį laikydamasis atitinkamo kokybės standarto“.

I PRIEDAS

Kiti interesų konfliktus iliustruojantys pavyzdžiai*Pavyzdys Nr. 1*

D yra vadovaujančiosios institucijos (arba mokėjimo agentūros ar Komisijos tarnybos) direktorius ir atsako už galutinį projektų, dėl kurių sudaromos sutartys, patvirtinimą, po griežto ir skaidraus vertinimo, kurį atlieka D paskirtų išorės ekspertų grupė. Atsižvelgdamas į ekspertų grupės rekomendaciją, D sudaro projekto sutartį su naudos gavėjo įmone, kurioje D sutuoktinis arba partneris yra vyresnysis vadovas. Net jei nėra jokių požymių, kad D darė įtaką ekspertų grupės vertinimui, D prisiima atsakomybę už skyrimo procedūros kontrolę, todėl privalo atskleisti informaciją apie interesų konfliktą ir leisti D vadovui nuspręsti, ar D turėtų būti nušalintas nuo tos konkrečios procedūros.

Pavyzdys Nr. 2

Darbuotojas anksčiau dirbo Komisijos tarnybos, mokėjimo agentūros ar vadovaujančiosios institucijos patariamajame padalinyje ir teikė konsultacijas projekto A vykdytojams dėl jų projekto. Vėliau darbuotojas perkeliamas į atrankos padalinį ir jam pavedama įvertinti paraišką, pateiktą dėl projekto A. Atliekant vertinimą darbuotojui gali turėti įtakos tai, kad jis vertina savo paties konsultacijas, ir noras parodyti, ypač savo vadovui, kad jo konsultacijos buvo teisingos. Šiomis aplinkybėmis reikėtų atsižvelgti į tai, kad projektų atranka yra ypač pažeidžiama užduotis vykdamas biudžetą. Išskyrus atvejus, kai projekto vykdytojui suteikta konsultacija buvo nereikšminga (pvz., informacija apie formas, kurias reikia užpildyti, ir terminus, kurių reikia laikytis), išankstinis darbuotojo dalyvavimas trukdo jo nešališkumui ir gali būti suprantamas kaip interesų konfliktas ⁽¹⁾.

Pavyzdys Nr. 3

C yra kvietimo teikti paraiškas dėl dotacijų skyrimo vertinimo komiteto pirmininkas. Vienas iš pareiškėjų yra įmonė X, kurioje C sutuoktinis arba partneris eina vyresniojo vadovo pareigas. Tai, kad C sutuoktinis arba partneris vieno iš pareiškėjų įmonėje eina aukštas pareigas, gali būti suprantama kaip interesų konfliktas, nes pirmininkas gali būti asmeniškai suinteresuotas savo sutuoktinio arba partnerio įmonės ekonomine gerove ar bent jau paremti savo sutuoktinio arba partnerio profesinę veiklą. Bet kuriuo atveju dėl šių aplinkybių labai mažai tikėtina, kad pirmininkas vertins pasiūlymus nešališkai, todėl jis turi nusišalinti.

Pavyzdys Nr. 4

Mokėjimo agentūros stebėtojų tarybos narys buvo ir fondo naudos gavėjo valdybos narys. Buvo laikoma, kad tokiomis aplinkybėmis kyla interesų konfliktas, nes asmuo galėjo turėti asmeninį interesą teikti pirmenybę šiam konkrečiam naudos gavėjui. Šiomis aplinkybėmis mokėjimo agentūra paprašė, kad stebėtojų tarybos narys atsistatydintų, ir įvertino atitinkamo veiksmo keliamos finansinės rizikos fondui buvimą ir mastą. Mokėjimo agentūra šiomis aplinkybėmis taip pat galėjo sudaryti susitarimą su stebėtojų tarybos nariu, užtikrinanti, kad jis nenagrinės jokių dokumentų, susijusių su tuo naudos gavėju.

⁽¹⁾ 2005 m. Metinėje iš šeštojo, septintojo, aštuntojo ir devintojo Europos plėtros fondų (EPF) finansuojamos veiklos ataskaitoje (OL C 263, 2006 10 31, p. 205) Europos Audito Rūmai teigia, kad „būtų išvengta interesų konflikto, tas pats padalinys negali būti atsakingas už projekto pasiūlymo rengimą su paramos gavėjais ir už projektų bei sutarčių atranką“ (žr. 47 pastabą, p. 228).

II PRIEDAS

ES teisės nuostatos dėl interesų konfliktų pasidalijamojo valdymo srityje ⁽¹⁾

1) Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos struktūriniais ir investicijų fondams bendros nuostatos (BNR). Keturiuose straipsniuose, t. y. 5 straipsnio 3 dalies d punkte, 34 straipsnio 3 dalies b punkte, 38 straipsnio 5 dalyje ir 39a straipsnio 8 dalyje, pareiškta vengti interesų konfliktų nurodyta taip:

SAJUNGOS PARAMOS ESI FONDAMS PRINCIPAI, 5 straipsnio „Partnerystė ir daugiapakopis valdymas“ 3 dalis

„Komisijai pagal 149 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotąjį aktą rengiant Europos partnerystės elgesio kodeksą <...> Elgesio kodekse, visapusiškai laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų, apibrėžiami šie aspektai:

d) pagrindiniai tikslai ir geroji patirtis, susijusi su atvejais, kai vadovaujančioji institucija į kvietimų teikti pasiūlymus rengimą įtraukia atitinkamus partnerius, ir ypač geroji patirtis, įgyta siekiant išvengti galimų interesų konfliktų atvejais, kai atitinkami partneriai taip pat gali būti paramos gavėjai, taip pat patirtis, susijusi su atitinkamų partnerių dalyvavimu rengiant pažangos ataskaitas ir vykdant su programų stebėseną ir vertinimu susijusią veiklą, laikantis atitinkamų šio reglamento nuostatų ir konkrečiam fondui taikomų taisyklių“.

II SKYRIUS. Bendruomenės inicijuota vietos plėtra,

34 straipsnio „Vietos veiklos grupės“ 3 dalies b punktas

„3. Vietos veiklos grupės užduotys: [...] b) rengti nediskriminacinę ir skaidrią atrankos procedūrą, kuria išvengiama interesų konfliktų, užtikrinama, kad ne mažiau kaip 50 % balsų priimant sprendimus dėl atrankos tektų partneriams, kurie nėra viešosios valdžios institucijos, ir leidžiama atranką vykdyti taikant rašytinę procedūrą“.

Finansinių priemonių įgyvendinimas

38 straipsnio 5 dalis

„5. Šio straipsnio 4 dalies pirmos pastraipos a, b ir c punktuose nurodyti subjektai, įgyvendindami fondų fondus, dalį įgyvendinimo užduočių gali pavesti vykdyti finansų tarpininkams, jeigu tie subjektai savo atsakomybe užtikrina, kad finansų tarpininkai atitiktų Finansinio reglamento 33 straipsnio 1 dalyje ir 209 straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus. Finansų tarpininkai pasirenkami taikant atviras, skaidrias, proporcingas ir nediskriminacines procedūras, vengiant interesų konflikto.“

39a straipsnis

„8. Šio straipsnio 5 dalyje nurodyti subjektai, įgyvendindami fondų fondus, dalį įgyvendinimo užduočių gali savo ruožtu pavesti vykdyti finansų tarpininkams, jeigu tie subjektai savo atsakomybe užtikrina, kad finansų tarpininkai atitiktų Finansinio reglamento 33 straipsnio 1 dalyje ir 209 straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus. Finansų tarpininkai pasirenkami taikant atviras, skaidrias, proporcingas ir nediskriminacines procedūras, vengiant interesų konflikto.“

⁽¹⁾ Net jei šiame priede nurodyti teisiniai pagrindai taikomi 2014–2020 m. laikotarpiu, šio laikotarpio išlaidos gali būti finansuojamos Europos struktūrinių ir investicinių fondų lėšomis, jei naudos gavėjas jas patyrė ir jos buvo išmokėtos nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. Be to, išlaidos laikomos tinkamomis finansuoti iš EŽŪFKP tik tuo atveju, jeigu mokėjimo agentūra faktiškai sumokėjo atitinkamos pagalbos lėšas per laikotarpį nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. Kitaip tariant, 2014–2020 m. laikotarpio projektai ir (arba) veiksmai gali būti įgyvendinami iki 2023 m. pabaigos.

2) Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 240/2014 ⁽²⁾ grindžiamas BNR 5 straipsnio 3 dalimi, jame nustatytas ESI fondų įgyvendinimo partnerystės elgesio kodeksas. Interesų konfliktai minimi šiuose jo straipsniuose:

11 straipsnis „Stebėsenos komiteto vidinės tvarkos taisyklės“

„Rengdami vidinės tvarkos taisykles, stebėsenos komitetai atsižvelgia į šiuos dalykus:

f) nuostatas dėl stebint, vertinant ir kviečiant teikti pasiūlymus dalyvaujančių partnerių interesų konfliktų“.

12 straipsnis „Duomenų apsaugos, konfidencialumo ir interesų konflikto vengimo prievolės“

„Valstybės narės užtikrina, kad rengiant kvietimus teikti pasiūlymus, pažangos ataskaitas ir atliekant programų stebėseną ir vertinimą įtraukti partneriai žino savo prievoles, susijusias su duomenų apsauga, konfidencialumu ir interesų konfliktu“.

13 straipsnis „Atitinkamų partnerių įtraukimas rengiant kvietimus teikti pasiūlymus“

„Vadovaujančiosios institucijos imasi tinkamų priemonių, kad išvengtų galimo interesų konflikto, kai rengdamos kvietimus teikti pasiūlymus arba juos vertinant įtraukia atitinkamus partnerius.“

3) Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 480/2014 papildo Bendrųjų nuostatų reglamentą, o nurodymas vengti interesų konfliktų pateikiamas taisyklėse, susijusiose su finansines priemones įgyvendinančiomis įstaigomis ir nepriklausomais ekspertais, kuriems pavesta atlikti didelės apimties projektų kokybės vertinimą ⁽³⁾:

6 straipsnis „Konkrečios finansines priemones įgyvendinančių subjektų vaidmens, išipareigojimų ir atsakomybės taisyklės“ (Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 38 straipsnio 4 dalies trečia pastraipa)

„1. Finansines priemones įgyvendinantys subjektai savo pareigas atlieka laikydamiesi galiojančių teisės aktų ir veikia kvalifikuotai, veiksmingai, skaidriai ir uoliai, kaip to tikimasi iš profesionalaus subjekto, turinčio finansinių priemonių įgyvendinimo patirties. Jie užtikrina, kad:

a) finansinėmis priemonėmis paramą gaunantys galutiniai naudos gavėjai būtų atrinkti tinkamai atsižvelgiant į finansinės priemonės pobūdį ir tikėtiną finansuotinių investicinių projektų ekonominį gyvybingumą. Atranka vykdoma skaidriai, grindžiama objektyviomis priežastimis ir dėl jos nekyla interesų konflikto; <...>“

7 straipsnis „Finansines priemones įgyvendinančių subjektų atrankos kriterijai“ (Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 38 straipsnio 4 dalies trečia pastraipa)

2. Atrinkdama 1 dalyje nurodytą subjektą, vadovaujančioji institucija tinkamai atsižvelgia į įgyvendinamos finansinės priemonės pobūdį, subjekto patirtį įgyvendinant panašias finansines priemones, siūlomų darbuotojų kompetenciją ir patirtį ir subjekto veiklos ir finansinius pajėgumus. Atranka vykdoma skaidriai, grindžiama objektyviomis priežastimis ir dėl jos nekyla interesų konflikto.

f) kai finansinę priemonę įgyvendinantis subjektas finansinei priemonei skiria nuosavus finansinius išteklius arba dalijasi rizika, siūlomos interesų derinimo ir galimų interesų konfliktų mažinimo priemonės.

⁽²⁾ 2014 m. sausio 7 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 240/2014 dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodekso (OL L 74, 2014 3 14, p. 1).

⁽³⁾ 2014 m. kovo 3 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 480/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos (OL L 138, 2014 5 13, p. 5).

22 straipsnis „Kokybės vertinimą atliekantiems nepriklausomiems ekspertams taikomi reikalavimai“

(Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 101 straipsnio ketvirta pastraipa)

„1. Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 101 straipsnio trečioje pastraipoje nurodytą didelės apimties projektų kokybės vertinimą atlieka nepriklausomi ekspertai, kurie: a) <...> e) <...>;

f) jiems nekyla jokie lygmens interesų konfliktų, susijusių su didelės apimties projektu; <...>“

4) Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 639/2014 ⁽⁴⁾, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės.

38 straipsnis „Nacionalinėms ir regioninėms sertifikavimo sistemoms taikomi reikalavimai“

„Valstybinės arba privačios sertifikavimo įstaigos turi atitikti šias sąlygas:

<...> turi nešališkai atlikti sertifikavimo užduotis ir neturėti su sertifikavimo užduotimis susijusių interesų, kad būtų išvengta interesų konflikto.“

5) Reglamente (ES) Nr. 1305/2013 ⁽⁵⁾ dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taip pat yra nuostatų dėl interesų konfliktų vengimo:

15 straipsnis „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“

„3. Teikti konsultacijas atrinktos institucijos arba įstaigos turi turėti pakankamai nuolat apmokomų ir kvalifikuotų darbuotojų bei konsultavimo patirties ir turi būti patikimos tose srityse, kuriose jos teikia konsultacijas. Teikėjai pagal šią priemonę atrinkami vykdant atrankos procedūrą, kuri atvira tiek viešosioms, tiek privačiosioms įstaigoms. Ta atrankos procedūra turi būti nešališka ir joje negali dalyvauti su interesų konfliktais susiję kandidatai.“

IV ANTRAŠTINĖ DALIS „Europos inovacijų partnerystė (EIP) ŽEMĖS ŪKIO NAŠUMO IR TVARUMO SRITYJE“

56 straipsnis „Veiklos grupės“

1. EIP veiklos grupės yra EIP žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje dalis. Šias veiklos grupes steigia suinteresuotieji subjektai, pavyzdžiui, ūkininkai, mokslininkai, konsultantai ir žemės ūkio bei maisto sektoriuje veiklą vykdančios įmonės, kurie svarbūs siekiant EIP tikslų.

2. EIP veiklos grupės nustato vidaus tvarką, kuria siekiama užtikrinti jų veiklos bei sprendimų priėmimo skaidrumą ir išvengti interesų konfliktų situacijų“.

6) Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 907/2014 ⁽⁶⁾ nurodyti interesų konfliktai, susiję su BŽŪP mokėjimo agentūrų akreditavimo kriterijais:

⁽⁴⁾ 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 639/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės, ir iš dalies keičiamas to reglamento X priedas (OL L 181, 2014 6 20, p. 1).

⁽⁵⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL L 347, 2013 12 20, p. 487).

⁽⁶⁾ 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 907/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir dėl euro naudojimo (OL L 255, 2014 8 28, p. 18).

„I PRIEDO 1 skyriaus B dalies v punktas

v) būtų imamasi tinkamų priemonių siekiant išvengti interesų konflikto, jeigu atsakingas arba su finansine atsakomybe susijusias pareigas užimantis asmuo, kuris tikrina, išduoda leidimus, atlieka mokėjimus ir vykdo mokėjimo prašymų apskaitą, taip pat atlieka kitas funkcijas ne toje mokėjimo agentūroje“.

7) Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (EPLSAF) reglamente (*) nustatytos šios nuostatos:

2 straipsnis „Terminų apibrėžtys“

„Vartojamų terminų apibrėžtys:

2) „labiausiai skurstantys asmenys – fiziniai asmenys, atskiri asmenys, šeimos, namų ūkiai ar tokių asmenų grupės, kurie pagal nacionalinių kompetentingų institucijų nustatytus (konsultuojantis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir vengiant interesų konfliktų) arba organizacijų partnerių apibrėžtus ir nacionalinių kompetentingų institucijų patvirtintus objektyvius kriterijus įvardijami ar pripažįstami remtiniais, ir šie kriterijai gali apimti elementus, kurie leidžia nukreipti pagalbą labiausiai skurstantiems asmenims tam tikrose geografinėse vietovėse“.

13 straipsnis „Įgyvendinimo ataskaitos ir rodikliai“

„1. 2015–2023 m. valstybės narės Komisijai iki kiekvienų metų birželio 30 d. pateikia metinę veiksmų programos, įgyvendintos ankstesniais finansiniais metais, įgyvendinimo ataskaitą.

2. <...> Dėl VP I įgyvendinimo ataskaitų valstybės narės konsultuojasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, vengiant interesų konfliktų. Tų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų pastabų santrauka pridedama prie ataskaitos“.

14 straipsnis „Peržiūros posėdžiai“ (*)

1. 2014–2023 m. Komisija ir valstybės narės kasmet susitinka, nebent susitartų kitaip, peržiūrėti įgyvendinant veiksmų programą padarytą pažangą; <...>.

2. Peržiūros posėdžiui pirmininkauja Komisija. Atitinkamos suinteresuotosios šalys kviečiamos dalyvauti VP I peržiūros posėdžiuose, išskyrus tas posėdžio dalis, kai jų dalyvavimas sukeltų interesų konfliktą arba būtų pažeistas konfidencialumas, susijęs su audito klausimais.

32 straipsnis „Vadovaujančios institucijos funkcijos“

„1. Vadovaujančioji institucija atsako už veiksmų programos valdymą laikantis patikimo finansų valdymo principo.

2. Valdydama veiksmų programą vadovaujančioji institucija:

b) rengia ir, pasitarusi su atitinkamomis suinteresuotomis pusėmis, vengiant interesų konflikto VP I atveju arba leidus 11 straipsnyje paminėtam stebėsenos komitetui VP II atveju, Komisijai teikia metinę ir galutinę įgyvendinimo ataskaitas, nurodytas 13 straipsnyje“.

8) Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) ir Vidaus saugumo fondo (VSF) (*) bendrųjų nuostatų reglamente interesų konfliktai nurodyti 12 konstatuojamojoje dalyje:

„(12) valstybės narės turėtų, laikydamosi proporcingumo principo ir atsižvelgdamos į poreikį mažinti administracinę našta, užmegzti partnerystės ryšius su atitinkamomis valdžios institucijomis ir įstaigomis, siekiant parengti ir įgyvendinti savo nacionalines programas visu daugiamečiu laikotarpiu. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad įvairiais programavimo ciklo etapais nebūtų partnerių interesų konfliktų“.

(*) 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 72, 2014 3 12, p. 1).

(*) Žr. 2014 m. vasario 26 d. Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato sukčiavimo prevencijos taikant akreditavimo kriterijus gaires.

(*) 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 514/2014, kuriuo nustatomos Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir policijos bendradarbiavimo, nusikalstamumo prevencijos, kovos su juo ir krizių valdymo finansinės paramos priemonės bendrosios nuostatos (OL L 150, 2014 5 20, p. 112).

Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta
(Byla M.9945 — Siemens Healthineers/Varian Medical Systems)

(Tekstas svarbus EEE)

(2021/C 121/02)

2021 m. vasario 19 d. Komisija nusprendė neprieštarauti pirmiau nurodytai koncentracijai, apie kurią pranešta, ir pripažinti ją suderinama su vidaus rinka. Šis sprendimas priimtas remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6 straipsnio 1 dalies b punktu kartu su 6 straipsnio 2 dalimi. Visas sprendimo tekstas pateikiamas tik anglų kalba ir bus viešai paskelbtas iš jo pašalinus visą konfidencialią su verslu susijusią informaciją. Sprendimo tekstą bus galima rasti:

- Komisijos konkurencijos svetainės susijungimų skiltyje (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šioje svetainėje konkrečius sprendimus dėl susijungimo galima rasti įvairiais būdais, pavyzdžiui, pagal įmonės pavadinimą, bylos numerį, sprendimo priėmimo datą ir sektorių,
- elektroniniu formatu EUR-Lex svetainėje (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lt>). Dokumento Nr. 32021M9945. EUR-Lex svetainėje galima rasti įvairių Bendrijos teisės aktų.

⁽¹⁾ O L L 24, 2004 1 29, p. 1.

Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta**(Byla M.9970 — Cordes & Graefe/FACQ)****(Tekstas svarbus EEE)**

(2021/C 121/03)

2021 m. kovo 15 d. Komisija nusprendė neprieštarauti pirmiau nurodytai koncentracijai, apie kurią pranešta, ir pripažinti ją suderinama su vidaus rinka. Šis sprendimas priimtas remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6 straipsnio 1 dalies b punktu. Visas sprendimo tekstas pateikiamas tik anglų kalba ir bus viešai paskelbtas iš jo pašalinus visą konfidencialią su verslu susijusią informaciją. Sprendimo tekstą bus galima rasti:

- Komisijos konkurencijos svetainės susijungimų skiltyje (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šioje svetainėje konkrečius sprendimus dėl susijungimo galima rasti įvairiais būdais, pavyzdžiui, pagal įmonės pavadinimą, bylos numerį, sprendimo priėmimo datą ir sektorių,
- elektroniniu formatu EUR-Lex svetainėje (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lt>). Dokumento Nr. 32021M9970. EUR-Lex svetainėje galima rasti įvairių Bendrijos teisės aktų.

⁽¹⁾ O L L 24, 2004 1 29, p. 1.

Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta
(Byla M.10194 — CDP Venture Capital/Generali Welion/JV)

(Tekstas svarbus EEE)

(2021/C 121/04)

2021 m. kovo 16 d. Komisija nusprendė neprieštarauti pirmiau nurodytai koncentracijai, apie kurią pranešta, ir pripažinti ją suderinama su vidaus rinka. Šis sprendimas priimtas remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6 straipsnio 1 dalies b punktu. Visas sprendimo tekstas pateikiamas tik anglų kalba ir bus viešai paskelbtas iš jo pašalinus visą konfidencialią su verslu susijusią informaciją. Sprendimo tekstą bus galima rasti:

- Komisijos konkurencijos svetainės susijungimų skiltyje (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šioje svetainėje konkrečius sprendimus dėl susijungimo galima rasti įvairiais būdais, pavyzdžiui, pagal įmonės pavadinimą, bylos numerį, sprendimo priėmimo datą ir sektorių,
- elektroniniu formatu EUR-Lex svetainėje (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lt>). Dokumento Nr. 32021M10194. EUR-Lex svetainėje galima rasti įvairių Bendrijos teisės aktų.

⁽¹⁾ O L L 24, 2004 1 29, p. 1.

Pranešimo apie koncentraciją atšaukimas**(Byla M.9489 — Air Canada/Transat)**

(Tekstas svarbus EEE)

(2021/C 121/05)

2020 m. balandžio 15 d. Europos Komisija gavo pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ (Susijungimų reglamentas) 4 straipsnį pateiktą pranešimą ⁽²⁾.

2020 m. gegužės 25 d. Komisija nusprendė pradėti procedūrą ⁽³⁾ pagal Susijungimų reglamento 6 straipsnio 1 dalies c punktą. 2021 m. balandžio 2 d. pranešančioji šalis informavo Komisiją, kad ji atšaukia savo pranešimą, ir įrodė, kad koncentracijos atsisakoma.

⁽¹⁾ O L L 24, 2004 1 29, p. 1.

⁽²⁾ O L C 131, 22.04.2020, p. 23.

⁽³⁾ O L C 180, 29.05.2020, p. 1.

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

EUROPOS KOMISIJA

Euro kursas ⁽¹⁾

2021 m. balandžio 8 d.

(2021/C 121/06)

1 euro =

Valiuta	Valiutos kursas	Valiuta	Valiutos kursas		
USD	JAV doleris	1,1873	CAD	Kanados doleris	1,4947
JPY	Japonijos jena	129,71	HKD	Honkongo doleris	9,2356
DKK	Danijos krona	7,4377	NZD	Naujosios Zelandijos doleris	1,6855
GBP	Svaras sterlingas	0,86290	SGD	Singapūro doleris	1,5916
SEK	Švedijos krona	10,2073	KRW	Pietų Korėjos vonas	1 324,91
CHF	Šveicarijos frankas	1,1021	ZAR	Pietų Afrikos randas	17,2677
ISK	Islandijos krona	151,00	CNY	Kinijos ženminbi juanis	7,7749
NOK	Norvegijos krona	10,0780	HRK	Kroatijos kuna	7,5835
BGN	Bulgarijos levas	1,9558	IDR	Indonezijos rupija	17 257,41
CZK	Čekijos krona	25,875	MYR	Malaizijos ringitas	4,9125
HUF	Vengrijos forintas	358,65	PHP	Filipinų pesas	57,713
PLN	Lenkijos zlotas	4,5513	RUB	Rusijos rublis	91,4618
RON	Rumunijos lėja	4,9198	THB	Tailando batas	37,347
TRY	Turkijos lira	9,6799	BRL	Brazilijos realas	6,6545
AUD	Australijos doleris	1,5539	MXN	Meksikos pesas	23,9497
			INR	Indijos rupija	88,5885

⁽¹⁾ Šaltinis: valiutų perskaičiavimo kursai paskelbti ECB.

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras
L-2985 Liuksemburgas
LUXEMBURGAS

LT